

MŪŠŲ GIRIOS

*Nuoširdžiai sveikiname
su profesine švente!*

2016 / 08

VALTRA

Valtra – patikimas partneris miške

- Variklis AGCO Power (Sisu) – 111 AG
- 24+24 pavaros
- Metalinis degalų bakas
- Priekinio tilto diferencialo blokavimas
- Hidraulinio siurblio našumas 90 l/min
- Oro kondicionierius
- Misko padangos 20.8R38+16.9R28 NOKIAN

3
METAI
GARANTIJA
ARBA
3000
VAL.

Kaina
nuo **53.000** EUR

Nuoširdūs sveikinimai profesinės šventės proga!

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2016 m. rugpjūtis Nr. 8 (820)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešojo įstaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a

09311 Vilnius

Tel./faks. 8 5 2752047

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Marius Aleinikovas,

Marijonas Bernotavičius,

Raimondas Juzikis,

Antanas Kilcauskas,

Andrius Kuliešis,

Eglė Mankevičienė,

Rimantas Prūsaitis,

Edvardas Riepšas,

Albinas Tebera,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel./faks. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Dizainerė – maketuotoja

Jūratė Kemeklytė Bagdonienė

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2000 egz.

Kaina 3,10 €

su nuolaida 2,05 €

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor – in – chief R. Vasiliauskas

A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė

ne visada sutampa.

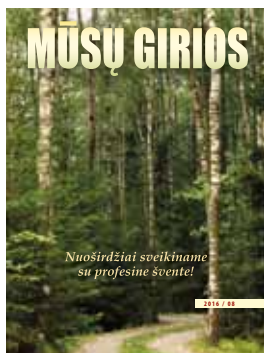
Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdinti straipsniai

ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką

redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika

4

Aktualijos

6

R. PRŪSAITIS. Daugiau profesionalumo bei nuoseklaus tikslo siekimo

6

Miškininkystė

10

R. ZIZAS, V. BALIUCKAS, P. KURLAVIČIUS, T. BARYSAS. Natūralių priešų poveikio kurtinių

(Tetrao urogallus) dėtimis tyrimas

10

A. RUTKAUSKAS. Prieglobstį radęs miškuos

13

B. GRIGALIŪNAITĖ, D. BUROKIENĖ, A. MATELIS. Gluosnio, karklo, blindės ligų sukėlėjai

14

Istorija

17

V. BRUKAS. Biurokratizmas miškų ūkio valdyme

17

Urėdijose

18

L. KAIRIŪKŠTIS. Miškams skirti 57 gyvenimo metai

18

V. PENIKAITĖ. Kai galima diskusija, bus surastas ir sprendimas

20

G. JANIŠKIENĖ. Varėnos miškų urėdijoje pirkėjams nesakoma „palauk“

24

A. JURKONIS. XIV-asis medkirčių čempionatas vyko Smalininkuose

28

Privatūs miškai

30

V. VIDUGIRIS. Kuo užsiimti savininkui saugomos teritorijos miško valdoje?

30

A. GIRČYS. Europos miškininkų orientavimosi sporto čempionatas Švedijoje

32

Medžioklė

34

A. BALEIŠIS. Medžioklės trofėjai skaičiais ir balais

34

Išėję negrįžti

38

Datos

42

Mielieji,

Nuo 2000-ųjų metų rugsėjį minime Miškininko dieną. Mūsų pavyzdžiu pasekė kitų profesijų darbuotojai. Šiemet profesinę dieną pirmą kartą paminėjo ir agronomai.

Miškininko diena yra puiki galimybė stabtelėti kasdienių rūpesčių sūkuryje, žvilgteltėti į nueitą kelią, įvertinti nuveiktus darbus, pasidžiaugti pasiekimais, pagerbti labiau nusipelnčius žmones, aptarti ateities gaires.

Šia proga dėkoju valstybinius miškus tvarkantiems miškininkams už nuoširdų, pareigingą darbą, jų šeimos nariams palinkėti kantrybės, supratimo, kuomet miške reikia užsibūti žymiai ilgiau, negu numato darbo valandos. Manau, kad ir šiemet visos miškų urėdijos sėkmingai atliks miške būtinus darbus, sumokės mokesčius valstybei bei dirbs pelningai.

Reiškiu ypatingą pagarbą kolegoms, dirbantiems su jaunaisiais miško bičiuliais, nuo kurių suformuoto jaunuomenės požūrio priklausys mūsų miškų ateitis.

Sveikinu privačiuose miškuose dirbančius miškininkus, linkiu Jums sėkmės darbuose, sveikos konkurencijos, nuoširdžių santykių su miškų savininkais ir kolegomis. Kartu raginu privačių miško savininkus labiau tausoti savo miškus, galvoti apie darnų, ilgalaikį šeimos miško naudojimą, nes tai yra ir visos Lietuvos turtas.

Artėjančios profesinės dienos proga visiems vienaip ar kitaip su miškais susijusiems žmonėms, jų šeimos nariams linkiu geros sveikatos, darnos, malonių laisvalaikio akimirkų miško aplinkoje.

Pagarbiai,

Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas
prof. EDMUNDAS BARTKEVIČIUS

Miškininko dienos šventinis minėjimas vyks 2016 m. rugsėjo 16 d.,
penktadienį, 16 val. Liškiavos XVII a. architektūrinio ansamblio kieme.
(Adresas: Bažnyčios g. 7, Liškiavos k., Varėnos r.)

Liepos 26 d. LAMMC Miškų institute lankėsi Pasaulio Bioenergetikos Asociacijos (*World Bioenergy Association, WBA*) atstovai – šiemet prezidentu išrinktas Remigijus Lapinskas, atsakinga direktorė Karin Hara ir projektų vadovas Bharadway V Kummamuru, taip pat Lietuvos biomasės energetikos asociacijos „Litbioma“ direktorė Vilma Gaubytė, *Litbioma ENplus* sistemos koordinatore Viktorija Kazlauskaitė. Svečiams buvo pristatytos svarbiausios Miškų instituto tyrimų kryptys, susitikime aptartos instituto mokslininkų kompetencijos biomasės energetikai auginimo klausimais, diskutuota apie biomasės tyrimų galimybes ir kryptis Lietuvos miškų ir žemės ūkyje. Miško augalų biotechnologijų laboratorijos vedėja dr. Sigutė Kuosienė supažindino su vykdomais tyrimais.

Liepos 29 d. aplinkos ministro įsakymu **panaikintos Grybavimo Lietuvos miškuose taisyklės**. Neteko galios apribojimas rinkti ir supirkti baravykus, kurių kepurėlės skersmuo mažesnis negu 1,5 cm, ir voveraites, kurių kepurėlės skersmuo mažesnis negu 1 cm. Tačiau išlieka draudimas rinkti ir supirkti grybus, įrašytus į saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą (jis nustatytas Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarkoje). Taip pat Lankymosi miške taisyklės draudžia ardyti miško paklotę, todėl ir grybautojai miške neturi daryti žalos laukinei gyvūnijai, augalijai ir miškui.

Rugpjūčio 1 d. įsigaliojo aplinkos ministro patvirtinti naujos redakcijos **Aplinkos apsaugos reikalavimai lauko sąlygomis deginant augalus ar jų dalis**.

Rugpjūčio 10 d. Generalinėje miškų urėdijoje **aptarti pirmą pusmetį nuostolingai dirbusių 7 miškų urėdijų antrojo šių metų pusmečio priemonių planai**.

Rugpjūčio 16 d. Vilniuje Nacionalinė mokėjimo agentūra **surengė apskritojo stalo diskusiją „Paramos miškininkystei aktualijos“**, kurios metu aptarti ES paramos miškininkystei priemonių įgyvendinimo klausimai, spręstinos problemos.

Rugpjūčio 15-20 d. Švedijoje vyko Europos miškininkų orientavimosi sporto čempionatas, kuriame dalyvavo ir Lietuvos 12 sportininkų komanda (plačiau – 32 p.).

Rugpjūčio 22 d. generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis lankėsi Kretingos miš-

kų urėdijoje, kur pristatė naująjį miškų urėdą Arūną Samošką, liepos 21 d. laimėjusį Generalinės miškų urėdijos skelbtą konkursą.

Rugpjūčio 25 d. įsigaliojo aplinkos ministro Kęstučio Trečioko patikslintos **Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklės**. Jose nustatyti reikalavimai veisiant medžius, krūmus, įrengiant vejas ir gėlynus ne tik valstybinėje, savivaldybių žemėje, o ir kaip, koku atstumu turi būti sodinami medžiai bei krūmai privačioje žemėje.

Rugpjūčio 26-29 d. Lietuvoje lankėsi **23 žmonių delegacija iš Gruzijos Aplinkos ir gamtos išteklių apsaugos ministerijos Aplinkos priežiūros departamento, Nacionalinės miškų agentūros ir Miškų politikos tarnybos**, prieš tai viešėjusi pas Estijos ir Latvijos miškininkus. Svečiai apsilankė Valstybinėje miškų tarnyboje, Generalinėje miškų urėdijoje, Dubravos, Trakų miškų urėdijose, Dzūkijos nacionaliniame parke, LMSA bei miško savininko Kazimiero Šiaulio valdose Trakų rajone. Juos domino pas mus taikomas teisinis aplinkos apsaugos ir miškų ūkio reguliavimas, aplinkos ir miškų priežiūros ir kontrolės sistema, pareigūnų naudojama įranga bei pagamintos apvaliosios medienos sortimentavimas, medienos klasifikavimo standartai. Gruzijoje vykdant aplinkos apsaugos ir miškų ūkio reformas bus pasinaudota ir Lietuvos patirtimi.

Šių metų rudenį Lietuvos miškininkai ir LMSA atstovai pakviesti viešnagai pas Gruzijos miškininkus.

dentu Remigijum Lapinsku, „Litbioma“ asociacijos direktore Vilma Gaubyte ir šios asociacijos valdybos nariu Audriumi Vaitkevičiumi. Susitikime aptarti biokuro ruošos proceso trikdžiai miškų urėdijose ir galimybės juos šalinti. „Litbiomos“ atstovai išreiškė pageidavimą organizuoti seminarą biokuro ruošos klausimais.

➤ Pradėjęs eiti **Kretingos miškų urėdo pareigas Arūnas Samoška rugpjūčio pabaigoje susitiko su Neringos savivaldybės darbuotojais ir aptarė tolimesnį bendradarbiavimą** prižiūrint nerijos miškus, užtikrinant juose priešgaisrinę saugą. Vienas iš neatidėliotųjų darbų – pradedama naujo priešgaisrinio miško kelio statyba ties Preilos gyvenvietėje. Kelias bus tiesiamas per 145 ha kalninių pušų masyvą, kur vasarą išdžiūvus smėliui neįvažiuoja jokia ratinė technika. Jo įrengimas finansuojamas ES lėšomis.

➤ Valstybinė miškų tarnyba parengė Vilniaus miesto savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projektą, kurio **viešas svarstymas įvyks 2016 m. rugsėjo 15 d.** Vilniaus miesto savivaldybės tarybos posėdžių salėje.

➤ Rietavo miškų urėdijos Kaltinėtų girininkijos miškininkai, pastebėję liepos pabaigoje neteisėtai kažkieno kertamą valstybinį mišką, kreipėsi į teisėsaugos pareigūnus, kurie surengė pasalą. Pamatę pareigūnus, medienos vagys spruko, palikdami pjūklus, traktorių, net mobiliuosius

Svečiai - Dubravos EMM urėdijoje

Rugpjūčio 30 d. generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis susitiko su Pasaulio biomasės energetikos asociacijos prezi-

telefonus, dokumentus. Miškininkų skaičiumu, spėta iškirsti beveik 99 ktm medienos (134 medžius), kurios 91,52 ktm – ažuolų

mediena. Vagys buvo jau pagrobę apie 26 ktm ažuolo medienos. Padaryta 23 013 Eur žala Rietavo miškų urėdijai ir 11007,82 Eur žala aplinkai. Padedant policijos pareigūnams, pavogta mediena buvo surasta ir grąžinta Rietavo miškų urėdijai. Šilalės rajono policijos komisariatas dėl neteisėto miško kirtimo ir medienos vagystės pradėjo ikiteisminį tyrimą.

➤ Žagarės regioniniame parke į gamtos paveldo objektų sąrašą šiemet įtraukti du nauji objektai – **Brolių akmuo ir storiasias šalyje Žagarės šermukšnis**. Jo kamieno apimtis – 1,3 m (2,27 m aukštyje), aukštis – 12,2 m. Jis auga senosiose Žagarės žydų kapinėse, netoli sienos su Latvija. Šermukšnio kamienas įaugęs į kapo paminklą.

Granito akmuo yra Joniškio rajono Žagarės seniūnijoje, Veršių kaime (apie 4 km į pietus nuo Žagarės) kurį 2014 m. lapkritį išsinuomotame lauke atkasė ūkininkai Alvydas ir Laimondas Malinauskai. Jo ilgis – 4,5 m, plotis – 3,4 m, aukštis – 3,6 m, didžiausia horizontali apimtis – 14,5 m.

GYVENTOJŲ NUOMONĖ APIE ŠALIES MIŠKUS IR MIŠKININKAVIMĄ

Lietuvos ir Didžiosios Britanijos kompanija „Baltijos tyrimai“ šių metų gegužę Biržų miškų urėdijos užsakymu atliko reprezentatyvią apklausą, kurios metu apklausė, kaip dažnai ir kokiais tikslais šalies gyventojai lankosi miškuose, įvertino miškų svarbą ir jų poreikį, atliko miškų priežiūros šalyje vertinimą, nustatė požiūrį į valstybinius ir privačius miškus, paskaičiavo, kokia gyventojų dalis turi nuosavo miško. Šios apklausos metu pirmą kartą pasidomėta ir kaip gyventojai vertina septynerius metus visų 42 miškų urėdijų vykdytą, Aplinkos ministerijos globojamą ir Generalinės miškų urėdijos koordinuojamą akciją „Parsinešk Kalėdas į savo namus“.

Tyrimo duomenimis, trys ketvirtadaliai apklaustų šalies gyventojų per pastaruosius 12 mėn. lankėsi Lietuvos miškuose – grybavo, uogavo, išsėjos. Daugiau nei pusė apklaustųjų pernai ir šiemet miškuose grybavo, beveik pusė per šį laikotarpį į mišką buvo išvykę poilsio ar pasivaikščioti. Daugiau nei penktadalis tyrime dalyvavusių miške rinko mėlynės, šeštadalis – žemuoges, kiek daugiau nei dešimtadalis – avietes ir sausuolius kurui. Vienas iš dvidešimties apklaustųjų rinko bruknes, spanguoles, vaistažoles ir riešutus, 2 proc. respondentų medžiojo.

Įdomu, kad ne tik medžioti, bet ir grybauti, riešutauti, pasivaikščioti miškan daugiau traukia vyrai, o uogauja ir vaistažoles renka dažniau moterys. Net ketvirtadalis respondentų nurodė, kad 2015-2016 m. jie miške rinko sausuolius, ruošė malkas kurui.

Penktadalis apklaustųjų šalies gyventojų atsakė, kad grybų ir uogų rinkimas pardavimui ar maisto atsargų ruošimui yra svarbus papildomas pajamų šaltinis šeimai.

Svarstydami apie miškų teikiamą naudą, visas vertinimui pateiktas miškų funkcijas šalies gyventojai apibūdino kaip svarbias. Pačiomis svarbiausios išskirtos tokios miško savybės, kaip vieta poilsui bei grybų, uogų ir kitų miško gėrybių rinkimui. Gyventojams miškas svarbus ir kaip kuro bei statybinių medžiagų šaltinis. Santykinai mažiau reikšmingomis vertinamos kitos dvi funkcijos – miškas sukuria papildomų darbo vietų aplinkiniams gyventojams ir yra medžioklės plotai.

Pusė 15 metų ir vyresnių šalies gyventojų mano, kad Lietuvoje miškų yra tiek, kiek ir reikia, keturi iš dešimties apklaustųjų nurodė, kad miškų yra per mažai ir tik 2 proc. mano, kad miškų Lietuvoje yra per daug. Daugiau miškų šalyje norėtų Tauragės, Telšių, Kauno, Šiaulių ir Panevėžio apskričių gyventojai, o kad miškų pakanka dažniau atsakė Vilniaus ir Alytaus apskričių respondentai.

Daugiau nei pusė apklaustųjų šalies gyventojų gerai įvertino miškų priežiūrą, bet kiek daugiau nei trečdalis – blogai. Kad miškai Lietuvoje prižiūrimi gerai, daugiau atsakė jaunimas iki 30 metų, didmiesčių gyventojai, respondentai su aukštesniu išsilavinimu ir didžiausiomis šeimos pajamomis per mėnesį, taip pat vadovai, bedarbiai ir besimokantis jaunimas, Alytaus, Panevėžio, Tauragės ir Telšių apskričių gyventojai. Kad miškų priežiūra šalyje yra bloga, dažniau nurodė vyresni nei pusamžiai žmonės, gyvenantys kaime, darbininkai, ūkininkai ir pensininkai, respondentai, gyvenantys Utenos ir Šiaulių apskrityse. Pažymėtina, kad respondentai, kurių šeima turi nuosavo miško, miškų priežiūrą Lietuvoje dažniau vertina kaip blogą, nei neturintys miško.

Beveik pusė apklaustųjų gyventojų mano, kad miškuose geriau ūkininkauja valstybinių miškų valdytojai, miškų urėdijos, o ketvirtadalis – kad privačių miškų savininkai. Nuosavo miško turinčios šeimos dažniau nurodo, jog miškus geriau prižiūri privačių miškų savininkai.

Apklausa parodė, kad daugiau gyventojų norėtų didesnės valstybinių miškų procentinės dalies, o tik mažiau nei dešimtadalis – kad daugiau būtų privačių miškų.

Šeštadalis apklaustų namų ūkių Lietuvoje deklaravo turintys nuosavo miško: kaime – ketvirtadalis, mažesniuose miestuose – šeštadalis ir didmiesčiuose – kas dešimta apklausta šeima.

Tyrimo metu pasidomėta ir kiek šalies piliečiai yra socialiai atsakingi tausodami gamtą, ar kinta kalėdinės puošybos tradicijos. Tyrimas parodė, kad maždaug po trečdalį šalies gyventojų per paskutines Kalėdas ir Naujuosius metus šventiniam pasipuošimui naudojo dirbtinę eglę, spygliuočių šakas ir nukirstą ar vazone pasodintą natūralią eglę.

Apklauskos metu pirmą kartą pasidomėta, ką visuomenė žino ir kaip vertina jau tradicine tapusią akciją, kurios metu didžiausiose žmonių susibūrimų vietose visoje šalyje miškininkai dalina eglisakes ir kviečia parsinešti Kalėdas į savo namus. Akcijos metu nustatyta, kad trys iš keturių šalies gyventojų žino ar yra girdėję apie akciją „Parsinešk Kalėdas į savo namus“. Puikus šios akcijos įvertinimas, kad absoliuti dauguma šalies gyventojų pritaria jos idėjai, skatinančiai keisti vartotojišką požiūrį ir mažinti eglių kirtimą. Akcijos veiksmingumą akivaizdžiai parodo ir toks faktas, kad nors kartą pasinaudoję jos paslaugomis – bent kartą paėmę miškininkų dovanojamą šaką – daug dažniau už kitus gyventojai per paskutines Kalėdas namus ir jų aplinką papuošė būtent eglių šakomis.

GMU inf.

Daugiau profesionalumo bei

Dr. RIMANTAS PRŪSAITIS
Generalinis miškų urėdas

Pirmojo pusmečio ūkinės veiklos apžvalga

Šių metų I pusmetį miškų urėdijos gavo 80,7 mln. Eur bendrųjų pajamų arba 2 mln. Eur daugiau nei per 2015 metų atitinkamą laikotarpį. Pajamos iš pagrindinio pajamų šaltinio – apvaliosios medienos ir nenukirsto miško I pusmetį sudarė 73,5 mln. Eur, t. y. beveik 2,3 mln. Eur daugiau nei pernai. Vidutinė parduotos apvaliosios medienos 1 m³ kaina siekė 37,6 Eur/m³ ir tai net 3,1 Eur/m³ mažiau už praeitų metų to paties laikotarpio kainą.

Už parduotą apvaliąją medieną gauta 73 mln. eurų (90,5 proc. visų pajamų), už nenukirstą mišką – 0,5 mln. eurų (0,6 proc.), kitų pajamų (už parduotas sėklas ir sodmenis bei kitas prekes, suteiktas paslaugas ir kt.) – 7,2 mln. eurų (8,9 proc.).

I pusmetį parduota 2040,4 tūkst. m³ medienos – 180,4 tūkst. m³ daugiau nei praėjusiais metais. Daugiau parduota apvaliosios medienos (208,6 tūkst. m³), tačiau 28,2 tūkst. m³ sumažėjo nenukirsto miško pardavimai.

Bendros miškų urėdijų išlaidos sudarė 78,2 mln. Eur ir jos padidėjo palyginus su

praėjusiais metais 2,1 mln. Eur arba 2,8 proc. Miškų urėdijų veiklos sąnaudos, palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu, padidėjo 0,6 mln. Eur (1,3 proc.) iki 44,8 mln. Eur. Tai lėmė 1,9 proc. padidėjusios (iki 20,8 mln. Eur) miškų išteklių atkūrimo ir gausinimo sąnaudos. Įtakos taip pat turėjo 0,13 mln. Eur padidėjusios išlaidos ekologinei bei socialinei veiklai (4,7 mln. Eur).

Nors apvaliosios medienos gamybos savikaina 2016 m. I pusmetį sumažėjo 0,7 Eur/m³ ir sudarė 14,2 Eur/m³, tačiau dėl išaugusių pardavimų bendros išlaidos medienos ruošai padidėjo 1,9 mln. Eur.

Šiomet per pirmuosius šešis mėnesius 8 miškų urėdijos patyrė nuostolį, nors 2015 m. šiuo laikotarpiu nuostolingai dirbo tik 4 miškų urėdijos. 2016 m. I pusmetį ir per atitinkamą 2015 m. laikotarpį pelnas prieš apmokestinimą sudarė 2,5 mln. Eur. Pelningumo norma (pelnas prieš apmokestinimą/pardavimų pajamos) sudarė 3,1 ir 3,3 proc. Dar 11 miškų urėdijų 2016 m. I-ą pusmetį baigė su labai nežymiu teigiamu balansu.

Iki šių metų vidurio miškų urėdijose dirbo 3894 darbuotojai, iš jų – 1934 speci-

alistai. Vidutinis miškų urėdijų darbuotojų vieno mėnesio darbo užmokestis sudarė 757 Eur ir, lyginant su 2015 m. I pusmečiu, padidėjo 37 Eur arba 5,1 proc. Vidutinis mė-

Mieli kolegos!

Artėjančios šventės proga visus miškininkus ir bent kiek susijusius su miškais žmones sveikinu su Miškininko diena. Dėkoju Jums už profesionalumą, už pastangas atsakingai ir ūkiškai tvarkytis, už atsidavimą miškui. Norėtusi, kad ir mažais žingsniais pastoviai judėtume į priekį ir tikėtume tuo, ko siekiame. Labai svarbu suprasti ir įvertinti, kiek iš miško imame ir kiek jam atiduodame.

Džiaugiuosi, kad daugumą miško įkvėptos profesijos žmonių galėsiu asmeniškai pasveikinti rugsėjo 16 dieną Liškiavoje vyksiančioje mūsų šventėje. Visiems, profesiją pavertusius pašaukimu ir gyvenimo būdu, linkiu gėluolių tvirtybės tarnaujant visuomenei bei kūrybinio polėkio realizuojant užsibrėžtus tikslus.

Pagarbiai,

Generalinis miškų urėdas
dr. RIMANTAS PRŪSAITIS

nuoseklaus tikslo siekimo

nesinis specialistų užmokestis pirmą 2016 m. pusmetį siekė 892 eurus (2016 m. planas – 916 eurų).

Reikia taikyti modernesnius medienos matavimo būdus

Vykdamt pagrindinio ir tarpinio naudojimo kirtimo biržių atrėžimą bei eksploatavimą, dabartiniu metu miškų urėdijose, tiek augantys medžiai, tiek iš jų pagaminta mediena matuojama 3–4 kartus.

Mano manymu, miško kirtimų planavimui ir vykdymui didžiausią dėmesį reikia skirti apvalios medienos sortimentavimui bei pagamintos medienos priėmimui. Būtiną įteisinti ir pradėti naudoti modernesnius medienos matavimo būdus.

Šių metų gegužę Ukmergės miškų urėdijoje lankėsi svečiai iš Estijos, kurie pristatė interaktyvią kompiuterinę programą, kuria galima apskaičiuoti medienos tūrį, kai mediena sukrauta rietuvėse ar medienvežyje. Išmaniuoju telefonu ar planšetiniu kompiuteriu nufotografuojami apvaliosios medienos sortimentų galai, įvedama medžių rūšis, sortimentų ilgis, o sistema pati suskaičiuoja sortimentų skaičių, nustato jų skersmenis ir apskaičiuoja tūrį. Interaktyviame žemėlapyje užfiksuojama medienos sandėlio vieta, o visi duomenys apie pamatuotą medieną perduodami reikiamu adresu.

Po mėnesio Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinio miškotvarkos instituto ir miškų urėdijų atstovai lankėsi Estijoje ir susitiko su šios šalies valstybinių miškų valdymo centro (RMK) darbuotojais, atsakingais už prekybos mediena organizavimą. Iš valstybinių miškų parduodama apie 3,8 mln. m³ medienos, 95 proc. miško kirtimų atliekama medkirtėmis. Medienos ruošos metu matavimo duomenys naudojami perduodant iš miško kirtimo mašinų, vėliau medienos pirkėjo sandėlyje. RMK, panašiai kaip ir Latvijos AS „Latvijas valsts meži“, medieną parduoda pirkėjo sandėlyje. Per metus RMK atlieka apie 300 kontrolinių parduodamos medienos tūrio matavimų. Sudarant medienos pirkimo-pardavimo sutartis, jose turi būti numatytas medienos matavimo būdas, tačiau jo pasirinkimas ar technologijos nėra griežtai reglamentuoti medienos matavimo taisyklėse.

Generalinės miškų urėdijos kolegijos posėdyje nuspręsta sudaryti komisiją, kuriai pavesta įvertinti miško kirtimo mašinų, interaktyvios kompiuterinės programos (sistemos) bei kitų medienos matavimo būdų techninius, normatyvinius ir teisinius taikymo aspektus. Komisiją sudaro GMU Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus vedėjas Gintaras Paltanavičius, Tauragės miškų urėdijos centrinio medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vyriausiasis medienos ruošos meistras Artūras Katkus, Ukmergės miškų urėdas Vigantas Kraujalis, LNMMA pirmininkas doc. Edmundas Petrauskas, VMT vyriausiasis specialistas prof. Andrius Kuliešis, Kauno miškų urėdijos vyriausiasis inžinierius Saulius Lazauskas ir KMAIK direktorius dr. Albinas Tebėra.

Liepos pabaigoje Tauragės miškų urėdijoje pristatyta automatizuota medienos rietuvių fotogrametrinio skenavimo sistema – mobilusis įrenginys, kuris montuojamas ant visureigio automobilio stogo. Važiuojant tokiam automobiliui, nufotografuojamos medienos rietuvės, nustatomas jose esantis rąstų skaičius ir jų skersmenys. Pagal gautus duomenis sistemos kompiuteris apskaičiuoja rietuvių tūrį, o duomenys išsaugomi valdymo modulyje ir automatiškai išsiunčiami į duomenų bazę, nurodant žemėlapyje rietuvių buvimo vietą.

Komisija savo darbo išvadose pateiks ne tik teisės aktų pakeitimo projektus, bet ir daugiau nei 1000 m³ vienetiniu ar grupiniu metodu rankiniu ir fotogrametriniu būdais matuotos medienos rezultatus ir jų palyginimus. Svarbiausias šios įrangos vertinimo kriterijus – matavimo patikimumas ir leistinų paklaidų ribos. Jei gauti bandymų rezultatai bus pozityvūs (prietaisai dirbs nustatytų paklaidų ribose), didelė tikimybė, jog šią sistemą greitai taikysime kasdieniniame miškininko darbe.

Vėtros padariniai bus laiku sutvarkyti

Po birželio 17 d. praūžusios vėtros Alytaus, Druskininkų ir Varėnos miškų urėdijų teritorijų valstybiniuose ir privačiuose miškuose susidariusi situacija paskelbta stichinės nelaimės įvykiu. Valstybinių miškų 13 tūkst. ha plote išversta ar išlaužyta daugiau nei 92 tūkst. m³ medienos, iš ku-

rių 150 ha plote daugiau nei 31 tūkst. m³ medžių buvo išguldyta ištisai. Druskininkų miškų urėdijoje išlaužta arba išversta 42 tūkst. m³ medienos, Alytaus – 11 tūkst. m³, Varėnos – 8,8 tūkst. m³. Minėtų miškų urėdijų administruojamose teritorijose esančiuose privačiuose miškuose pažeidimų mastai panašūs.

Audros išverstų, išlaužytų arba kitaip pažeistų medynų tūris Alytaus, Druskininkų ir Varėnos miškų urėdijų teritorijose esančiuose visų nuosavybės formų miškuose sudarė daugiau kaip vieną ketvirtąją šių miškų urėdijų metinės kirtimo normos dalį. Vadovaujantis Miškų įstatymo 18 straipsnio 3 dalimi, tokiu atveju turi būti taikomos specialiosios apsaugos ir stichinių nelaimių padarinių šalinimo miškuose priemonės, nustatytos aplinkos ministro 2015 m. spalio 16 d. įsakymu „Dėl specialiųjų apsaugos ir stichinių nelaimių padarinių šalinimo miškuose priemonių nustatymo“.

Atsižvelgdamas į minėtas aplinkybes, aplinkos ministras K. Trečiokas pavedė GMU, VMT ir Alytaus, Druskininkų ir Varėnos miškų urėdijoms iki 2016 m. rugsėjo 1 d. likviduoti nelaimės padarinius. Kaip rodo paskutinės minėtų miškų urėdijų ataskaitos, išversta ir išlaužyta mediena iki rudens pradžios bus sėkmingai sutvarkyta.

Tikslinga sumažinti nenukirsto miško pardavimą

Generalinė miškų urėdija, siekdama užtikrinti tinkamą miškų urėdijoms patikėto valstybės turto išsaugojimą, efektyvų ir racionalų naudojimą bei išanalizavusi duomenis apie miškų urėdijų 2015 ir 2016 metais parduotą nenukirstą valstybinį mišką nustatė, kad dauguma miškų urėdijų, atrinkdamos biržes pardavimui nenukirstu mišku ne aukciono būdu, neatlieka ekonominių skaičiavimų, kurie pagrįstų medienos nenukirstu mišku pardavimo tikslingumą. Gal vertėtų patiekti ruošti ir parduoti pagamintą medieną. Kai kuriose miškų urėdijose iki šiol neužtikrinama pakankama biržių skyrimo pardavimui nenukirstu mišku (ypač vertingiausių, kur yra ąžuolo) bei kirstinų medžių kokybės nustatymo kontrolė. Toks atsipalaidavimas turi neigiamų požymių. Pavyzdžiui, Biržų

miškų urėdijoje 2015 m. nenukirstu mišku ne aukciono būdu parduota 6 tūks. m³ uosio (visa malkinė) ir 251 m³ ąžuolo (iš jų tik 1 m³ padarinės) medienos. Iš viso miškų urėdija nenukirstu mišku pardavė per 11000 m³ medienos, iš jų – tik 6 m³ padarinės. Kretingos miškų urėdijoje parduota 294 m³ (iš jų tik 1 m³ padarinės), Šilutės miškų urėdijoje – 182 m³ (visa malkinė) ąžuolo apvaliosios medienos.

Daugelyje miškų urėdijų nenukirsto miško turis viršijo Apvaliosios medienos bei nenukirsto miško matavimo ir turio nustatymo taisyklių leidžiamas paklaidas, taip pat kirtimui pažymėtų medžių skaičius nesutapo su girininkijų įtakuoju. Nustatyta atvejų, kada girininkijos darbuotojai parduodamų nenukirstu mišku medžių nepažymėjo spaudais pašaknyje. Įvertinus visą patikrinimų medžiagą ir teisės aktuose nustatytą tvarką, miškų urėdijų urėdai įpareigoti sustiprinti džiūstančių ir šviežiai išlaužtų ar išverstų medžių žvalgybą ir užtikrinti, kad šie medžiai būtų laiku iškertami, nelaukiant, kol jie praras prekinę vertę; sustiprinti kirstinų medžių kokybės ir turio nustatymo kontrolę biržėse, parduodamose nenukirstu mišku; sudaryti nuolat veikiančią komisiją, kuri, atlikusi ekonominius skaičiavimus, įvertins biržių skyrimo pardavimui nenukirstu mišku tikslumą; parduodant valstybinį nenukirstą mišką ne aukciono būdu, užtikrinti spaudo pašaknyje naudojimą kirstiniams medžiams žymėti; pasitvirtinti vidinę nenukirsto valstybinio miško skyrimo tvarką, joje privalomai numatant priemones aukščiau nuostatoms įgyvendinti. Reikia siekti, kad nenukirsto miško pardavimas ir kirtimas vyktų tolygiai metų eigoje, atsakyti šių kirtimų pribrešančiuose ir brandžiuose medynuose bei palaipsniui mažinti tokių kirtimų apimtį. Atsižvelgiant į miškų sertifikavimo taisykles, būtina užtikrinti, kad nenukirstu mišku perkantys medieną fiziniai ir juridinių asmenys laikytųsi darbų saugos reikalavimų.

Būtina įgyvendinti numatytą miško medelynų pertvarką

Valstybinių miško medelynų vertinimo komisija įvertino faktinę auginamų miško sodmenų kokybę, taikomas sodmenų išauginimo technologijas, dirvožemių tinkamumą įvairių medžių rūšių sodmenų išauginimui bei medelynų išsidėstymą šalies regionuose.

Apžiūra parodė, kad šalies mastu medelynų modernizavimas vyko stichiškai, nenuosekliai, dalies medelynų infrastruktūra ir sodmenų išauginimo technologijos pasenu-

sios, kai kur sudėtinga taikyti reikiamas technologijas dėl netinkamų dirvožemio sąlygų, todėl neišauginamas reikiamas kokybiškų miško sodmenų kiekis valstybiniais bei privatiems miškams atkurti ir veisti, o išauginamų sodmenų savikaina didelė. Tokia situacija patvirtino, kad esamą padėtį būtina keisti iš esmės!

Komisija pasiūlė optimizuoti medelynų skaičių. Viena medelyne realizuojamų miško sodmenų skaičius kasmet turi būti ne mažesnis nei 3 mln. vnt., būtina diegti naujas sodmenų išauginimo technologijas, skatinti medelynų specializaciją. Reikia inicijuoti sisteminių sodmenų išauginimo technologijų, tręšimo ir augalų apsaugos priemonių ar jų alternatyvų naudojimo tyrimus, augalų apsaugos priemonių registravimą, atsakyti miško medelynuose dekoratyvinių sodmenų auginimo.

Komisija medelynų modernizavimą pasiūlė vykdyti dviem etapais: I etapas – 2016–2020 m., II etapas – 2021–2025 m. Per šį laikotarpį numatoma 4-5 medelynus išvystyti iki modernių, auginančių sodmenis su uždara šaknų sistema. Dar 10–11 medelynų modernizuoti iki šiuolaikiškų, auginančių miško sodmenis atvirame grunte. Likusius 20-22 medelynus palaipsniui uždaryti.

Optimizavus medelynų skaičių nuo 37 iki 15-16, atsiranda galimybės perspektyvuose šalies medelynuose diegti naujas sodmenų išauginimo technologijas ir ženkliai pagerinti miško sodmenų kokybę. Uždaromų medelynų plotai bus panaudojami sėklinių miško medžių plantacijoms, įvairios paskirties bandomiesiems želdiniams ar kitiems miško selekcijos ir sėklininkystės objektams įrengti.

Keliams – ypatingą dėmesį

Atsižvelgiant į Miškų įstatymo 5 straipsnio 5 dalies 3 punkto nuostatą, miškų urėdijos nuo 2015 m. spalio 1 d. įpareigos organizuoti ir įgyvendinti miško kelių priežiūrą ir taisymą (remontą) visų nuosavybės formų miškuose.

Vyriausybės 2015 m. gruodžio 2 d. priimtu nutarimu „Dėl Bendros miško kelių priežiūros ir taisymo (remonto) visų nuosavybės formų miškuose tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta, kad bendrą miško kelių priežiūrą ir taisymą (remontą) visų nuosavybės formų miškuose miškų urėdijos organizuoja Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos lėšomis. Kiekviena miškų urėdija šiuos darbus organizuoja savo veiklos teritorijoje esančiuose miškuose.

Aplinkos ministro 2015 m. lapkričio 6 d. įsakymu miško kelių, einančių per privačius ir valstybinius miškus ir pažymėtų šalies miškų valstybės kadaistre, priežiūrai ir taisymui (remontui) skirta 4 040 000 Eur. Savo ruožtu GMU 2016 m. sausio 8 d. įsakymu patvirtinto lėšų paskirstymą miškų urėdijoms. Miškų urėdijose veikiančios komisijos sudarė 2016 m. remontuotinų kelių sąrašą. Viešųjų pirkimų keliu parinkti miško kelių remonto darbų vykdytojai. Šiuo metu 2016 m. planuotus miško kelių remonto darbus jau pabaigė Ignalinos, Prienų ir Zarasų miškų urėdijos. Kadangi miško kelių remonto darbai paprastai vykdomi vasaros mėnesiais, manau, kad iki rugsėjo mėnesio kelių remonto darbai bus baigti beveik visose miškų urėdijose.

Karinių poligonų plėtra

Įgyvendinama ypatingos valstybinės svarbos projektą, Krašto apsaugos ministerija numatė Lietuvos kariuomenės karinių poligonų karinio mokymo teritorijų Jonavos ir Švenčionių rajonuose infrastruktūros plėtrą. Dalis šios infrastruktūros patenka į valstybinių miškų teritorijas. Kad ir kaip bebūtų gaila, dalį miškų teks iškirsti. Šiuo metu rengiami teritorijų planavimo dokumentai, tikslinami atitinkamų miškų urėdijų miškotvarkos projektai. Įrengiant reikiamą infrastruktūrą 2016–2022 m. minėtuose poligonuose miško kirtimo darbai vyks trimis etapais. Pirmajame etape miškai bus kertami Krašto apsaugos ministerijai priklausančiuose valstybiniuose miškuose (iš viso 316 ha). Antrajame – miškus kirs miškų urėdijų teritorijose (daugiausia Nemenčinės, Švenčionių ir Jonavos), aplinkos ministrui patvirtinus miškotvarkos projektus dėl papildomų naudojimo apimčių atitinkamose miškų urėdijose (daugiausiai bus kertama 2017–2018 m.). Minėti darbai vyks atliekant miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis procedūras. Trečiasis etapas bus vykdomas pagal atskirą susitarimą.

Vadovaujantis Miškų įstatymo 5 ir 18 straipsniais visuose šalies miškuose, nepaisant jų nuosavybės formos, GMU turės vykdyti bendros valstybinės priešgaisrinės priemonių sistemos įgyvendinimą ir palaikymą.

Karinių mokymų ir pratybų metu poligonuose šiemet kilo 4 miško gaisrai (10,72 ha), todėl pasitarime pas krašto apsaugos ministrą tartasi, kokias dar papildomas priemones reikia įgyvendinti, siekiant išvengti miško gaisrų.

**Didžiuojamės,
kad turime geriausius miškininkus.
Dėkojame,
kad rūpinatės mūsų miškais!
Su Miškininko diena!**

www.miskams.lt

Natūralių priešų poveikio kurtinių (*Tetrao urogallus*) dėtims tyrimas

RYTIS ZIZAS, VIRGILIJUS BALIUCKAS, LAMMC filialas Miškų institutas
PETRAS KURLAVIČIUS, Lietuvos edukologijos universitetas
TOMAS BARYSAS, Aleksandro Stulginskio universitetas

Pasaulyje kartu su dideliais mastais pakitusiu žemės naudojimu maždaug prieš penkis dešimtmečius žymiai padidėjo regioninis natūralių priešų poveikis teterviniams paukščiams. Plėšrūnai, kaip rodo daug empirinių tyrimų (tiek įprastų stebėjimų gamtoje, tiek ir atliktų eksperimentų), gali padaryti neigiamą įtaką ant žemės perintiems paukščiams, tarp jų ir tetervinių šeimos atstovams. Ypač ši įtaka gali paveikti negausias izoliuotas populiacijas fragmentuotose buveinėse šalia intensyviai žmonių naudojamų teritorijų. Įrodyta, jog net žmonių retai lankomuose borealiniuose miškuose buveinių suskaidymas dėl plynų kirtimų lėmė išaugusį plėšrūnų skaičių ir padidėjusį tetervinių paukščių mirtingumą. Plėšrūnai sustiprina buveinių kokybės blogėjimo efektą ir daro didžiulę neigiamą įtaką kurtiniams.

Natūraliais kurtinio priešais įvairių šaltinių duomenimis laikomi: šernai, miškinės kiaunės, mangutai, lūšys, vilkai, lapės, barsukai, varniniai paukščiai, žebenkštys, šermuonėliai, kanadinės audinės ir juodieji šeškai, taip pat didieji apuokai, vištvanagiai, jūriniai ir kilnieji ereliai. Tačiau platesniu mastu kurtinio regioninėms populiacijoms ženklų neigiamą poveikį gali padaryti tik tie plėšrūnai, kurių vietinės populiacijos yra gausios.

Elniniai žvėrys su teterviniais paukščiais taip pat susiję netiesioginės konkurencijos ryšiais – didelė elninių gausa sąlygoja kai kurių augalų, pavyzdžiui, viržių, bruknių, mėlynių šakelių nuskabymą, dėl ko sumažėja su šiais augalais asocijuotų vabzdžių gausa. Puskrūmių ir krūmokšnių dangos nuėdimas tiesiogiai blogina tetervinių paukščių veisimosi buveines, ypač vietas, kur sukami lizdai, maitinasi jaunikliai. Rytų Europoje elnių gausa ypač išaugo po masinio miškų sausinimo ir

šie kanopiniai yra tiesioginiai kurtinių konkurentai dėl mitybinių augalų nuskabymo. Kadangi briedžiai naudoja tas pačias buveines (kimininius pušynus), kaip ir kurtiniai, jų neigiama įtaka pasireiškia per tiesioginį trikdymą – pastoviai baidant paukščius, tuokvietę persikelia į kitą vietą arba kurtiniai išsisklaido po aplinkines tuokvietes.

Šalyse, kuriose tetervinių paukščių gausa mažėja, natūralių priešų poveikio šiems paukščiams ištyrimas yra aktualus ir moksliniuose literatūriniuose šaltiniuose gana plačiai nagrinėjamas. Kaip rodo įvairių literatūros šaltinių analizė, dažniausiai yra taikomi eksperimentiniai metodai, imituojant tikras kurtinių, tetervinių ar jerubių kiaušinių dėtis, kurios išdėliojamos šių paukščių veisimosi teritorijose.

Pasaulyje vykdytų eksperimentų imituojant tetervinių paukščių dėtis rezultatai labai skiriasi. Nustatyta, kad plėšrūnai sunaikina nuo 5 proc. iki net 98 proc. dirbtinių dėčių, daugumoje atvejų – virš 70 proc. Šie skaičiai rodo, kad sunaikinimas gresia didžiąjai daugumai tikrų vištinių paukščių lizdų.

Kadangi didesnės apimties natūralių priešų poveikio kurtiniams tyrimų Lietuvoje iki šiol nebuvo daryta, norėdami į šią problemą įsigilinti plačiau, 2016 m. pavasarį Varėnos miškų urėdijos valdomuose miškuose atlikome eksperimentą su dirbtinėmis dėtimis, imituojančiomis kurtinių lizdus.

Pasinaudodami proga ir užbėgdami už akių, prietolimesnio tyrimo etapų įgyvendinimo kviečiame prisidėti miškų urėdijų bei kitų ūkio subjektų atstovus, neabejingus kurtinių išsaugojimui. Jūsų finansinė parama yra labai reikalinga!

Džūkijoje plytinti Dainavos (Gudų) giria yra didžiausias Lietuvos miškų masyvas, kuriame dominuoja pušynai. Pietvakarinėje dalyje šis masyvas jungiasi su Augustavo giria Lenkijoje ir Gardino miškais Baltarusijoje, vakarinėje – su Kapčiamiesčio miškų masyvu Lazdijų rajone, o

rytinėje – su Rūdninkų giria ir suformuoja milžinišką miškų masyvą – istoriškai homogenišką kurtinių buveinę. Varėnos rajonui priklausančiame Čepkelių raiste-rezervate ir aplinkinių kimininių aukštapelkių prieglobstyje nuo seno gyvuojanti dar gausi kurtinių vietinė populiacija yra tarytum savotiškas

lopšys, iš kurio paukščiai gali plisti po aplinkinius miškus, taip papildydami kitas vietines populiacijas.

Šio darbo pagrindinis tikslas yra ištirti kurtinio natūralių priešų galimą poveikį kurtinio dėtims, kas leistų daryti prielaidas galimoms šio paukščio gausos mažėjimo

RYČIO ZIZO nuotrauka

priežastims. Taip pat siekėme įvertinti ir kitų veiksnių, tokių kaip kraštovaizdžio fragmentiškumo, kiaušinių lukšto spalvos, dėčių sudėjimo vietos, laiko bei atstumo nuo kurtinių tuokviečių centro ir žvėrių viliojimo vietų, įtaką dėčių sunaikinimo laipsniui.

Pažymėtina, kad šio tyrimo metu laukiniai gyvūnai fiziškai nenukentėjo, nes nebuvo gaudomi. Siekiant išvengti kurtinių trikdymo, lauko darbai šių paukščių tuokviečių teritorijose ir aplink jas atlikti dienos metu, kai dauguma šių paukščių būna pasišalinę į dienojimo teritorijas. Tyrimas atliktas nerizervatiniuose miškuose (valstybiniuose ir privačiuose). Visoje tyrimų teritorijoje jiems priklausančiuose plotuose medžioja vietinių medžiotojų būrelių ir klubų „Povilnis“, „Dubičiai“ ir „Briedis“ nariai, kurie šalia medžioklės bokštelių pašarais vilioja laukinius žvėris. Šio eksperimento metu nenaudoti jokie specialūs atraktantai (priviliojančios medžiagos) ar repelentai (atbaidančios medžiagos).

Pasirinktos dvi tyrimų vietos: Saltoniškių – Karaviškių ir Varėnos – Marcinkonių miškai. Šios dvi vietos pasirinktos norint įvertinti galimą antropogeninio trikdymo įtaką natūralių kurtinio priešų poveikiui, kadangi manyta, jog antropogeninis trikdymas yra mažesnis Saltoniškių – Karaviškių miškuose, nes čia nemažą teritorijos dalį užima pasienio su Baltarusija ruožas. Jame pašalinių žmonių judėjimas yra ribojamas. Be to, Saltoniškių miškuose kurtiniai dar gyvena kiek daugiau nei prieš pusimtį metų, o šiuo metu sutinkami jau tik Karaviškių miške, kuriame yra viena žinoma tuokvietė. Tuo tarpu Varėnos – Marcinkonių miškuose žymiai mažiau kaimų ir

laukų, mažesnis kraštovaizdžio fragmentiškumas. Literatūros šaltiniuose teigiama, kad pastarasis veiksnys (kraštovaizdžio fragmentiškumas) padidina natūralių priešų poveikį.

Lankantis abiejose tyrimų vietose pastebėjome šernų, lapių, mangutų, vilkų bei kiaunių veiklos pėdsakų – šernų knisyklų bei kojų įspaudų, šuninių (vilkų, lapių, mangutų) bei kiauninių (barsukų, miškinų kiaunių) plėšrūnų kojų įspaudų sniege, o jo nesant mineralizuotose kvartalinėse linijose bei miško keliukuose – ekskrementų. Taip pat dažnai buvo aptinkami varniniai paukščiai (krankliai ir kėkštai). Lauko darbų metu dėliojant ir tikrinant dirbtines dėtis, krankliai per 6 dienas registruoti (balsas ir matyti patys individai) skirtingose vietose 12 kartų, kėkštai – 14 kartų. O pilkoji varna pastebėta vos 2 kartus ir tik arti žmonių apgyvendintų teritorijų (apie Dubičių kaimą).

Lauko darbų metodai

Planuojant tyrimą kelta hipotezė, kad plėšrūnų dėčių aptinkamumui gali turėti įtakos kiaušinių lukštų spalva ir dėties vieta, todėl naudojome naminių vištų kiaušinius su rudos ir baltos spalvos lukštais. Dirbtines dėtis išdėstėme 3 tipų buveinėse (toliau tekste – objektuose): 9 kurtinių tuokvietėse, 9 papildomo medžiojamųjų žvėrių viliojimo vietose ir 7 kontroliniuose plotuose. Dėtys išdėliotos kovo mėn. paskutinę – balandžio mėn. pirmą savaitėmis (maždaug viena savaitė anksčiau, nei prasideda natūralus kurtinių kiaušinių dėjimas). Pirmojo dėčių tikrinimo metu (po 14 dienų) rastas tikras kurtinės lizdas su jau sudėtais 3 kiaušiniais (1 pav.). Remiantis literatūriniais duomenimis, kurtinio patelės maždaug kas 1,5 dienos sudeda po vieną kiaušinį. Tad ši patelė pirmą kiaušinį turėjo padėti praėjus maždaug vienai savaitei po dirbtinių dėčių išdėstymo – mūsų eksperimento pradžios.

1 pav. Kurtinės lizdas po kadagio krūmu su sudėtais trimis kiaušiniais (2016 04 14)

Kurtinių tuokviečių dislokacijai Varėnos rajono miškuose nustatyti buvo panaudoti Valstybinės miškų tarnybos (VMT) duomenys (<http://www.amvmt.lt/Pub/default.aspx>, prisijungta 2016 03 01). Eksperimentams pasirinktų tuokviečių geografiniams centrams pagal jų geografines koordinates nustatyti naudotas GPS prietaisas.

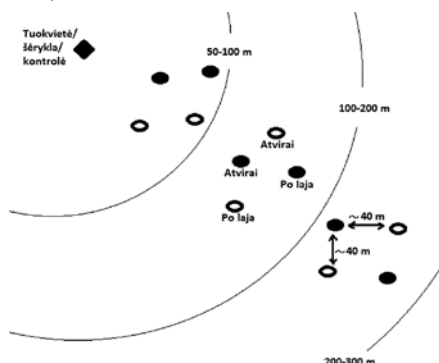
Tyrimų teritorijoje esančias žvėrių viliojimo vietas nurodė Varėnos rajone medžiojančių medžiotojų klubų ir būrelių medžiotojai. Konkretios viliojimo vietos, aplink kurias dėliotos dirbtinės dėtys, buvo parinktos taip, kad būtų maždaug 1 km atstumu nuo kurtinių tuokviečių (centro), taip pat tos, kuriose žvėrys pašarais būtų nenutrūkstamai viliojami visais metų laikais.

Kontroliniai taškai tyrimų teritorijoje buvo parinkti taip, kad būtų ne arčiau kaip 1,5 km atstumu nuo kurtinių tuokvietės centro ir žvėrių viliojimo vietos. Plotuose apie kontrolinius taškus (toliau tekste – kontroliniuose plotuose) medynų struktūra buvo panaši, kaip ir kurtinių tuokviečių aplinkoje (miško masyvo vidus, toliau nuo didelių vandens telkinių ir pan.).

Visuose probleminiuose objektuose (kurtinių tuokvietėse, aplink žvėrių viliojimo vietas ir kontroliniuose plotuose) dirbtinės dėtys išdėliotos nuo taško, žyminčio tuokvietės (ar kontrolinio ploto) centrą, taip pat nuo žvėrių šėryklos trimis atstumais: 50-100 m, 101-200 m ir 201-300 m atstumu. Tokie atstumo intervalai pasirinkti dėl to, kad plėšrūnai sunkiau surastų lizdus.

Pagal lizdo matomumą iš viršaus dirbtinės dėtys išdėstytos atvirose vietose ir po medžių lajomis. Atvira vieta pagal galimybes daugeliu atvejų laikyta medžių lajų nedingama vieta, pvz., miško aikštelė ar neužžėlusi kirtavietė. Kiekvienu atstumu dėtys su abiejų spalvų kiaušiniais išdėliotos apytiksliai 40 m atstumu viena nuo kitos. Tokio

2 pav. Dirbtinių dėčių, kai buvo dėliota skirtingų spalvų kiaušiniai, išdėstymo tvarka (tuščiaiduriai rutuliukai žymi dėčių su baltos spalvos kiaušiniais vietą, vienspalviai – rudos)

3 pav. Dirbtinė dėtis

4 pav. Sunaikinta dirbtinė dėtis su kiaušinio plongalio prakandimo žyme

paties atstumo laikytasi ir tarp dėčių atviroje vietoje, ir po lajomis (2 pav.). Taip pat dėčių stengiasi nedėstyti arti miško kelių ar važinėjamų kvartalinių miško linijų, kad plėšrūnai sunkiau surastų lizdus dėl „linijinių objektų“ (angl. *the travel line*) efekto.

Dirbtinės dėtys išdėstytos būdingose kurtinio lizdams vietose: po kirtimo likusiose šakų krūvose, šalia augančių ar išvirtusių medžių kamienų, po kadagio krūmais, tarp viržių kerų ir pan. Į vieną dirbtinę dėtį dėta po du vienos spalvos vištos kiaušinius, iš viršaus maždaug pusę matomo dėties ploto pridengiant smulkia žole, spygliais, taip sudarant natūralų patelės pridengimo įspūdį (3 pav.). Taip imituojuojant kurtinių lizdus tyrimų teritorijoje trijų tipų probleminių objektuose iš viso išdėliota 300 dirbtinių dėčių su rudos ($n=200$) ir baltos ($n=100$) lukštų spalvos vištų kiaušiniams.

Dėtys tikrintos po 14 ir 28 dienų (atitinkamai vidutiniškai pusė ir visas natūralaus kurtinių kiaušinių inkubavimo laikotarpis). Tikrinant vertinta, kad dėtis yra sunaikinta, jei buvo sunaikintas (rasti lukšto likučiai) ar dingęs bent vienas iš dviejų kiaušinių.

Kur buvo įmanoma, dėtį sunaikinę gyvūnai identifikuoti pagal netiesioginius požymius, pvz., pagal snapo ar dantų žymes ant kiaušinių lukštų, išmatas ar pėdsakus. Kadangi daugeliu atvejų buvo sunku nustatyti tikslią dėtį sunaikinusio gyvūno rūšį, nustatinėta, kokiai sistematinei grupei šie priklauso.

Siekiant įvertinti įvairių veiksmų įtaką dirbtinių dėčių sunaikinimui, duomenų statistinė analizė atlikta naudojant programų paketą SAS 9.3. Naudoti neparametriniai Kolmogorovo-Smirnov ir Wilkoxono testai. Laikyta, kad skirtumai tarp lyginamųjų grupių yra statistiškai patikimi, kai skirtumų reikšmingumo lygmuo p būdavo ne didesnis nei 0,05.

Rezultatai

Šio tyrimo metu, po 28 dienų patikrinus visas ($n=300$) išdėstytas dirbtines dėtis, nustatyta, kad sunaikinta iš viso 114 (38,1 proc.) dėčių, o viena buvo sutrypta žmogaus (šis atvejis nevertintas). Maždaug 2/3 sunaikintų dirbtinių dėčių vietose kiaušinių lukštų nebuvo (ieškota maždaug 10 m

5 pav. Sunaikintų dirbtinių dėčių kiaušiniai su baltos (A) ir rudos (B) spalvos kevalo šoninio prakapojimo žymėmis

6 pav. Sunaikintų dirbtinių dėčių kiaušiniai su baltos (A) ir rudos (B) spalvos kevalo dvipusio sukandimo žymėmis

spinduliu). Kitais atvejais, kai buvo aptikta kiaušinių lukštų, galima apytiksliai nustatyti juos sunaikinusio gyvūno rūšį (grupę) – dviem atvejais kiaušinio likučiai buvo su kiaušinio plongalio prakandimo žyme (4 pav.). Kadangi šios dėtys buvo toliau nuo vandens telkinių, gali būti, kad jas sunaikino kiaušiniai žvėrys (išskyrus barsuką) ar voverės. Sunaikintų dėčių su varniniams paukščiams būdingomis kiaušinių kevalo prakapojimo, o smulkiesiems kiaušiniams – viopusio kiaušinio sukandimo žymėmis (5 pav., A, B) buvo 12 atvejų. Dešimtyje atvejų kiaušinių likučiai buvo su dvipusio kevalo sukandimo žymėmis, būdingomis šuniniams plėšrūnams ar barsukui (6 pav., A, B). Be to, dažnai aptikta ir šių gyvūnų ekskrementų. Praktiškai visais atvejais kiaušinių likučiai buvo randami dėties sudėjimo vietoje arba iki 2 m atstumu. Išskyrus du atvejus, kai buvo aptikti kiaušiniai su plongalio prakandimo žyme, kiti sunaikinti vietoje (aptikta kevalo likučiai) arba dingę abu dirbtinės dėties kiaušiniai.

(tęsinys kitame numeryje)

MIŠKO
BIRŽA

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

www.miskobirza.lt

AUTORIAUS NUOTRAUKA

Prieglobstį radęs miškuos

Dr. ALGIRDAS RUTKAUSKAS

Baigęs 1948 m. Vilniaus miškų technikumą, Petras Unikauskas arti 40 metų dirbo miškotvarkininku. Šių metų vasarą miškotvarkos veteranas pažymėjo garbią sukaktį – sukako 90 metų. Šia proga norėtume priminti kolegos kai kuriuos svarbesnius nueito gyvenimo ir profesinio kelio aspektus.

Petras – ukmergiškis iš Pabaisko seniūnijos Deltuvėlės kaimo, augo gausioje ūkininkų Jono ir Kazimieros Unikauskų šeimoje. Baigęs Ukmergės gimnazijos 5 klases, jis nuo 1945 m. rugsėjo tęsė mokslus Vilniaus miškų technikumė. Įstoti į technikumą Petrui padėjo buvęs šaulys Antanas Juška, tuo metu dirbęs čia vyriausiuoju buhalteriu ir sekretoriumi. Jis priėmė dokumentus, nežiūrėdamas į būsimo miškininko kilmę. Bet toliau Petrui teko laviruoti dėl išlikimo. Mat vyriausias brolis Alfonsas, baigęs Ukmergės mokytojų seminariją, tik atvykęs mokytojauti į Širvintas, 1944 m. gruodį buvo suimtas, nuteistas už nacionalistinės spaudos platinimą ir išsiųstas ilgiems metams į Krasnojarsko lagerius.

1948 m. gegužės 22 d. iš tėviškės išvežė į Sibirą, Krasnojarsko kraštą Petro tėvus su namuose buvusiais broliais Vytautu, Jonu, Juozu ir seserimi Jule. Ieškojo technikumė ir Petro, bet jis tuo metu Naujosios Vilnios girininkijos Ažuolijos miške atliko baigiamąją miškininkystės praktiką. Išvengė tremties ir sesuo Birutė, kuri taip pat mokėsi Vilniuje. Kurį laiką teko glaustis pas gimines.

Gavęs 1948 m. rugpjūčio 19 d. miško techniko diplomą ir paskyrimą į miškotvarkos įmonę, nuo rugsėjo 1 d. Petras išvyko į

Kauną. Kartu dirbti miškotvarkoje atvyko ir jo bendrakursiai Petras Songaila ir Kostas Tamulionis.

Pirmus 10 metų Petras Unikauskas dirbo techniku, vėliau taksatoriumi. Miškotvarkininko darbą baigė 1986 metais. Jam teko dirbti beveik visose šalies vietovėse, gal kiek mažiau tik šiaurinėje dalyje. Jo teigimu, labiausiai įsiminė miškotvarkos darbai Utenos krašte, kur sutiko malonius žmones. Dauguma eigulių girininkijose gyvendavo sodybose prie miškų. Jie būdavo tiesioginiai taksatorių pagalbininkai, padėdavo net buitį susitvarkyti. Dabar Petras stebisi, kad girininkijose eigulio pareigybė neteko savo reikšmės, pasikeitė ir miškotvarkininkų darbai.

Petras labai gražiai rašydavo, meniškai parengdavo miškotvarkos planus, standus. Tai praverė ir tarnaujant kariuomenėje – paskirtas artilerijos dalinio topografu.

Kai 1953-1957 m. ir 1963-1965 m. Lietuvos miškotvarkininkai vykdė miškotvarkos darbus Sibire, daugiausia Irkutsko srityje, Petras kasmet važiavo ten dirbti, tikėdamas sutikti išstremtus artimuosius. Taišete 1956 m. jis aplankė brolių Alfonsą, kuris jau buvo paleistas iš lagerio, bet be teisės grįžti į tėvynę. Tėvai tuo metu gyveno Kansko mieste, kur tėvas su sūnumis dirbo statybose. Duktė Julė, baigusi Krasnojarske sporto mokyklą, mokėsi Pedagoginiame institute.

Unikauskai į Lietuvą grįžo 1958 m., jiems leista apsigyventi išlikusiuose namuose Deltuvėlės kaime. Vėliau tėviškėje ūkininkavo brolis Juozas, dabar ūkį tvarko jo vaikai.

Petro sesuo Julė, baigusi studijas jau Vilniuje, tapo žinoma sportininke (slidinėji-

mas, biatlonas), sporto trenere, metodiste. Prieš keletą metų grįžo gyventi į gimtąją Ukmergę. Sesuo Birutė, baigusi Maskvos žuvininkystės instituto filialą, Vilniuje dirbo ekonomiste. Tik brolio Alfonso gyvenimas susiklostė kitaip. Vedęs rusaitę ir susilaukęs sūnaus Alekso, jis po kurio laiko su šeima taip pat bandė grįžti į Lietuvą. Bet žmona nemokėjo kalbėti lietuviškai, jos nenorėjo priimti į darbą. Tad grįžo atgal į Sibirą, Bratską. Čia Alfonsas išgarsėjo kaip fotografas profesionalas, šią profesiją paveldėjo ir jo sūnus. Surengta jų foto darbų paroda. Petras su seserimi aplankė čia likusį gyventi brolių, po jo mirties susirašinėjo su sūnėnu. Bėgant metams Anapilin išėjo Petro tėvai, broliai, liko tik seserys, gausios giminės atžalos.

Petras už pareigingą darbą skatintas garbės raštais, kelerius metus jo portretas kabėjo Maskvoje, Lesprojekto garbės lentoje. Laisvalaikį jis aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje: buvo daugumos sporto varžybų dalyvis, grojo miškotvarkos įmonės ansamblyje.

Išėjęs 1986 m. į pensiją dar pilnas jėgų, jis įsidarbino pašte ir net 15 metų aptarnavo Kauno miesto Eigulių mikrorajono gyventojus. Su žmona pedagoge Regina užaugino sūnų Giedrių ir dukrą Audronę, kurie taip pat įgijo pedagoginį išsilavinimą. Mirus žmonai 2001 m. jis paliko Kaune butą sūnui Giedriui ir persikėlė į gimtąją Ukmergę, kur gyvena dukra Audronė. Čia įsigijo atskirą butą Antakalnio gatvėje. Vientą praskaidrina dukros puoselėjamas gėlių ūkis, palinksmina Ukmergės muzikos mokykloje besimokančios anūkės bei čia pat ošiantis Pivonijos miškas, kuriame Petras mėgsta grybauti, uogauti, retkarčiais pameškerioti Šventojoje, pasiklauso brolio Vytauto sūnaus prof. Alvydo Unikausko per LRT vedamos laidos „Klauskite daktaro“.

Linkime, Petrai, gerų sveikatos patarimų ir prasmingų gyvenimo metų.

Gluosninis rauplėgrybis ant trapiojo gluosnio jaunų ūglių

Svylarūdė ant blindės lapų

Serbentinė-žilvytkarklinė svylarūdė ant gluosnio žilvičio 'Americana' (žaliažievė) lapų

Gluosninė septorija ir kiti mikromicetai ant gluosnio žilvičio šakų, lapų

Gluosnio, karklo, blindės ligų sukėlėjai

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ, dr. DAIVA BUROKIENĖ, dr. ANTANAS MATELIS
GTC Botanikos institutas

Gluosnio; karklo; blindės (*Salix* L.) genties augalai paplitę įvairiuose biotopuose. Jie auga upių ir ežerų pakrantėse, pelkėse, miškuose, palaukėse ir smėlio kopose. Tai labai sudėtinga sumedėjusių augalų sisteminė grupė. Šios genties taksonams būdingas didelis polimorfizmas. Lietuvoje be savaime augančių 18 augalų rūšių yra 3 introdukuotos; išskirta 11 porūšių, 12 varietetų, 67 formos ir 31 hibridas. Gluosniai ir karklai pagal savo gyvenimo formas skirstomi į medžius, krūmus ir krūmokšnius. Krūmais augantys karklai turi keletą maždaug vienodo skersmens ir aukščio daugiamečių stiebų, kurių kiekis krūme priklauso nuo rūšies ir augavietės ekologinių sąlygų. Dešimtys (*Salix*) genties veislių augalai naudojami naujų želdinių veisimui, biokurui. Gluosnis žilvitis gana plačiai auginamas urbanizuotose teritorijose, ypač kiemuose, skveruose, parkuose. Augalas gerai pakenčia karpymus, turi lanksčią lają ir gausią lapiją.

Literatūros duomenimis, ant *Salix* genties augalų nustatyta per 40 rūšių ligų sukėlėjų, mūsų – per 20. Vilniaus apylinkių priemiesčių miškuose grybinių ligų infekcijos židiniai buvo aptinkami ant senesnių *Salix* genties augalų. Ligų sukėlėjai, peržiemoję pažeistuose nukritusiuose augalų lapuose, šakose, kelmuose, kamienuose, jau pavasarį, esant palankioms meteorologinėms sąlygoms, pradeda plisti ir pirmiausia pažeidžia nusilpusius, apšalusius, mechanškai sužalotus augalus.

Gluosninis rauplėgrybis (*Venturia saliciperda*). Ant ūglių ir lapų susidariusios rudos dėmės greitai susilieja ir apima visą jų paviršių. Vėliau ant žuvusių ūglių susidaro daug rutuliškų tamsių vaisiakūnių – piknidių su bespalvėmis sporomis. Aptiktas ant trapiojo gluosnio (*Salix fragilis*).

Rauplės – pavojinga *Salix* genties augalų liga, kuri labiausiai pažeidžia birželio pradžioje. Jauni ūgliai ir lapai per kelias dienas nuruduoja ir sudžiūsta. Micelis, konidijakociiai peržiemoja po dengiamaisiais audiniais.

Smulkiaspuogė – gluosnių vėžio sukėlėjas (*Phomopsis salicina*). *Phomopsis*

Smulkiaspuogė ant blindės šakų

genties grybai pasireiškia kaip parazitai ir pusiau parazitai. Maisto medžiagas jie ima iš gyvų ar apmirusių augalo dalių. Šis grybas labiau puola žiemos metu apšalusius augalų šakas. Ypač daug konidijų grybas produkuoja pavasarį, kurios užkemša vandens indus, augalo šakos palaipsniui išdžiūsta. Plinta konidijomis, žiemoja pažeistose augalo šakose.

Svylarūdė (*Melampsora* spp.). Rūdiečiai grybai sukelia gluosnio žilvičio genties augalų ligas – rūdliges, nuo jų deformuojasi augalų lapai, sukasi ir džiūsta. Rūdiečių grybų epifitotijos pasitaiko ne kiekvienais metais. Šie grybai labai plinta sausais, karštais su lietingesniais periodais metais.

Serbentinė-žilvytkarklinė svylarūdė (*M. ribesii-viminalis*). Grybas aptiktas ir ant pavienių *Salix viminalis* 'Americana' (žaliažievė) lapų. Vasarą jis plinta sporomis, pažeisdamas vis naujus augalų lapus. Žiemoja ant *Ribes* genties augalų.

Fuzariozė (*Fusarium* spp.). *Fusarium* genties grybai ant smulkių, pavienių gluosnio žilvičio (*Salix viminalis*) apšalusių šakų aptikti gegužės mėn.

Fuzariozės sukėlėjai ant gluosnio žilvičio šakelių

Gluosninė septorija (*Septoria salicis*). Aptinkama ant įvairių rūšių gluosnio, karklo, blindės lapų, smulkesnių šakų, atžalų. Ligos

Gluosninis žvynokas ant blindės lapo

Liaukingasis drebutis ant gluosnio žilvičio

Suodligė ant blindės lapų

Pilkasis kekeras ant gluosnio žilvičio ir karpotojo beržo šakų

Gleivingasis deguliagrybis ant purpurinio karklo stiebų

Alternaria tenuissima ant Salix kultivaro 'Gudrun' stiebo

Gluosninis svylagrybis ant Salix kultivaro 'Gudrun' stiebo žievės

Juodkotė ugniabudė ant blindės

apnikti augalų lapai džiūsta, krinta, šakos tampa trapiomis ir esant stipriam vėjui – lūžta. Žiemoja grybo vaisiakūniai pažeistuose lapuose, šakelėse. Ant pažeistų šakų vystosi ir kiti parazitiniai grybai.

Miltligė. Sukėlėjas – **gluosninė uncinulė** (*Uncinula adunca*). Gluosninė uncinulė pažeidžia beveik visus *Salix* genties augalus. Grybas vasarą plinta konidijomis, žiemoja vaisiakūniai pažeistose augalo dalyse.

Gluosninė uncinulė ant gluosnio ir blindės jaunų ūglių

Gluosninis žvynokas. Juodasis lapų dėmėtumas. Sukėlėjas – **Rhytisma salicinum**. Ant lapų juodos, iškilios, blizgančios dėmės. Lapų audiniai suardomi tik dėmių vietose, o tarp dėmių išlieka žali ir gyvybingi. Kartais dėmių būna tiek daug, kad visiškai sumažėja lapų asimiliacinis paviršius. Lapai džiūsta, anksčiau nukrenta. Ligos sukėlėjas pasireiškia antroje vasaros

pusėje. Žiemoja pažeistuose nukritusiuose lapuose.

Suodligė (*Fumago salicina*). Lapai padengti juodu, suodžius primenančiu apnašu. Grybas sudaro ploną, tamsių, birių arba supuolusių, lengvai nuplaunamų apnašų sluoksnį, sumažėja lapų asimiliacinis paviršius. Grybo išplitimui įtakos turi amarai ant kurių ekskrementų ir vystosi šie grybai.

Pilkasis kekeras (*Botrytis cinerea*). Grybas sukelia žolinių kultūrinių ar spontaninės floros augalų puvinius. Kaip saprotrofas, pilkasis kekeras aptinkamas ir ant sumedėjusių augalų nukritusių, apšalusių šakelių.

Liaukingasis drebutis (*Exidia glandulosa*). Šis saprotrofas aptinkamas lapuočių miškuose ant džiūstančių ar nulūžusių šakų, ypač rudenį. Sveikiems, žaliems sumedėjusiems augalams žalos nepadaro.

Žievės nekrozė. Paprastasis raudonspuogis (*Nectria cinnabarina*). Ant šakų susidaro oranžinės arba raudonos karpelės – stromos. Į stromų paviršių išeina laibi konidijakočiai, produkuojantieji ant trumpų šoninių šakučių gausybę konidijų, kurios užkemša augalo vandens indus. Tai plačios specializacijos grybas. Raudonspuogis gali padaryti daug žalos apšalusiesiems, nusilpusiems augalams. Žievė greitai apmiršta, nutrupa. Aptinkamas drėgną pavasarį ir rudenį.

Paprastasis raudonspuogis ant gluosnio žilvičio šakelių

Gleivingasis deguliagrybis (*Colletotrichum gloeosporioides*). Ant purpurinio karklo metūglių, šakų susidaro įvairios formos, nežymiai įdubusios rusvos dėmės. Jose ap-

tinkami ir kiti mikromicetai, ardantys žievės epidermį.

Alternariozė (*Alternaria tenuissima*). Liga išplitusi nedideliame (*Salix dasyclados* 'Helga' × *S. viminalis*) 'Gudrun' židinyje. Šių augalų žievė buvo sutrūkusi dėl edafinių bei taksono savybių (spartaus augimo) arba dėl temperatūros svyravimų. Po žievės mediena buvo juoda nuo gausių *A. tenuissima* sporų.

Gluosninis svylagrybis (*Gloeosporium capreae*). Ant lapų dėmės būna šviesios, vėliau rudos, netaisyklingos, apimančios didelę lapo dalį. Svylagrybis aptiktas ant smailialapio, ilgalapio gluosnio, ausytojo, pilkojo, pajūrinio, mėlynialapio karklo, gluosnio žilvičio lapų. Ant šakų ar jaunų augalo stiebų acervuliai matomi žievėje, smulkūs, įvairios formos, susilieję, tamsūs. Konidijos gausios. Parazitas plinta konidijomis, žiemoja pažeistuose augalo audiniuose.

Juodkotė ugniabudė (*Flammulina velutipes*). Ji pradeda augti rudenį ant augalų kamienų, šaknų kaklelyje, sukelia medienos puvinį.

Purpurinė plutpintinė (*Chondrostereum purpureum*). Grybas puola nusilpusius, džiūstančius augalus. Vaisiakūniai išsiplėtę, dažniausiai su statmenai atsiknojusiais nuo substrato kraštais, sudaro vidutinio dydžio, plonas, čerpiškai išsidėsčiusias kepurėles, odiški, violetiniai, išdžiūvę kieti, trapūs. Aptiktas ant džiūstančio blindės kamieno.

Kietoji kempinė (*Phellinus igniarius*). Vaisiakūniai – pusiau apskritų ar netaisyklingų gumbų, gali būti ir kanopos pavidalo, kraštu priaugę prie substrato. Sukelia intensyvių baltųjų arba gelsvųjų medienos puvinį.

Žvynuotoji skylėtbudė (*Polyporus squamosus*). Ant medžio kamieno auga pusiau apskriti, vėduokliški, dideli, mėsingi vienmečiai, iš pradžių šviesūs, vėliau tamsėjantys

Purpurinė plutpintinė ant blindės

Kietoji kempinė ant baltojo gluosnio

Kietoji kempinė ant gluosnio žilvičio

Žvynuotoji skylėtbudė ant krantinio gluosnio

Gluosninė kempė ant gluosnio žilvičio

Šiurkščioji kempė ant džiūstančios blindės

Žieviagrybinių šeimos grybai ant blindės

Raukšlėtoji plutpintė gluosnio žilvičio šakavietėje

Geltonasis lapielaižis ant blindės kamieno

Paprastoji alksniabudė ant nulūžusio krantinio gluosnio kamieno

Valgomoji geltonpintė ant baltojo gluosnio sužaloto kamieno

vaisiakūniai. Jie auga gegužės-rugsėjo mėn. ant nusilpusių lapuočių medžių, sukelia baltąjį medienos puvinį.

Gluosninė kempė (*Trametes suaveolens*). Vaisiakūniai yra pusiau apskriti, baltu, gelsvu arba pilkšvu paviršiumi, iš pradžių minkšti, vėliau sukamštėja. Ilgai išsilaiko medžių kamienuose, stuobriuose, kelmuose. Sukelia baltąjį centrinį puvinį.

Šiurkščioji kempė (*Trametes hirsuta*). Vaisiakūniai vienmečiai arba vienmečiai žiemojantys, pusiau apskriti, inkstiški. Auga iki šalnų ant įvairių lapuočių negyvų kamienų, kelmų. Sukelia baltąjį medienos puvinį.

Žieviagrybinių (*Corticiaceae*) **šeimos grybai**. Vaisiakūniai yra odinės konsistencijos, dažnai susilieja tarpusavyje, auga didelėmis grupėmis, sudaro vejas. Grybai sukelia baltąjį medienos puvinį, ardydami jį lėtai. Aptinkami ant kelmų, stuobrių, džiūstančių gluosnių, pažeistų ir kitomis ligomis.

Ant blindės (*Salix caprea*) kamieno aptiktas **geltonasis lapielaižis** (*Merulius tremellosus*), sukeliantis baltąjį puvinį, ir **rauškšlėtoji plutpintė** (*Stereum rugosum*) ant gluosnio žilvičio, sukelianti rėtinį medienos puvinį.

Paprastoji alksniabudė (*Schizophyllum commune*). Aptinkama ant gyvų ir džiūstančių *Salix* genties augalų šakų, kamienų.

Valgomoji geltonpintė (*Laetiporus sulphureus*). Jos vaisiakūniai geltoni, gelsvai oranžiniai, vienmečiai, dideli (gali siekti net iki 1 m skersmens), suaugę po kelis, mėsingi, vėduokliški, labai plačiu kraštu priaugę prie substrato. Auga ant lapuočių medžių sužalotose vietose, šakavietėse, kaip biotrofas ar kaip saprotrofas miškuose, parkuose. Sukečia širdies puvinį. Vaisiakūniams senstant, juos užklumpa puvinius sukeliantys grybai ir juos suardo.

Bakterijos – Brenneria salicis (sin. *E. salicis*) ant šakų, stiebų, lapų rausvai rudos dėmės, kurios greitai susilieja ir apima visą augalą. Bakterijos aptiktos ant šakų *Salix dasyclados* Wimm., *S. purpurea* L., Majak', *Salix viminalis*, *Salix viminalis*, 'Americana'.

Šakų gumbai – bakterijų Agrobacterium tumefaciens sukeltas šakų vėžys. Dirvožemio bakterijų veiklos sužadinti augalo pumpurai produkuoja daug gyvybinių ląstelių, jos koncentruojasi į gumbus, kurie kietėja, šerpėja. Augalas šios ligos gali būti pažeistas dešimtmečiais. Pasaulyje ši bakterija pažeidžia per 600 žolinių ir sumedėjusių augalų rūšių iš 90 šeimų. Bakterija turi vėžinių ataugų formavimuisi reikalingą plazmidę, kuriai patekus į augalą šeiminingą yra skatinamos jo ląstelių tolimesnis dauginimasis. Gumbai formuojasi prie stiebo pagrindo

(prie pat žemės), ant stiebų, šakų. Gumbai aptinkami ant blindės, pajūrinio karklo. Taip pat pažeidžiami beveik visi vaismedžiai bei dekoratyviniai sumedėję augalai.

Bakterijos ilgą laiką gali išgyventi įvairaus tipo dirvožemiuose, kuriuose augo bakterijų pažeisti augalai. Jos išgyvena ant vaismedžių, sodo piktžolių šaknų. Patekus į šviežiai padarytas stiebų (pavyzdžiui, skiepijant) ar šaknų žaizdas, audinių išsipūtimas gali būti pastebimas praėjus porai savaičių po patogeno patekimo.

Apsaugai nuo *A. tumefaciens* reikėtų auginti tik sveiką, patikrintą augalinę medžiagą. Būtina sterilizuoti skiepijimui naudojamus įrankius. Jei dirva užkrėsta, prieš įkuriant daigyną ar medelyną, rekomenduojama kelis metus toje vietoje auginti kukurūzus ar kitas grūdines kultūras.

Mikro grybų infekcijos židiniai yra nukritusiuose pažeistuose lapuose, vėjo nulaužtose šakose. Jie peržiemoja pumpuruose, pradedančiose džiūti šakose, o makro grybai – daugiamečiuose vaisiakūniuose, pažeistose sumedėjusių augalų šakose, kamienuose, kelmuose. Grybai, galintys pakenkti sveikiems gluosniams, plinta vėjo išnešiojamomis sporomis. Patekusios ant nusilpusio ar mechaniškai sužaloto augalo, jos sudygsta ir įsitvirtinę pradeda savo pražūtingąją veiklą.

Valgomoji geltonpintė baltojo gluosnio šaknų kaklelyje

Brenneria salicis ant Salix dasyclados

Agrobacterium tumefaciens ant pajūrinio karklo stiebo ir šakos

Biurokratizmas miškų ūkio valdyme

ALGIRDAS BRUKAS

(Tęsinys, pradžia 5 nr.)

Sovietmetis

Antrojo pasaulinio karo ir pokario metai pirmiausia sudavė smūgius buvusiai valdymo sistemai ir vadovams. Pirmaisiais pokario metais visose gyvenimo srityse lemtingą vaidmenį turėjo sovietinės jėgos struktūros. Jų poveikyje slopstant pasipriešinimo rezistencijai ir stiprėjant Lietuvos kompartijai, susiformavo partinė – valstybinė nomenklatūrinė biurokratinė sistema. Visos funkcijos buvo atliekamos per partines, valstybines bei visuomenines įstaigas, laikant jas už trumpo pavadžio.

Šioje galingoje sistemoje savo vietelę turėjo ir 1947 m. įsteigta LTSR miškų ūkio ministerija, ryškiai centralizuota su savo struktūriniais padaliniais. Ji negalėjo rinktis ar revizuoti oficialios partinės politikos ar juolab užsiimti kokia nors disidentine veikla, bet turėjo gana daug galimybių parinkti galimai pozityvesnę raidą Lietuvos miškų ūkiui ar stumti jį į stagnacijos liūną, besiremiant oficialiais, negincijamais partinės ideologijos lozungais.

Taip sutapo, kad šiai ministerijai, o kartu ir visam miškų biurokratiniam aparatui (su nedidelėmis išimtimis) paskirtas vadovauti tarpukario miškininkas Algirdas Matulionis, 1930 m. baigęs Alytaus aukštesniąją miškų mokyklą. Norisi pabrėžti, kad Lietuvos miškų ūkiui pasisekė, jog 1947–1978 m. biurokratiniam aparatui vadovavo toks žmogus. A. Matulionis tuometinį miškų valdymo aparatą pasuko santykinai didesnio savarankiškumo ir autonomiškumo kryptimi. Visų pirma tai pasireiškė vietinių teisės aktų priėmimu, visasajunginių dokumentų racionali adaptavimu respublikos sąlygoms, nenaudingų mūsų miškų ūkiui raidos krypčių ribojimu, savitų, naudingesnių krypčių protegavimu.

Per pirmus tris pokario metus (1945–1947 m.) respublikos miškų ūkyje buvo gana toli paėjėta negatyvia kryptimi. Atstatomiesiems darbams toleruoti didžiuliai miškų perkirtimai. Miškų ūkis buvo griežtai atribotas nuo miško pramonės, kartu atmetant bet kokį kompleksškumo ir bendros plėtos principą. Remiantis lozungais apie ūkinių vienetų stambinimo naudingumą ir būtinumą socialistiniam ūkiui, Lietuvoje sukurti trys sunkiai valdomo dydžio gamybiniai miško pramonės trestai, o buvusios miškų urėdijos, sustambinus jų plotus, pertvarkytos į miško pramonės ūkius ir miškų ūkius. Vietoje 1944 m. liepos mėn. buvusių 65 miškų urėdijų ir 453 girininkijų, 1947 10 01 duomenimis, egzistavo 23 ūkiai ir 180 girininkijų, nors valstybinių miškų plotas dėl nacionalizacijos padidėjo. Girininkijose personalas išplėstas iki 20–30 žmonių, įvesti net buhalterijų etatai. „Popierinio“ darbo krūvis girininkui padidėjo tiek, kad jam neliko kada padirbėti miške.

Tokia valdymo sistema reiškė, jei ne pražūtį miškininkystei, tai bent neišvengiamą jos rodiklių blogėjimą. Viešojoje erdvėje aidint „pasakoms“ apie miškų ūkio vienetų stambinimo reikšmę darbų mechanizacijai ir socialistinės santvarkos stiprinimui, realiame gyvenime palaipsniui ir tyliai miškų ūkių ir girininkijų plotai buvo mažinami, o jų skaičius didinamas. Po Miškų ūkio ir Miško pramonės ministerijų apjungimo Lietuvoje 1958 m. buvo 44 miškų ūkiai ir 284 girininkijos, o 1964 m. girininkijų skaičius perkopė 550 vnt. Realybėje pasirodė, kad persistengta. Todėl jų kiekis po truputį buvo mažinamas ir iki sovietmečio pabaigos funkcionavo apie 450 girininkijų.

Nuosekli politika kompleksinio ūkio kūrimo kryptimi leido pirmą kartą per Lietuvos istoriją integruoti išskaidytą miško ūkį ir miško pramonę į vieningą sistemą. Medienos stygiui respublikoje lopyti didžiulių pastangų ir iniciatyvos dėka ministerijai pavyko perimti vieną didžiulį „lespramchozą“ Karelijoje, ten iki 1961 m. organizuoti medienos gamybą bei atvežimą Lietuvos reikmėms.

Pasinaudojant eksperimento teise nuo 1966 m. Lietuvoje pradėti miškotvarkos darbai ne pagal visasajungines, o pagal vietines miškų tvarkymo taisykles dirvožeminiu-tipologiniu pagrindu. Jos perėmė visas pažangiausias to meto vidurio Europos, visų pirma Vokietijos miškų tvarkymo idėjas, kurios taip ir liko vienintelės TSRS iki jos griūties. Ilgametis ministras A. Matulionis taikė savus kadru parinkimo metodus. Jis nevengė priimti į darbą po J. Stalino mirties grįžusių tremtinių, o kai kuriuos paskirdavo net aukštoms pareigoms. Pavyzdžiui, Ignalinos miškų ūkyje, kur 1959 m. dirbo per 200 darbuotojų, dar nebuvo partinės organizacijos (tik 1 komunistas), direktoriaus pavaduotoju dirbo buvęs tremtinys Antanas Jakštas, kitose pareigybėse – daugiau kaip dvi dešimtys buvusių politkalinių ir tremtinių.

Žinoma, dėl „blogos“ kadru politikos miškų žinyboje Miškų ūkio ministerija 1959 m. svarstyta LKP CK VI-me plenumo. Jo nutarime pažymėta, kad „nebuvo palaikomi ryšiai su rajonų partiniais komitetais, vykdomaisiais komitetais ir miškų ūkiais; ryšium su tuo padaryta stambių klaidų...“. A. Matulioniui tada vos pavyko išsaugoti ministro pareigas.

Kalbant apie pozityvią A. Matulionio laikų miškų ūkio biurokratiją, labiausiai norėtusi pabrėžti, kad ministras ne tik pats nebuvo „raidžiagraužys“, bet ir nevertė tokiais būti savo pavaldinių, itin vertino bet kokius ieškojimus miškininkystės srityje. XX a. 7 dešimtmečio pradžioje jis pats pradėjo garsų „tūrio ugdymo“ judėjimą. Nauji darbo metodai pradėti ne nuo taisyklių kūrimo, jų prievartinio diegimo, o nuo teorinės informacijos paskleidimo, praktinių eksperimentų, pasitarimų miške, karštų diskusijų pasitarimuose ir profesinėje spaudoje. Tokio miškininkystės idėjų pakilimo ir svarstymo, koks buvo tūrio ugdymo metais, daugiau Lietuvos miškų ūkio istorijoje nebuvo. Nebent dar palygintume vieną tarpukario atkarpą, kai miškų urėdijose buvo pradėta medienos gamyba ūkiniu būdu.

A. Matulioniui išėjus 1978 m. į pensiją, viską pradėjo užtraukti brežnevinis stagnacijos liūnas, skleidžiantis pelėsių ir samanės kvapą. Ekonominio bendravimo pagrindu tarp juridinių ir fizinių asmenų tapo apolitiškas lozungas: *Tu – man, aš – Tau*. Vadinamas *blatas* ir kyšininkavimas darėsi vis reikšmingesnis visuose santykiuose, neaplenkiant ir mūsų žinybos.

Prasidėjus 1985 m. M. Gorbačiovo „perestroikai“, Lietuvos miškų ūkis į ją stipriau nesureagavo. Kartu su Atgimimo banga, kad ir pavėluotai, miškininkų bendruomenėje pradėjo kurtis Sąjūdžio grupės. Tačiau jų protestai nebuvo pernelyg revoliucingi. Daugiausia pelnytų ir ne visai pelnytų kritikos kluvo tuometiniam miškų ministrui, nomenklatūriniais medžiotojams už tai, kad kanopinių žvėrių bandos ganėsi miškų želdiniuose. Įsijungus gerai ginkluotiems „naujiesiems“ lietuviams, kanopinius gana greit pavyko smagiai praretinti. Bet miškininkų laukė didelės ir sudėtingos permainos kitose gyvenimo srityse.

(tęsinys kitame numeryje)

Miškams skirti 57 gyvenimo metai

Akademikas LEONARDAS KAIRIŪKŠTIS

Paprašytas parašyti apie liepos pabaigoje su 80-uju gimtadieniu kolegų pasveikintą žinomą šalies miškininką, iš Alytaus krašto kilusį Antaną Algimantą Baranauską, Lietuvos miškams atidavusį savo brandžiausius 57 gyvenimo metus, susimąčiau. Apie ką reikėtų rašyti? Daugelis kolegų jį pažįsta iš arčiau ir geriau. Nuosekli profesinė karjera: LŽŪA diplomas 1959 m., žvalgas Prienų rajone, Šilavoto girininkijoje, girininkas Gruzdžiuose, vyriausiasis miškininkas Kretingoje, Plungės miškų ūkio direktorius, vėl Kretingoje vyriausiasis inžinierius, nuo 1991 m. – Kretingos miškų urėdas.

Svarus jo darbų įvertinimo kraitis. Suteiktas Kretingos rajono garbės piliečio vardas, apdovanotas LD kunigaikščio Gedimino ordino medaliu, Generalinės miškų urėdijos „Auksinio ažuolo“ medaliu, Klaipėdos apskrities Garbės ženklu, kitais apdovanojimais.

Išliko tvirtas fiziškai ir dvasiškai pajėgus, sumanus kolektyvo vadovas, darnios šeimos vyras ir tėvas. Kartu Antanas visad buvo nuoširdus, kuklus, gal kiek drovus, linksmas, laisvalaikio pamedžiojantis, kaip dzūkas skambiai padainuojantis.

Miškininkas iš didžiosios raidės

Antanas Baranauskas į šalies miškininkystę atėjo praėjusio amžiaus šeštojo dešimtmečio viduryje, kai vyko bene viltingiausias miškų ir gamtosauginės plėtros laikotarpis Lietuvoje, ryškėjo 1950 m. įkurto Lietuvos miškų mokslinio tyrimo instituto indėlis miškų ūkio gamyboje, buvo veisiami miškai ir ne miško žemėse. A. Baranauskui, kaip ir jo bendramoksliams, buvo platūs veiklos barai. Miškų ūkio kadrų formavimą tada rūpestingai prižiūrėjo pats miškų ūkio ministras Algirdas Matulionis. Jis laikėsi dar tarpukaryje galiojusios praktikos, kad jaunas specialistas privalo gerai pažinti visas miškų ūkio darbo grandis. Praktiško darbo patirtis girininkijoje tuo metu buvo laikoma ypač dideliu privalumu visų miškininkavimo sferų darbuotojams. Tad šias profesinės karjeros grandis perėjo ir Antanas.

Aš pažinau Antaną jau kiek vėliau ir labiau per visuomeninės veiklos prizmę. Šeštojo dešimtmečio pabaigoje su miškininkais Vaidotu Antanaičiu, Jonu Repšiu, pritariant

RITOS NAGIENĖS nuotraukos

Baranauskų šeimyna: Antanas su žmona Milda, dukromis Asta ir Aukse bei jų šeimomis

tuometiniam Miškų ūkio instituto direktoriui Antanui Kvedarui ir ministrai Algirdui Matulioniui, organizavome Lietuvos miško pramonės ir miškų ūkio mokslinę-techninę draugiją (tarpukaryje buvusios Miškininkų sąjungos analogą). Siekta įvairiais bandomaisiais darbais tobulinti miškininkavimo technologijas ir sukaupę geriausių patirtį skleisti girininkijose. Septintame dešimtmetyje draugija turėjo per 1,5 tūkst. narių. Mes, mokslo darbuotojai, pasiskirstę į zonas, vykome į girininkijas atrinkti tyrimams medžių. Man teko Šiaulių kraštas, kur draugijos skyriui tuomet vadovavo labai pareižingas ilgametis vyriausiasis miškininkas Vincas Vaitiekūnas. Bendraujant su juo ir kitais Šiaulių krašto miškininkais, vertinant natūroje atrinktus medžius, medynų būklę, išgirdau daug gerų žodžių apie Gruzdžiuose keletą metų girininkaujantį Antaną Baranauską, kuris jau buvo keliamas į Kretingą vyriausiuoju miškininku.

Su juo artimiau bendrauti teko nuo 1964 metų vėlgi Miškų mokslinės-techninės draugijos veiklos plotmėje. Vėlyvą

1964 m. rudenį Lietuvos miškininkų delegacija, į kurios sudėtį ministras atrinko ir A. Baranauską, per 2 savaites gėrėjomės ir domėjomės garsiais Alpių kalnų miškais, laisvalaikio – austrų kultūros, muzikos bei meno šedevrais. Kas gi mums tada patiko Zalcburgo krašto miškuose? Jų miškininkai rodė, kaip atrankiniai kertamas miškas, kaip išlaikomas medynų įvairiamžiškumas. Nebuvo ten griausmingos technikos, styrančių plynių, pats girininkas žymėjo kirtimui medžius, čia pat priiminėjo pavyzdinčiai sortimentuotą medieną, atsiskaitinėjo su kruopščiai darbą baigiančiais darbininkais. Kur baigėsi pagrindinis, kur ugdymo kirtimas, niekas nematė ir nebrėžė aiškios ribos: medis glaudėsi prie medžio, medynas prie kalnų reljefo ir nenutrūkstamai laike ir plote kaupė paliktų geriausių medžių tūrį. Girininkui nebuvo taip svarbu: kas auga – bukas, kėnis, eglė ar juodalksnis, svarbu, kad jie atitiktų augavietės sąlygas, duotų gerą prieaugį, o medynas puošytų nepakartojamai puikų Zalcburgo krašto reljefą. Tokia atrankinio miškų auginimo praktika, kokią matėme tada Austrijoje, nuo septintojo dešimtmečio pradžios, vadinta „tūrio ugdymo fenomenu“, buvo diegiama ir Lietuvoje. Ji rėmėsi iš esmės vyriausiųjų miškininkų ir girininkų pasisventusiu darbu miške. Kirtimams kasmet reikėjo atrinkti po 3-5 mln. „blogiausių“ medžių.

Bendroje lietuviškos miškininkystės raidos plėtotėje buvo matomi ir ženklaus Kretingos miškininkų darbai, kuriuos pradėjo čia urėdavęs Marijonas Daujotas, tęsė jaunesnės kartos miškininkai. Tuo laiku jiems iškeltas uždavinys – stabilizuoti Kuršių nerijos kopų smėlynų pustymus, įveisti želdinius. Padėtis Kretingos miškų ūkio valdomame pajūryje, ypač Kuršių nerijoje, pokaryje buvo nepavydėtina. Tai teko dar pajusti ir čia atkeltam Antanui Baranauskui. Daug metų jis kryptingai dirbo su tuometiniu kretingiškių miškininkų vadovu Antanu Milkumi. Antanų „tandemo“

santarvė didino Kretingos miško pramonės ūkio pasiekimus, vėliau atsakomybė iki šių metų vasaros gulė ant miškų urėdu tapusio Antano Baranausko.

Matomas rezultatas: Kretingos padangėje pasodinta daugiau nei 10 000 ha miškų, įveistas 42 ha medelynas, 25 ha eglės sėklinė plantacija, nutiesta apie 1000 km miško kelių, šiuolaikiškai sutvarkytos giri-

ninkijos, reikiamai įamžintas M. Daujoto atminimas. Visa tai yra jų nuopelnas, o kartu ir padėka parašėte likusiems nepaminėtiems kringiškiams miškininkams.

Dabar, sakyčiau, Lietuvoje pasiektas sąlyginai optimalus (33,3 proc.) teritorijos miškingumas, kai miško žemės plotas jau sudaro 2174 tūkst. ha ir gana optimaliai pasiskirsto tarp valstybės ir privačių valdų,

o einamasis metinis medienos tūrio prieaugis visuose medynuose sudaro 8,5 m³/ha (2013 m.). Nueinančios miškininkų kartos akivaizdoje, nuoširdžiai gerbiant ne tik mano paminėtų, bet visų išėjusių ir likusių miškininkų atminimą, įdėtą triūsą ir indėlį, norėtusi tikėtis naujo miškininkystės renesanso ne tik medžių rūšių selekcijoje, bet visose miško ūkio grandyse.

Dzūkas su žemaičio pasu

Liepos 30-ąją, šeštadienio popietę į Kretingos krašto muziejų rinkosi Kretingos miškų urėdijos miškininkai, 6 savivaldybių, kitų institucijų atstovai. Tarp jų – generalinio miškų urėdo pavaduotojas Andrius Vancevičius, LMS prezidentas prof. Edmundas Bartkevičius, Miškų urėdų tarybos pirmininkas Antanas Kilčiauskas, akademikas Leonardas Kairiūkštis. Atvyko net miškų urėdo bičiulis Svante Lindbland iš Suomijos. Suėjimas – ne eilinis. Miškų ūkio istorijoje bene vienintelis Kretingos miškų urėdijos urėdas Antanas Algimantas Baranauskas šiame poste dirbo iki garbaus 80-mečio, kurį pažymėjo liepos 28-ąją. Išdirbęs 52 metus Kretingos

miškų urėdijoje šis garbus miškininkas nuo rugpjūčio 1 d. pasiprašė išleisti į pensiją. Tad kartu buvo ir iškilmingos jo išleistuvės.

Ta proga Ministro pirmininko Algirdo Butkevičiaus sveikinimą – padėką įteikė premjero patarėjas Antanas Vinkus. Generalinės miškų urėdijos dovana – šveicariškas laikrodis. Kai

sveikinti išsirikiavo visas miškų urėdijos kolektyvas, ilgametis Darbėnų girininkijos girininkas Vilius Perkamas užrišo miškų urėdai tautinę juostą, buvo įteikta Kretingos miškų urėdijos vėliava ir rėmėjų lėšomis išleista proginė knyga „Dzūkas su žemaičio pasu“, suakutinininkas nebesuvaldė ir ašarų...

Šventę vedė aktorė Virginija Kochanskytė.

Prisiminimais apie jubiliatą dalijasi akademikas L. Kairiūkštis

Kretingos miškų urėdijos inf.

Sveikintojų eilė (pirmas iš dešinės – generalinio miškų urėdo pavaduotojas A. Vancevičius)

Kai galima diskusija, bus surastas ir sprendimas

VLADA PENIKAITĖ

Šiaulių miškų urėdijos teritorijoje yra 43 500 ha miškų, iš jų 30 066 ha – valstybinės reikšmės. Pastaruoju metu nemažai diskusijų kyla dėl plyno ir neplyno miško kirtimo – kurį būdą pasirinkti? Prieš ketverius metus patvirtintoje Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012–2020 m. programoje nurodyti konkretūs skaičiai, numatantys didinti neplynų kirtimų dalį – 2020 m. net 35 proc. vykdomų kirtimų privalo būti neplyni. „Ar visuomet pasiteisina griežtos direktyvos? Šiaulių miškų urėdijos patirtis sako, kad drėgnuose ir ypač derlinguose miškuose didinti neplynų kirtimų dalį tik dėl to, kad parašyta popieriuose, būtų didelė klaida, todėl turime diskutuoti ir rasti optimalių sprendimų“, – įsitikinęs Šiaulių miškų urėdijos urėdas Stasys Pališkis.

Diskutuojame vardan miško

Visais laikais kilo ir kyla aštrios diskusijos: kaip šeiminkauti miškuos, kad nepridarytume jiems žalos ir kartu gautume naudos valstybei. Priklausomai nuo laikotarpio keitėsi Miško kirtimo taisyklės, pirmenybę atiduodant vienam ar kitam kirtimo būdai. Praeito šimtmečio pabaigoje Lietuvoje vyravo plyni kirtimai. Dabar vėl prisiminti neplyni

kirtimai, net numatyta, kiek procentų iš visų kirtimų miškų urėdijos turi vykdyti būtent šiuo būdu.

„Pritariame, kad neplyni kirtimai buvo primiršti nepelnytai. Šiaulių miškų urėdijoje kasmet didiname neplynų kirtimų dalį, tačiau matome, kad nurodyti skaičiai, kiek jų turi būti, netinka tokiems miškams, kaip mūsų urėdijoje. Todėl labai džiaugiuosi, kad galime diskutuoti šia tema, galime ginčytis ir dėstyti savo nuomonę ir mokslininkams, ir Aplinkos ministerijos, ir Generalinei miškų urėdijos atstovams. Generalinio miškų urėdo Rimanto Prūsaičio nuomone, ne tik galime, bet ir privalome diskutuoti, išsakyti savo pasiūlymus, argumentuoti juos ir kartu ieškoti miškui ir šaliai naudingų sprendimų. Tikiu, kad diskutuojant jie tikrai bus surasti. Mes niekad nepamirštame ir prisiimame atsakomybę už miško kaip mūsų nuostabios gamtos dalies puoselėjimą, už ūkinės veiklos tame miške sėkmingumą“, – sako miškų urėdas S. Pališkis.

Skaičiai privalo būti pagrįsti

Šiaulių miškų urėdijoje neplyni kirtimai 2006 m. sudarė 15,2 proc. visų kirtimų, o 2015 m. – jau 26,7 proc. Anot Šiaulių miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Giedrius Tamošiūno, pasiekti 2012–2020 metų programoje nu-

matytų rodiklių būtų galima tik darant žalą gamtai ir be pagrindo švaistant valstybės lėšas. Kodėl? Šiaulių miškų urėdijos miškai yra nepaprastai drėgni ir ypač derlingi. Ir mokslininkai, ir miškininkai specialistai pripažįsta, kad vykdyti neplynus kirtimus tik „dėl procentų“, neatsižvelgiant į medynų ypatybes, dirvožemį, medžių derėjimo intensyvumą, yra mažų mažiausiai neatsakinga, jau nekalbant, kad ateityje toje vietoje pablogės medynų kokybė, miškas skurs, kol pagaliau vis tiek reikės vykdyti plyną kirtimą ir atkurti kokybišką mišką.

„Atsakome už kiekvieną miškų urėdijoje vykdomą kirtimą. Galiu asmeniškai kiekvienam paaiškinti, kodėl elgiames vienaip, o ne kitaip. Todėl dabar turime rinktis – dirbti profesionaliai ir atsakingai, ar vadovautis tik nurodytais skaičiais ir toliau akiai didinti neplynų kirtimų dalį. Pritariu miškų urėdai Stasiui Pališkui, kad privalome diskutuoti ir ginti savo nuomonę, kuri pagrįsta argumentais, skaičiais ir jau realiai matomais neplynų kirtimų rezultatais“, – įsitikinęs vyr. miškininkas G. Tamošiūnas.

Anot jo, Šiaulių miškų urėdijos daug kur vyrauja laikinai drėgnos augavietės, net 54 proc. yra labai derlingų augaviečių, kur neatsikuria pomiškis, želia viskas, kas tik gali: krūmai, menkaverčiai medžiai, nepageidaujama augalija, kuri trukdo išdygti vertingesniems medžiams – eglėms, beržams ar pušims.

„Turime plotų, kur puikus II ardas, tankus pomiškis, ten nėra jokių problemų atlikti neplyną kirtimą. Tačiau tokių medynų yra nedaug, paprastai esamas II ardas nepakanamas, išsidėstęs netolygiai, be to, pažeistas žvėrių. Beje, žvėrių gausa yra viena iš nesėkmingo neplyno kirtimo priežasčių“, – teigia G. Tamošiūnas.

Apie 25 proc. miškų urėdijos teritorijos užima saugomos teritorijos. Neseniai Šiaulių miškų urėdijos iniciatyva surengtoje konferencijoje, kurioje buvo diskutuojama apie neplynus kirtimus, G. Tamošiūnas nurodė keletą šių kirtimų nesėkmių priežasčių. Ne-

ŠIAULIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS ARCHYVO nuotrauka

Šiaulių miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Giedrius Tamošiūnas: „Vykdyti neplynus kirtimus tik „dėl procentų“, neatsižvelgiant į medynų ypatybes, dirvožemį, medžių derėjimo intensyvumą, yra mažų mažiausiai neatsakinga“

Vainagių girininkijoje (28 kv., Lcl augavietė) galimas neplynas (atvejinis) kirtimas

plyni kirtimai nepavyksta, jeigu jie vykdomi neatsižvelgiant į medžių derėjimą, kuomet neįvertinama, kad derlingose augavietėse neatsikuria pomiškis, kada esamas II ardas nepakankamas, netolygiai išsidėstęs ir pažeistas žvėrių, kada didelis dirvos užmirkimas (Šiaulių miškų urėdijoje yra net 72 proc. užmirkusių ir pelkinių augaviečių), žvėrių gausa ir kada vykdomi netikslingi kirtimai.

„Visi skaičiai, planai ir darbai privalo būti pagrįsti ir argumentuoti. Esu įsitikinęs, kad jokia aplinkosaugos politika neturi peržengti proto ribų, derėtų labiau pasikliauti profesionalais, kurie kasdien dirba miške, stebi mišką ir gali argumentuoti kiekvieną savo pasiūlymą“, – sako ryžtingai nusiteikęs G. Tamošiūnas.

Naudingi ir gamtai, ir žmogui

Nors neplynų kirtimų savikaina yra žymiai didesnė negu plyno kirtimo, jie dažnai ir pasiteisina – medynuose natūraliai atsikuria ir puikiai auga nauja miško karta. Ypač tai tinka miškuose, kur yra perspektyvus, reikiamo tankumo tikslinių medžių rūšių pomiškis ar perspektyvus antrasis ardas. Tuomet tiesiog „išimami“ subrendę medžiai, natūraliai užleidžiant vietą kitiems.

„Mes savo darbus rikiuojame vadovaudamiesi miškotvarkos projektais. Pagal jį mūsų urėdijoje rekomenduojama, kad neplyni kirtimai turi sudaryti apie 18 proc. visų kirtimų. Šios rekomendacijos kyla iš skaičių ir prognozių – įvertinami medynai, jų amžius ir tūris, augavietė, dirvožemis, kiek ardyt ir pan. Žinoma, nėra taip, kad akiai vykdome miškotvarkos projektą. Vėliau jau mes dar kartą įvertiname kirtimui skirtą plotą, subrendusį medyną ir sprendžiame, kuriuo būdu naudingiau ir racionaliau kirsti. Visi norime, kad vietoj iškirto

medyno, nesvarbu, kurį būdą renkamės, nekenkdami gamtai išaugintume naują našų medyną“, – sako G. Tamošiūnas.

Jo pastebėjimu, labai dažnai logika ir realybė diktuoja, kad geriau, racionaliau ir gamtai naudingiau rinktis plyną kirtimą ir atsodinti naują mišką. Miškininkus stebina, kai plynas kirtimas dabar dažnai pristatomas kaip didžiausias gamtos baubas, teigiama, kad jo atvejais iš esmės pasikeičia miško aplinka ir biologinė vertė. G. Tamošiūno nuomone, visi šie priekaištai nėra pagrįsti, nes miškas privalomai atkuriamas per trejus metus, plynų kirtimų plotai yra ribojami, jie nėra dideli. Be to, plynuose kirtimuose paliekamus senuosius medžius labai mėgsta uoksniai paukščiai, čia nelie-

čiamos pelkutės, ant senųjų medžių lieka retų samanų ar kerpių. Plyni kirtimai ypač reikalingi plėšriesiems paukščiams, čia vyksta visavertis gyvenimas ir sėkmingai auga naujas miškas. Todėl nuvertinti vieno ar kito miško kirtimo būdo, anot miškininkų, tikrai nereikėtų. Be to, miškininkus stebina griežtas draudimas plynus kirtimus vykdyti arčiau negu 100 metrų iki magistralinių ir krašto kelių.

„Manau, kad tokie sprendimai – tik savęs apgaudinėjimas, pataikavimas tai visuomenės daliai, kuri nesigilina į veiksmų ir darbų pagrįstumą. Turėtume daugiau aiškinti žmonėms miško tvarkymo dalykus, supažindinti, kas kenkia miškui, kas – ne. Tikiuosi, kad žmonės pastebi, kad miškai gražėja, kad jie tinkamai saugomi ir kad iš jų yra didelė nauda ir valstybei“, – sako G. Tamošiūnas.

Tikisi planų korekcijos

„Mūsų specialistai yra sukaupę didelę miškininkystės patirtį, dirbame profesionaliai, analizuojame savo veiklą, ginčijamės su mokslininkais ir kolegomis, diskutuojame tarpusavyje, semiamės patirties iš užsienio miškininkų. Ir viskas vardan pagrindinio tikslo – privalome saugoti mūsų visų turimą – Lietuvos miškus, kartu racionaliai ir saugiai naudodami jo materialius išteklius, nes miškas yra ir didelis valstybės turtas, kurio negalime paleisti vėjais. Todėl visi mūsų veiksmai miške privalo būti atsa-

Kurtuvėnų girininkijoje (31 kv.) 2005 m. atliktas dviejų atvejų (Labanausko) kirtimo I atvejis. Prieš kirtimą buvo Nbl augavietė, po 2 metų taksoraštyje pakeista į Ncl. 2013 m. atliktas antras kirtimo atvejis. Dėl nepakankamo pomiškio 2013 m. kirtavietė atkurta P, E sodinukais. Vidutinė 1 ha atkūrimo darbų savikaina – 1614 Eur, nors priežiūros darbai dar nebaigti. Atlikti darbai: dirvos ruošimas – 2 kartai, sodinukų sodinimas – 1 kartą, želdinių, želdinių priežiūra – 4 kartai, sėjinukų ir sodinukų apsauga nuo žvėrių, tepant repelentus, 6 kartai.

Kurtuvėnų girininkijoje (33 kv.) 2015 m. sėkmingai atliktas ilgalaikis neplynas (atvejinis) kirtimas.

kingai ir profesionaliai įvertinti, taip pat ir pasirenkamas kirtimo būdas – ar jis bus naudingas ir gamtai, ir žmogui“, – sako Šiaulių miškų urėdijos urėdas Stasys Pališkis.

Kurtuvėnų girininkijoje (47 kv., Ncl augavietė) 2005 m. atliktas plynas kirtimas. 2006 m. želdinta E, P sodinukais. Vidutinė 1 ha atkūrimo savikaina 901 Eur. Atlikti darbai: dirvos ruošimas – 1 kartą, sodinukų sodinimas – 1 kartą, želdinių priežiūra – 2 kartai, tepta repelentais – 2 kartai.

Vyriausiasis miškininkas G. Tamošiūnas teigia, kad jau dešimt metų akylai stebimi visi kirtimai, analizuojama, kas pavyko ir kas – ne. Per dešimtmetį neplyni kirtimai ir gaunamas rezultatas įvertintas taip: 61 proc. neplyno kirtimo augaviečių įvertintos gerai, 12 proc. – kirtimų tikslas pasiektas dalinai (nepakankamas pomiškio kiekis, skalsumas), o 27 proc. plote kirtimų tikslas nepasiektas.

„Mūsų sukaupta patirtis rodo, kad negalima visoms miškų urėdijoms nurodyti vienodų skaičių: vienose miškų urėdijose neplyni kirtimai tikrai galimi ir jie padeda saugoti mišką, kitose toks kirtimo būdas tik skurdina mišką, yra labai brangus ir nepateisina jokių lūkesčių. Todėl turime koreguoti sprendimus, privalome atsižvelgti į realijas, negalime akiai siekti užbrėžtų tikslų“, – tvirtina miškų urėdas S. Pališkis ir tikisi, kad Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros programa bus pakoreguota, atsižvelgiant į kiekvienos miškų urėdijos specifiką, matomas tendencijas ir miškininkų rekomendacijas.

Laikyti negaliojančiu prarastą VĮ Šalčininkų miškų urėdijos valstybinį miškų pareigūno spaudą Nr. 05/28.

VĮ Raseinių miškų urėdijos valstybinio miškų pareigūno prarastą spaudą Nr. 36/24, išduotą Gintarui Globiui, laikyti negaliojančiu.

PATIKSLINIMAS

Žurnale 7 nr. spausdintame straipsnyje „Naujos gairės miškininkavimo kelyje“ 10 p. įdėtoje 2 lentelėje *Brandžių medynų ištekliai ir pagrindinis naudojimas* 7-8 skilties pavadinimas viršuje turėtų būti ne „Medynų amžius, m“, o „Brandžių medynų tūris, m³/ha“; 9-11 skilties viršuje – ne „Visų medynų tūris, m³/ha“, o „Kirtimo norma“. Atsiprašome autorių ir skaitytojų už šią žurnalo maketavimo metu padarytą klaidą.

Miškų urėdijų 2016 m. liepos mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Eur/m³

Sortimentas	2016 m. liepos mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2016 m. sausis=100	2016 m. sausio - liepos mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	54	95	56
Eglės pjautinieji rąstai	62	98	62
Ažuolo pjautinieji rąstai	204	106	192
Uosio pjautinieji rąstai	122	125	101
Drebulės pjautinieji rąstai	43	94	44
Beržo pjautinieji rąstai	69	97	70
Juodalksnio pjautinieji rąstai	51	98	53
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	47	96	49
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	36	97	37
Eglės popierrąščiai	24	109	22
Pušies popierrąščiai	24	104	24
Beržo popierrąščiai	26	113	24
Drebulės popierrąščiai	22	110	21
Uosio popierrąščiai	39	103	38
Plokščių mediena (spygliuočių)	19	112	18
Plokščių mediena (lapuočių)	19	112	18
Malkinė mediena	22	110	21
Iš viso apvalioji mediena	39	108	38

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

KOMATSU

| Forestry Quality™

.....
*Sveikiname su profesine švente –
Miškininkų diena.
Sėkmingo darbo ir asmeninės laimės!*

UAB „Liforė technika“ kolektyvas

931

UAB „Liforė technika“ • S. Dariaus ir S. Girėno g. 99 • Vilnius
Mob. (8-687) 70989 • Tel. (5) 260 20 59 • Faks. (5) 260 20 62
El. paštas info@lifore.lt • www.liforetechnika.lt

Varėnos miškų urėdijoje pirkėjams nesakoma „palauk“

GINTARĖ JANIŠKIENĖ

Tėčio profesijos keliu nuėjęs Varėnos miškų urėdas Tomas Bazevičius plačiai šypsodamasis patvirtina, kad dzūkai tikrai geri žmonės ir visi miškus myli. Aplinkiniai gyventojai geranoriški ir nedvejodami skuba į pagalbą miškininkams, jeigu tik reikia. Pavyzdžiui, gaisro židinį pastebėję. O gaisrai sausuose pušynuose ir eglynuose nemaža problema, šių metų pavasario – vasaros sezonu Varėnos miškų urėdijoje jų išsiplieskė šeši. Bet esmė ne skaičius, kaip sako Varėnos miškų urėdas, o gaisro mastas: jeigu jau išsileidai ugnį – bus blogai, reikės daugiau pajėgų ir pagalbos gesinant. Labai svarbu spėti liepsnas pirminėje stadijoje užgesinti, todėl ir gaisrinį automobilį dar vieną, didesnę nei trys turimi, planuoja įsigyti, visada yra budrūs.

Tomas Bazevičius tvirtina, kad varėniškiai miškininkai gyvena gerai, tą pakartoja ir kalbinti miškų urėdijos specialistai, be kita ko pažymėję ir didelį kukliai bendraujančio jų miškų urėdo nuopelną, bet tas gerumas savaime, žinoma, neatsiranda.

Miškų urėdas Tomas Bazevičius

Randa būdų mažinti sąnaudas

„Reikia skaičiuoti. Žinome, kiek lėšų turime, žingsnius sudėliojame, planuojame, kiek ir kam išleisime. Šiek tiek sumažiname etatų. Viename pastate Varėnoje drauge su miškų urėdijos administracija dar ir keturias girininkijas įkurdinome“, – paklašinėtas atskleidžia Tomas Bazevičius.

Jo teigimu, būnant drauge ir darbo klausimus spręsti paprasčiau, ir sąnaudos

mažesnės, o aplinkines girininkijas iš Varėnos pasiekti tikrai patogiu. Be to, kieme įsirengė automobilių techninės priežiūros vietą, kur mažus gedimus greitai patys susitvarko ir negaišdami vėl važiuoja į mišką.

Varėnos miškų urėdija – viena mažesnių, jai priskirta apie 28 tūkst. ha valstybinių miškų, čia iškertama apie 80 tūkst. m³ medienos per metus. Turi savo med-

kirtę, ne viską rangovams kirsti atiduoda – maždaug tris ketvirtadalius bendro kiekio. Tomas Bazevičius pabrėžia, kad jiems ir mažą medienos kiekį parduoti labai svarbu, o rangovai, keliose urėdijose vykdydami darbus, ne visada spėja reaguoti į poreikį.

„Kai reikia, tai visiems vienu metu reikia, tada ir prasideda... O pirkėjui nepasakysi „palauk“, rytoj jam gal jau ir nereikės, todėl ir laikome savo medkirtę, planuojame ir deriname darbus, turime galimybę būti lankstūs, galime skubiai užsakymą įvykdyti“, – pasakoja T. Bazevičius. Ir pasidžiaugia, kad puikų medkirtės operatorių įdarbino. Anot jo, nuo žmogaus rezultatas priklauso, o Alvydas Illickas tiesiog stebuklus daro, ir darbą mėgsta, ir techniką gerai prižiūri.

Girininkas turi valdyti padėtį

Paklaustas apie miškininkystės Lietuvoje ateitį, Tomas sako, kad ir miškų urėdijų vadovams, ir visiems darbuotojams svarbu žinoti bendrą strateginę valstybės kryptį, tuomet ir rezultato lengviau siekti. Pasidžiaugia, kad technologijų pažanga miškininkystės sektoriuje sparčiai skinasi kelią. Prisimena, kaip pats prieš gerą dešimtmetį dirbdamas Aplinkos ministerijos Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamente teikė siūlymą atskaitų skaičių sumažinti, elektroniniu būdu suvedant duomenis.

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Glūko girininkijos girininkas Petras Balukonis

Miškų urėdo nuomone, nereikėtų labai žavėtis idėja jungti ir kurti dideles girininkijas, jis – mažų girininkijų šalininkas. „Girininkas turi valdyti padėtį. Mums aktuali gaisrų grėsmė, todėl labai svarbu, kad būtų žmogus, žinantis kiekvieną miško keiliuką ir galintis nurodyti, kaip prie gaisro židinio greitai privažiuoti. Be to, girininkas atsako už jam pavestą darbų barą, svarbu, kad tas baras būtų aprėpiamas“, – komentuoja T. Bazevičius.

Vertė ne amžiumi matuojama

Varėnos miškų urėdijoje dirba 62 darbuotojai ir dar medelyno komanda. Jauniausias specialistas – 23-ėjų metų, iki 30-ties yra 8, o vyriausiam darbuotojui – 68-eri. Vadovas tvirtina, kad visi stengiasi dirbti gerai, jaunimas irgi – juk atrenkami geriausi. Pabrėžia, kad ne nuo amžiaus priklauso darbuotojo vertė, bet nuo jo gebėjimų, patirties, charakterio savybių ir asmeninių pastangų.

„Nesvarbu, kad Perlojos girininkui Stasiui Kašėtai 68-eri, jis juk šviesulys, pavyzdys visiems! Jaunimui iš jo dar mokyti ir mokytis!“ – sako T. Bazevičius. Jo principas – į darbo procesą įtraukti visus darbuotojus, specialistai drauge aptaria svarbiausius klausimus, kartu ieško sprendimų.

„Kai tavimi pasitiki, kai skatina analizuoti ir veikti, tai ir atsakomybę prisiimi, tada ir rezultatas didesnį pasitenkinimą teikia. Nuo žmonių pastangų viskas priklauso“, – svarsto miškų urėdas ir priduria, kad formalūs žmonės miškininkais nedirba, lieka tik tie, kurie tikrai myli mišką ir brangina savo darbą.

Po vėjavartų – daug skubaus darbo

Varėnos miškų urėdijoje susipažinome su Petru Balukoniu. Jis užaugo prie pat Glūko girininkijos miško, bet ūkininkų šeimoje. Jau nuo 9 klasės žinojo, kuo nori būti. Baigė universitetą, eiguiliu pradėjo dirbti prieš 11 metų. Dabar jis – gimtosios Glū-

ko girininkijos girininkas ir sako, kad dar aukštesnių pareigų visai nenorėtų. „Jaučiuosi atėjęs ten, kur noriu būti. Turiu savo darbą, planuoju, prižiūriu – viskas gerai. Dabartinis mūsų urėdas daug ką į gerąją pusę pakeitė, dirbame, kaip ir žadėjo, europietiška. Degalų darbui pakanka, atlyginimai geri, o politikos man nereikia“, – tvirtina 34-erių vyras.

Petras Balukonis pasakoja, kad šį mėnesį Glūko girininkijoje darbo buvo ypač daug – vėjavartas tvarkė, skubėjo kirsti, kad kenkėjai miško neužpultų. Kirtimo darbus atliko rangovai, beveik viską – mašinomis, tik atskirus išverstus medžius rankiniu būdu kirtė. „Mašinomis ir greičiau, ir saugiau. Turim laikytis darbų saugos reikalavimų“, – pabrėžia girininkas.

Glūko girininkija šiemet nuo audros nukentėjo labiausiai. Padarinės medienos, tvarkydami vėjavartas, paruošė apie 70 proc., daug nestandartinių sortimentų pjovė – 360 mm, 420 mm, 480 mm. Gerai, kad pirkėjams ir tokie tiko. Iš medžių, kurių struktūra buvo pažeista, pjovė popiermedžius, malkas, o sutvarkę kirtavietes dar biokurui medžiagos pririnko. Biokuro katilinių ne viena netoliese veikia – ir Varėnoje, ir Alytuje, ir Druskininkuose, ten ir vežė.

Girininkas džiaugiasi, kad labai greitai į atsilaisvinusią vietą naujas eigulys buvo paskirtas (Glūko girininkijoje jų dirba du) ir kad jaunasis kolega greitai į darbus įsitraukė, kaip ir visi – neskaičiuodamas valandų prie skubių darbų prisidėjo.

Glūko girininkija priskiriama prie didesnių – joje 15,2 tūkst. ha miškų, iš jų 4,6 tūkst. ha – valstybinės reikšmės. Girininkijos teritorijoje yra du ežerai su poilsiavietėmis ir stovyklavietėmis, keli draustiniai, sėklinė plantacija. Čia ir gamybos, ir želdinių priežiūros darbų daug. „Tiesiog dirbame savo darbus, ir viskas gerai“, – tvirtu balsu kalba Petras Balukonis. Ir pajuokauja, kad Glūko girininkija ypatinga – ji vienintelė tikrai lietuviška (lenkai nebuvo užėmę).

Dar papasakoja, kad jo aistra laisvalaikio – krepšinis. Petras kovoja dėl pergalių ir Varėnos miškų urėdijos krepšinio komandoje. Drauge pasvajojame, kad puiku būtų visų miškų urėdijų krepšinio taurės varžybas surengti.

Miškininkystė ir ekonomika – viename

Kitas mūsų kalbintas Varėnos miškų urėdijos specialistas – 31-erių Rokas Lastauskas

Medienos ruošos ir darbų saugos inžinierius Rokas Lastauskas

kas irgi sportininkas. Jis ne tik krepšinio varžybose savo komandai padeda, bet ir profesionaliai rankinį žaidžia. Šiemet tapo Lietuvos rankinio aukščiausios lygos čempionu. Bet daugiau kalbėjome apie darbą ir išgirdome labai įdomų pasakojimą, kaip miškininkai bendradarbiauja su pirkėjais. Rokas dirba medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriumi. Darbų sauga miškininkystėje taip pat labai svarbi. Ne paslaptis, kad yra buvę net mirtinų nelaimių. Anot Roko, darbų saugos priežiūra jų miškų urėdijoje griežtėja ir gerėja, ir jau ne tik darbuotojai, bet ir rangovai prie to priprato, visi supranta, kaip tai reikalinga.

„Yra tvarka ir naudojamos įvairios saugos priemonės, vyksta mokymai, bet žmonės ir patys turi būti atsargūs, nereikia rizikuoti savo sveikata ir gyvybe“, – sako specialistas. Pasakoja, kad Varėnos miškų urėdijoje rankomis mažai pjaunama, daugiausia – medkirtėmis, o technika specialiai tokiam darbui pritaikyta, šiuolaikinės mašinose ir žmogui saugiau.

Ekonomikos studijuoti nepakviestas Rokas Lastauskas pagal savo antrąjį pasirinkimą universitete baigė miškininkystę. Magistrantūroje visgi pasirinko ekonomikos pakraipą, o dirbdamas medienos ruošos inžinieriumi panaudoja visas turimas žinias. Be to, vienerius magistrantūros metus mokėsi Švedijoje. Pagilintos anglų kalbos žinios praverčia bendraujant su užsienio pirkėjais, atstovaujant miškų urėdiją susitikimuose su užsienio kolegomis. Sako, kad miškų ūkis Skandinavijoje tvarkomas panašiai kaip ir pas mus.

Vieną dieną draugas, kitą – beveik priešas

Rokas papasakojo apie medienos pirkimą kinams, gana plačiai vykdytą Lietuvoje prieš kelis metus. Tuomet miškų urėdijos daug prastesnės kokybės (nes toks buvo poreikis) medienos pardavė, naudodami turė-

Varėnos miškų urėdijos darbuotojai –
ŽŪ bendrovės „Tėviškė“ 2015 m. krepšinio
turnyro nugalėtojai

jo. Žinoma, mažoms Lietuvos lentpjūvėms tada sunkiau buvo. Šiuo metu jis dirba maždaug su 30-čia pirkėjų, lietuviškomis įmonėmis. Pirkimas vyksta elektroniniu būdu, per AMEPS sistemą, tad visiems daug lengviau, mažiau biurokratijos ir nėra galimybių eskaluoti protegavimo temą.

Rokas Lastauskas sako, kad prekiauti sekasi gerai, o ilgiau pakalbėję sužinome, kad darbo šiame procese tikrai daug. Reikia prižiūrėti, kad pirkėjams kokybiška mediena būtų išsiųsta, kad sortimentai atitiktų standartą ir kad sandėlyje būtų teisingai sudėti, reikia ir vežėjams padėti... „Vien kubatūrą apskaičiuoti – atskiras mokslas! Jeigu kažkas kažko nesupranta, tenka ir pasiginčyti“, – šypsosi Rokas.

Girinininkai medienos ruošos inžinieriui siunčia ataskaitas apie medienos likučius, o jis žino, kas, ką ir kur kerta, koordinuoja, kad pirkėjai laiku medieną gautų ir kad greitai pasiimtų. Daug ir administracinės veiklos. Medienos prekybos taisyklėse nurodyta aiški tvarka ir reikia rūpintis, kad jos būtų laikomasi. Svarbu ne tik klientus

gerai aptarnauti, bet ir valstybei pelno uždirbti. Jeigu pirkėjas vėluoja susimokėti, Rokas rašo pranešimą, jeigu dar labiau vėluoja – pretenziją. Šie dokumentai prireikus gali būti panaudoti teisme, todėl labai svarbu juos laiku parengti ir pateikti. Rokas atsakingai žiūri į savo pareigas, bet stengiasi ir gerus santykius su pirkėjais išlaikyti. Taigi, darbe ir lanksčios komunikacijos gebėjimų prireikia.

„Jie man pasakoja, kad išsiuntę medieną pinigų gauna tik po dviejų mėnesių, o mes reikalaujame sumokėti per 15 dienų, tad vėluojančių būna. Aš jiems irgi išaiškinu mūsų tvarką, dauguma supranta, nepyksta dėl mano raginimų“, – kalba Rokas.

Jo teigimu, verslo žmonių visokių yra, buvo, kad viena įmonė bankrutavo, bet dabar piktybiškai nemokančių mažai, dažniausiai sandoriai baigiami sklandžiai. Pirkėjai sako, kad su valstybine įmone jiems bendradarbiauti geriau nei su privačiais asmenimis – valstybė dirba patikimiau. Miškininkai iš tiesų stengiasi, juk jie ir patys nori gyventi geriau, ir miškininko profesijos garbę saugo.

DIDELIAIS KIEKIAIS superkame beržo rąstus

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

CHAIN
COBIOLUBE®

**Už ekologišką
ir svarų mišką!**

**Unikali BIO grandininė alyva
Cobiolube® Chain tai:**

- efektyvus pačios alyvos, taip pat harvesterio-pjūklo grandinių, pjovimo juostų ir guolių taupymas ir ekonomija
- 100 procentinis susiskaidymas ir ekologiškumas
- visiškai nekenksminga miškui, žvėrimis ir žmogui
- tinka vasaros ir žiemos sezono naudojimui
- sertifikuota Regulation (EC) No. 1907/2006.
- puikios naudotojų rekomendacijos, nepriekaištinga Suomiška kokybė

miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

HSP Gripen
of Sweden
www.hsp.se

HSP Gripen patys tvirčiausi ir patikimiausi griebtuvai pasaulyje

- ★ Didžiulis pasirinkimas griebtuvų miškovežiams, medvežėms, biokurui ir didiesiems medienos krovis terminaliniams kranams
- ★ Aukščiausios rūšies plienas, du sustiprinti cilindrai
- ★ Realios garantijos ir servisas.

mob. tel. 8 670 24481

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
• www.miskui.lt • www.mmc.lt

miskui.lt

www.uniforest.com

Geriausią pagalbą ten, kur neįvažiuoja miško technika

- Visa technika sertifikuota KWF;
- Profesionalus, patikimas ir paprastas naudojimas;
- Nepamainoma pagalba dirbant pelkiniuose, šlaitiniuose miškuose;
- Efektyvi investicija už protingą kainą;
- Didžiulis pasirinkimas pagal galingumą ir papildomus priedus.

mob. tel. 8 670 24481

miskui.lt
UAB „MMC Forest“

NOKIAN PADANGOS MIŠKO TECHIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“
Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.
www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Renaldas)
El. paštas renaldas@pgmtechnika.lt

nokian
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

Medžio kirtimo rungtyje geriausiai tarp lietuvių pasirodė T. Guzevičius

A. Mockus grandinės keitimo rungtyje tarp Lietuvos atstovų užėmė antrą vietą

XIV-as medkirčių čempionatas

ARŪNAS JURKONIS

Vyr. teisėjas, KMAIK kolegijos lektorius

Pradžią nieko gero nežadėjo

Prabėgus dviems metams (beje, pasaulio čempionatai vyksta irgi kas 2 metai), geriausi Lietuvos ir kaimyninių šalių medkirčiai liepos 30 d. susirinko, vietiniams gyventojams išdidžiai vis primenant, viename iš mažiausių Lietuvos miestų – Smalininkuose. Čempionate dalyvavusios estų ir baltarusių komandos jau pilnai sukomplektuotos ir čia tęsė pasiruošimą pasaulio čempionatui.

Oras buvo puikus, tad jau nuo 9 val. ryto Kalvelių miške, Jurbarko miškų urėdijos darbuotojų pastangomis puikiai paruoštoje varžyboms biržėje, pradėjo gausti galingi grandininiai pjūklai. Didelio susikaupimo

ir meistriškumo reikalaujančioje medžio vertimo rungtyje, kaip ir daugumoje kitų rungčių, šį kartą geriausius rezultatus rodė svečiai – čia 1-as buvo latvis Gatis Brencis, 2-as – estas Sulev Tooming, 3-ias – taip pat estas Jarro Mihkelson. Geriausiai iš lietuvių pasirodė 5-tą vietą užėmęs jaunių atstovas Tadas Guzevičius, besidarbuojantis Nepriklausomų medienos matuotojų asociacijoje. Daugkartinio Lietuvos čempiono kupiškėno Romo Balčiūno nupjautas medis nukrito net 100 cm nuo pasirinkto taikinio, o 2012 m. pasaulio 4-tos laimėtojo prieniškio Gintaro Karpavičiaus – 80 cm.

Šakų genėjimo rungtyje – naujas Lietuvos rekordas

Po pietų varžybos persikėlė į Smalininkų technologijų ir verslo mokyklos aikštyną. Čia nustebino baltarusis Siarhei Shkudrou, grandinę pakeitęs per rekordinį laiką – 9,42 s (Lietuvos rekordas 11,74 s). Iš lietuvių greičiausias buvo panevėžietis Gediminas Stasiūnas – 13,54 s. Ir kitose dviejose rungtyse Lietuvos medkirčiai prizinių vietų nepelnė, nors šiose rungtyse ir surinko nemažai taškų, pvz., kombinuoto pjaustymo rungtyje surinkti Tomo Gelbūdos taškai 2014 m. čempionate būtų garantavę 1-ą vietą. Su didele viltimi laukėme paskutinės – šakų genėjimo rungties, kadangi čia tradiciškai stipriai startuoja R. Balčiūnas, 2012 m. pasaulio čempionate laimėjęs 6-tą, o 2014 m. 5-tą vietas. Laukėme ne veltui, nes Romas 30 šakų be klaidų nugenėjo per 16,40 s, surinkęs 456 taškus pagerino Lietuvos rekordą (pasaulio rekordas 464 taškai) ir laimėjo 2-ą vietą. Per nepilnas 14,90 s atlikęs rungtį 1-ą

Varžybų teisėjai turi skrupulingai fiksuoti bet kokį netikslumą. Pirmas iš kairės – KMAIK Profesinio mokymo skyriaus vedėjas Nerijus Marcinkevičius

vietą laimėjo estų jaunių Jarro Mihkelson, kuris buvo pirmas ir bendroje jaunių įskaitoje.

Rugsėjį Lenkijoje renkasi pasaulio stipriausieji

Šakų genėjimo rungties rezultatai išaiškino ne tik nugalėtojus aboliučioje įskaitoje, bet ir sudėliojo galutinę Lietuvos komandinę sudėtį pasaulio čempionate. XIV-ame atvira-me medkirčių čempionate 1-ą vietą su 1660 taškų laimėjo latvis Gatis Brencis su pjūklų Husqvarna 372 XP (surinko tik 16 taškų ma-

UAB Husqvarna Lietuva nugalėtojams skyrė vertingus prizus

Husqvarna Verslo vystymo vadovas Baltijos šalims ir Skandinavijai Aidas Lebeda ir čempionato vyr. teisėjas Arūnas Jurkonis

Kombinuotame pjauptyje nepralenkiamas buvo latvis G. Brenčis

Didelio preciziškumo reikalaujančioje rungtyje – tiksliaame pjauptyje – G. Stasiūnas

vyko Smalininkuose

žiau nei 2014 m. pasaulio čempionas vokie-tis Uli Huber), II-ą ir III-ą vietas pasidalino taip pat kaimynai.

Lietuvos čempionu, taip pat ir geriausiu tarp Lietuvos jaunių medkirčių, pirmą kartą tapo Tadas Guzevičius su Husqvarna 576 XP, kuriam ir atiteko vertingiausias prizas – grandininis pjūklas Husqvarna 550 XP. Atsilikęs vos vienu tašku antrą vietą laimėjo Gintaras Karpavičius su Husqvarna 576 XP, o trečią Tomas Gelbūda taip pat su Husqvarna 576 XP. Beje, pagrindinio čempionato rėmėjo UAB Husqvarna Lietuva įsteigtais vertingais prizais buvo apdovanoti visi atskirų rungtių ir jaunių prizininkai. Kaip jau tapo tradicija, žurnalo „Mūsų girios“ redakcija čempionato prizininkams, taip pat jauniausiam dalyviui (KMAIK studentui Antanui Brunevičiui) do-vanojo 2017 metų žurnalo prenumeratą. Ta-dui Guzevičiui taip pat atiteko „Geriausiam medžio pjovėjui“ Jurbarko miškų urėdijos įsteigtas prizas, o ukmergiškiui Nerijui Rau-linavičiui įteiktas seniūnijos prizas „Daugiau-sia prakaito išliejusiam medkirčiui“.

Susumavus 2015-2016 m. čempionatų rezul-taus paaiškėjo, kad į XXXII-ąjį pasaulio čempionatą, rugsėjo 8-11 dienomis vyk-siantį Lenkijoje, kelias Romas Balčiūnas, Gediminas Stasiūnas, Gintaras Karpavičius ir Andrius Mockus (jaunius) – sėkmės jiems.

Dėkoju visiems prisidėjusiems prie sė-kmingo medkirčių čempionato organizavi-mo: teisėjams, Smalininkų bendruomenės pagalbininkams, miesto seniūnijai, o ypač seniūno pavaduotojai Akvilei Bialoglovytei, Smalininkų technologijų ir verslo mokyklai, Jurbarko miškų urėdijai, Dubravos experi-mentinei mokomajai miškų urėdijai, Thermo-wave (drabužiai), UAB Miško ruošos darbai, Jurbarko rajono savivaldybės administracijai.

KMAIK matematikos dėstyja Ingrida Poškienė nuolat talkininkauja apdorojant čempionatų rezultatus

R. Balčiūnas šakų genėjime užėmė 2-ą vietą

Lietuvos komanda (iš kairės): T. Gelbūda, T. Guzevičius, G. Karpavičius, A. Jurkonis (vyr. treneris), A. Mockus, R. Balčiūnas, G. Stasiūnas

Kuo užsiimti savininkui saugomos teritorijos miško valdoje?

VACLOVAS VIDUGIRIS

Šie metai paskelbti kaimo bendruomenių metais. Nemažai girininkų, miškininkų, miško savininkų yra šių bendruomenių nariais, dalyvauja sprendžiant socialinius, gamtosauginius ir kitus klausimus.

Šiuo rašiniu norėčiau informuoti, kaip kultūros paveldo, gamtosaugos ir kitus klausimus bando spręsti nuo 2001 m. veikianti Ukmergės rajono Lyduokių seniūnijos kaimo bendruomenė, ko galėtų iš jos pasimokyti kiti.

Prie Felinkos ąžuolo – giraitė Lietuvos valstybės šimtmečiui

Pritardami LMSA Generalinės asamblėjoje biržiečių miško savininkų iškeltai iniciatyvai pažymėti artėjantį Lietuvos valstybingumo šimtmetį pilietine akcija „Pasodinkime po 100 ąžuolų valstybės šimtmečiui“, LMSA Ukmergės skyriaus nariai šių metų balandžio 22 d. surengtoje talkoje pasodino 100 ąžuolų giraitę. Jai reikiama žemės plotą noriai sutiko savo valdoje Lyduokių seniūnijos Slabados kaime skirti aktyvūs ir pilietiški miško savininkai Audronė ir Algirdas Augūnai. Vietą giraitei parinko Siesarties upės kraštovaizdžio draustinyje, šalia paupyje nuo senų laikų tėvų žemėje augančio valstybės saugomo gamtos paminklo – Felinkos ąžuolo. Giraitę suprojektavo LR Seimo narys, miškininkas Kazys Grybauskas.

LMSA Ukmergės skyriaus pirmininko Antano Hofmano teigimu, sodinant giraitę talkino ir politikai, Ukmergės rajono savivaldybės, Lyduokių seniūnijos ir bendruomenės atstovai, Ukmergės miškų urėdijos miškininkai, atvyko garbių svečių iš kitur. Giraitei įveisti 4-5 metų ąžuoliukus išaugino Kėdainių miškų urėdijos medelynas iš Ukmergės krašte augančių valstybės saugomų Felinkos, Lentvorų, Viškonių ąžuolų subrandintų gilių.

Lietuvos valstybės (karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos išvakarėse LMSA Ukmergės skyriaus ir Lyduokių miestelio bendruomenės iniciatyva sumanyta liepos 5-ąją kartu su rajono savivaldybės atstovais, politikais paminėti šią valstybinę šventę ir kaip valstybingumo puoselėjimo pavyzdį pristatyti rajono visuomenei įveistą proginę

Gamtos paminklas Felinkos ąžuolas

giraitę. Joje prie Felinkos ąžuolo atidengtas ukmergiškių tautodailininkų Rimanto ir Stanislovo Zinkevičių iš ąžuolo išskobtas stogastulpis. Jį pašventino atvykęs Ukmergės Švč. Trejybės ir Lyduokių Šv. Archangelo Mykolo parapijų bažnyčios klebonas Šarūnas Petrauskas. Šventės dalyviai simboliškai ąžuoliukus perrišo trispalvės vėliavos kaspinėliais.

Renginyje dalyvavo ukmergiškių parlamentarai – LR Seimo Kaimo reikalų komiteto narys Kazys Grybauskas ir Aplinkos apsaugos komiteto narys Arūnas Dūdėnas, rajono savivaldybės meras Rolandas Janickas, administracijos direktorius Stasys Jackūnas, Lyduokių bendruomenės pirmininkė Auksė Pusvaškienė, LMSA valdybos pirmininkas Algis Gaižutis, valdybos nariai Kazimieras Šiaulys, Rimantas Klimas, Antanas Hofmanas, atvyko Ukmergės miškų urėdijos Želvos girininkijos girininkas ir „Želvos bendruomenės iniciatyva“ pirmininkas Gintautas Povylius, aplinkosaugininkai, miškų savininkai. Žiūrėdami į derlingoje žemėje gerai prigijusius medelius, svečiai išreiškė viltį, jog giraitės šeiminiškams Augūnams pavyks apsaugoti ąžuolaičius nuo žvėrių ir kitų pavojų, išauginti juos brandžiais

Renginio dalyviai prie atidengto stogastulpio

medžiais kaip senasis Felinkos ąžuolas, o ateityje šioje giraitėje galėtų būti sodinami medžiai ir kitomis progomis.

Diskusija apie gamtosauką ir kaimų plėtrą regionuose

Po išskilingos ceremonijos Slabados kaime renginio organizatoriai pakvietė visus į Lyduokių miestelio bendruomenės namus, kur surengta aktuali diskusija „Vietos bendruomenių dalyvavimas saugomų teritorijų valdyme“. Ją vedė LMSA valdybos pirmininkas dr. Algis Gaižutis ir Lyduokių bendruomenės pirmininkė Aukšė Pusvaškienė.

Bendruomenė 2008 m. iš Lyduokių seniūnijos išsinuomojo buvusio vaikų darželio patalpas, 2012-2013 m. sėkmingai įgyvendino sumanytą projektą „Gražu, patogu, saugu prie Lyduokių bendruomenės namų“. Padedant rajono savivaldybei, gavus ES paramos lėšų, apleistas vaikų darželis rekonstruotas į jaukius bendruomenės poreikių namus, sutvarkyta aplinka. Lyduokių bendruomenė siekia skatinti kaimo gyventojų aktyvumą, gerinti kaimo infrastruktūrą, saugoti ir puoselėti gamtą, nacionalinį paveldą, pritraukti čia kurtis ir jaunas šeimas.

Sodybų tuštėjimas juntamas ir šiame krašte. Antai Lyduokių miestelio pakraštyje prie miško į akis krenta senokai ištuštėjusi buvusi girininkijos sodyba – matulioniškų laikų dviaukštis mūrinukas su ūkiniu pastatu. Anot buvusio Ukmergės miškų urėdo Antano Hofmano, ši sodyba buvo statoma miškų ūkio lėšomis, įdėta nemažai miškininkų darbo, bet reformų sukuryje girininkijai išlikti pritrūko miškų plotų, dalis jų pateko į saugomas teritorijas su ribota ūkine veikla. Išsiskirstė vietos miškininkai. Miškus perėmė Želvos girininkija. Džiugu, kad dabartinis Želvos girininkijos girininkas Gintautas Povylis yra neabejingas kaimo bendruomenių reikalams, išrinktas „Želvos bendruomenės iniciatyva“ pirmininku.

Diskusijoje buvo įvardinta, kad apie 22 proc. Ukmergės savivaldybės teritorijos turi valstybės saugomos teritorijos statusą. Siekiant išsaugoti Siesarties upės slėnio kraštovaizdį su raiškiomis erozinėmis formomis, lašišinių žuvų nerštavietėmis, kitomis vertybėmis, 1992 m. įsteigtas Siesarties kraštovaizdžio draustinis. Taip nemaža dalis Ukmergės rajono teritorijos pateko į Anykščių regioninį parką, kurio direkcija įsikūrusi Anykščiuose.

Ukmergės rajono savivaldybės meras Rolandas Janickas diskusijoje apgailestaudamas pažymėjo, jog lig šiol jų savivaldybė

Tautinę juostelę riša giraitės šeimininkai Audronė ir Algirdas Augūnai

nekviečiama dalyvauti svarstant saugomose teritorijose vykdomų projektų finansavimą, jų įgyvendinimą. Sprendžiant aktualius klausimus privalėtų dalyvauti ir vietos bendruomenės. Tačiau iki tokio viešumo ir pilietiškumo dar nepribrendome.

Griežtas saugomų teritorijų gamtosaukinis statusas daug kur kertasi su propaguojamu regionų plėtros vystymu. Lanksčiau galėtų būti sprendžiamos, pavyzdžiui, upių ir upelių hidroenergetinio potencialo panaudojimo galimybės. Seni žmonės mena, kad prieš Antrąjį pasaulinį karą vien Siesarties upė suko 16 vandens malūnų, teikusių gyventojams naudą. Vienas iš tokių vandens malūnų buvo ir minėtame Slabados kaime. Dabar apie tuos laikus byloja tik apžėlę dilgėlėmis ir brūzgynais buvusių vandens jėgainių griuvėsiai. Ar tai puošia Siesarties kraštovaizdžio draustinį..?

Ukmergiškis Algirdas Augūnas sako apie 2009 m. sumanęs Slabados kaime atgautoje tėvų žemėje sutvarkyti brūzgynais apžėlusią, bebrų „okupuotą“ Siesarties upės senvagę, kur anksčiau būta vandens malūno su pralaida. Bet už „invaziją į gamtą“ ir tuo padarytą „didžiulę žalą gyvūnijai, augmenijai ir aplinkai“ miško savininkas sulaukė netikėto Ukmergės aplinkosaugininkų kirčio – milžiniškos baudos. Jos atsikratyti nepadėjo ir kelių metų su pertraukomis teismų maratonas, įvairių mokslo ir valdžios įstaigų atliktos ekspertizės. Teismuose vadovautasi neginčijamomis Saugomų teritorijų įstatymo nuostatomis...

Į teismų virtinę įsivėlė ir aplinkosaugininkų nemalonėn patekęs kitas ukmergiškis – ūkininkas Albinas Strelčiūnas, norėjęs atstatyti jo žemėse buvusią vandens jėgainę, su kultūrinę Siesarties paupį.

Po Ukmergės rajono miškus jaunystėje aštuonerius metus braidęs miškininkas, LMSA garbės narys Jonas Rimantas Klimas, vėliau pats šalyje kūręs saugomas teritorijas, pasisakyme apgailestavo, jog saugomų teritorijų politikoje ir teisės aktuose įsigalėjo

Šiame įveista proginė giraitė

saugomose teritorijose gyvenantį žmogų ignoruojantis požiūris, nepamatuoti ūkinės veiklos draudimai ir baudimai. Jo manymu, prioritetus reikia išdėstyti šia tvarka: žmogus, visuomenė, valstybė.

Po šventinio renginio panūdome savo akimis pamatyti minėtų žemės savininkų padarytą žalą gamtai, upei. Žiūrint į Strelčiūnų šeimos sutvarkytą paupį ir Slabados kaime priverstinai vėl apleistą, įvairia augmenija apžėlusį Siesarties paupį ir joje skendinčias vandens malūno liekanas, norėjosi dar pratęsti diskusiją: ar reikia mums tokios „laukinės“ gamtos, kuri tariamai vertingesnė už žmogaus norą atkurti kultūros paveldą, tėviškės žemėje auginti pavyzdingai tvarkomą mišką?

Pilietiškai nusiteikęs miško savininkas A. Augūnas viliasi, kad jam nebus trukdoma bent savo žemėje Slabados kaime pasodintą giraitę prie Felinkos ąžuolo padaryti visuomenės lankomu objektu. Siesartimi plaukiantiems baidarininkams, išlipus į krantą, yra ką apžiūrėti ir Felinkos miške. Čia auga retas šiame krašte maumedis, keli šimtamečiai uosiai, senoliai ąžuolai.

Atlėgus Puntuko lajų tako lankymo būmui, Anykščio regioninio parko direkcija gal ateityje irgi praktiškiau pažvelgs į Siesarties kraštovaizdžio draustinį, kurį būtų galima pasiekti ne tik baidarėmis, bet ir pažintiniu dviračių taku.

Diskusijoje dalyvavę Seimo nariai K. Grybauskas, A. Dūdėnas pažymėjo, kad Lietuvos miško savininkų asociacijos ir Lyduokių bendruomenės inicijuota diskusija buvo aktuali, nes Seimas svarsto Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimus ir būtina nepamiršti, kad saugomos teritorijos nėra tuščias kraštas – jose gyvena žmonės.

Susitikimą su vietos bendruomene pajavirino Lyduokių kapelos „Kanolas“ vadovės Viktės Varnienės ir muzikanto Dariaus Paškevičiaus surengtas muzikinis interpas, prie kurio prisidėjo ir dainingasis R. Klimas, atsižvelgęs kankles.

Komandinės estafetės vyko Rinkaby vietovėje

Trasoje – J. Budriūnas...

Europos miškininkų orientavimosi

Švedijoje rugpjūčio 15-20 d. vykusia-me Europos miškininkų orientavimosi sporto čempionate mūsų šalies miškininkus atstovavo 12 sportininkų. Dauguma dalyvių Švedijos krantus pasiekė plaukdami keltu iš Klaipėdos į Karlshamną.

Rugpjūčio 15-16 diena. Visi rinkomės į varžybų centro buveinę Ahus, kur vyko registracija, kiekvienas dalyvis buvo apdovano-tas proginiais marškinėliais, gavo reikiamą informaciją apie varžybas ir apgyvendinimą. Netoli registracijos vietos paruoštoje vieto-vėje buvo išdėstyti kontroliniai punktai, kur čempionato dalyviai galėjo pasitreniruoti.

Rugpjūčio 17 diena. Dalyviai rinkosi Kris-tianstado miesto Tivolio parke, kuriame vyko sprinto varžybos. Kontroliniai punktai buvo išdėstyti parko prieigose. Po varžybų visi daly-viai atsigaišino dušuose ir ruošėsi šventės pra-džiai. Ji vyko Tivolio parko estradoje, iki kurios atžygiavome paskui savo šalies vėliavnešius.

Lietuvos komanda

Čempionato dalyvių pristatymas

Pirmąją varžybų dieną Lietuvos atstovai iško-vojo 5 medalius įvairiose amžiaus grupėse.

Rugpjūčio 18 diena. Sportininkų laukė didesnis išbandymas – vidutinė trasa. Kontro-liniai punktai buvo išdėstyti miškingoje vie-toje, pasitaikė lietingas oras. Tad miškininkams teko pademonstruoti ne tik orientavimosi įgū-džius, o ir fizinį pasirengimą. Vidutinės trasoje Lietuvos atstovai iško-vojo 6 medalius ir speci-alų prizą pradedančiųjų grupėje.

Rugpjūčio 19 diena skirta poilsiui. Varžybų dalyviai galėjo rinktis vieną iš dviejų pasiūly-tų ekskursijų arba sava-rankiškai leisti laisvalai-kį. Dauguma mūsų šalių j ekskursiją nebuvo užsi-registravę, tad nusprendėme aplankyti Danijos

sostinę Kopenhagą. Grįžę namo ruošėmės paskutinėms komandinėms varžyboms – estafetėms.

Rugpjūčio 20 diena, šeštadienis. Koman-dinėse estafetėse Lietuvos atstovai 3-je am-žiaus grupėse (M14, V21 ir V45) iškovojo du medalius. Įteikus apdovanojimus surengta iškilinga baigiamoji šventė.

Netruko prabėgti įspūdžių kupina savai-tė kitapus Baltijos. Dėkojame Lietuvos miški-ninkų sąjungos prezidentui prof. Edmundui Bartkevičiui, kad miškininkų sąjunga apmo-kėjo visų dalyvių iš Lietuvos varžybų startų mokesčius bei komandos lyderiui Audriui Smilgiui, kuris atstovavo mums organizaci-niame komitete, savo patirtimi garsindamas Lietuvą.

Džiaugiamės, kad kitais metais Europos miškininkų orientavimosi sporto čempiona-tas vyks Lietuvoje. Aktyviai sportuokime ir tikimės dar gausesnio būrio bendraminčių.

ANTANAS GIRČYS
Lietuvos miškininkų sąjungos
atsakingasis sekretorius

...ir A. Smilgius

P. Janušauskas prieš startą

A. Girčys po finišo

sporto čempionate Švedijoje

Sprinto varžybų aptarimas

Atokvėpio minutę...

Jauniausios čempionato dalyvės (iš kairės)
K. Smilgiūtė ir E. Tėvelytė

LIETUVOS KOMANDOS REZULTATAI

Sprintas

Vieta	Pavardė	Vardas	Laikas
	V12 (7)	1,7 km	16 KP
	Glazko	Sebastian	Diskvalifik.
	V20 (4)	3,3 km	32 KP
	Janušauskas	Paulius	Diskvalifik.
	V21 (21)	3,3 km	32 KP
11	Girčys	Antanas	21 min. 13 s.
	V35 (9)	3,3 km	32 KP
8	Glazko	Zbigniev	24 min. 20 s.
	V40 (15)	3,0 km	24 KP
II	Smilgius	Audrius	15 min. 57 s.
	V45 (14)	3,0 km	24 KP
I	Budriūnas	Justas	16 min. 14 s.
4	Tėvelis	Ričardas	17 min. 21 s.
	V50 (12)	2,7 km	21 KP
5	Vengalis	Alvydas	17 min. 41 s.
	Open Men (3)	2,6 km	20 KP
	Maštaitis	Virgilijus	Diskvalifik.
	M12 (3)	1,7 km	16 KP
II	Tėvelytė	Eidvilė	14 min. 18 s.
III	Smilgiūtė	Kamilė	21 min. 32 s.
	M21 (14)	3,3 km	32 KP
II	Revaitė	Vilija	20 min. 03 s.
9	Sabaliauskaitė	Rima	23 min. 40 s.

Vidutinė distancija

Vieta	Pavardė	Vardas	Laikas
	V12 (5)	3,0 km	10 KP
4	Glazko	Sebastian	93 min. 25 s.
	V20 (5)	6,3 km	23 KP
I	Janušauskas	Paulius	47 min. 08 s.
	V21 (21)	7,4 km	26 KP
20	Girčys	Antanas	151 min. 09 s.
	V35 (9)	6,3 km	23 KP
8	Glazko	Zbigniev	24 min. 20 s.
	V40 (15)	6,0 km	22 KP
I	Smilgius	Audrius	35 min. 46 s.
	V45 (14)	5,6 km	20 KP
III	Tėvelis	Ričardas	36 min. 49 s.
5	Budriūnas	Justas	38 min. 51 s.
	V50 (12)	5,2 km	17 KP
9	Vengalis	Alvydas	66 min. 02 s.
	Open Men (3)	3,0 km	10 KP
III	Maštaitis	Virgilijus	84 min. 03 s.
	M12 (3)	3,0 km	10 KP
I	Tėvelytė	Eidvilė	34 min. 24 s.
II	Smilgiūtė	Kamilė	38 min. 26 s.
	M21 (14)	6,3 km	23 KP
I	Revaitė	Vilija	44 min. 07 s.
11	Sabaliauskaitė	Rima	64 min. 54 s.

Estafetės

Vieta	Pavardė	Vardas	Laikas
	V21 (10)		
9	Janušauskas	Paulius	26 min. 33 s.
	Sabaliauskaitė	Rima	41 min. 44 s.
	Girčys	Antanas	39 min. 30 s.
	V45 (7)		
I	Budriūnas	Justas	22 min. 01 s.
	Tėvelis	Ričardas	24 min. 28 s.
	Smilgius	Audrius	21 min. 27 s.
	M14 (1)		
I	Tėvelytė	Eidvilė	25 min. 09 s.
	Smilgiūtė	Kamilė	67 min. 33 s.

EFOL medaliai laukė nugalėtojų

Žodis skaitytojui

Prieš keletą metų slankiojau Jos Didenybės Elžbietos II škotijoje rezidencijoje Edinburge. Vizitas nebuvo privatus, todėl teko klusniai vykdyti elektroninių gidų nurodymus. Ausinėse girdėdamas nuobodžius pasakojimus apie tai, kurioje menėje, koks garbingas ponas garbingai nusilenkė garbingiausiai karalienei, vis dairiausi, ar Jos Didenybė nepaviešins savo ir visos giminės aistros medžioklei.

Didinga ceremonijų menė. Čia, Jos Didenybei palaiminus, gimė daugybė serų.

Šoninėje sienoje siauras praėjimas. Elektroniniai gidai ten nekviečia. Bet ir neužtvirta.

Atsiskiriu nuo margaspalvės turistų upės ir...

Mano, tarptautinio trofėjų teisėjo, apatinis žandikaulis nepadoriai atvypsta. Didžiulės laiptinės sienas puošia toookių elnių galvos!

1944 m. spalio 6 diena. Rusų armija, žygiuodama per Vokietijos aruodą Prūsiją, priartėja prie Romintos girios, geriausių Vokietijos

medžioklės plotų. Trečiojo Reicho persona Nr. 2 ir medžiotojas Nr.1 – Hermann'as Göring'as, sėdėdamas Wolfschanze (vilko irštoje), gauna pranešimą: paskutinis šansas sumedžioti geriausią Romintos elnią, vardu Leitenantas.

Aplankykite Miuncheno medžioklės ir žvejybos muziejų bei pasigrožėkite ten įamžintu „Leitenanto“ trofėjumi.

Moricburgas. Miestelis šalia Drezdeno, garsus dviejų Lietuvos valdovų, tėvo ir sūnaus, Augusto II ir Augusto III medžioklės rūmais. Medžioklės trofėjų gerbėjui ten širdis sustoja.

Lietuvos valdovų rūmai. Užduotis protų mūsų gerbėjams: raskit Valdovų rūmų interjere bent vieną medžioklės trofėjų...

Malonaus mano mokytojo, dr. Rimanto Baleišio straipsnio skaičymo.

EUGENIJUS TIJUŠAS

P. S. Kai pasaulis gedėjo, o Jungtinės Karalystės pamatai drebėjo dėl marčios „palaidūnės“, bet širdžių karalienės žūties, Jos Didenybė nervus ramino savo medžioklinėje rezidencijoje, toje pačioje Škotijoje: princas Philip'as, Edinburgo hercogas ir karalienės vyras, su anūkais princas William'u ir Harry medžiojo, o Jos didenybė jiems arbatą ir sumuštinį vežiojo. JK pavaldiniai savo valdovės net nekritikavo, o mes ne tik mūsiškę, bet ir „braliukų“ šalies ministrą kalam prie kryžiaus...

Medžioklės trofėjai skaičiais ir balais

Dr. RIMANTAS BALEIŠIS

Dabartinis supratimas apie medžioklės trofėjus Lietuvoje pradėjo formuotis XIX a. pabaigoje, bet tik nuo 1967 m. mūsų medžiotojai reguliariai dalyvauja medžioklės trofėjų parodose ir jas organizuoja. Nuo 1997 m. visi parodose eksponuoti ir medaliais įvertinti medžioklės trofėjai registruojami Lietuvos medžioklės trofėjų rejestre. Šiais metais papildytame rejestre, kuris patalpintas Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos svetainėje (www.lmzd.lt), užregistruoti 10062 medžioklės trofėjai. Tai daugiausia Lietuvoje per pastarąjį 50-metį sumedžiotų elninių ir dykaraginių žvėrių ragai, šernų iltys, vilkų, lūšių, lapių, mangutų, barsukų, bebrų kaukolės ir vilkų bei lūšių kailiai. Šiame sąraše ir mūsų medžiotojų kituose kraštuose įgyti egzotiniai medžioklės trofėjai. Visi trofėjai įvertinti pagal Tarptautinės medžioklės ir medžiojamosios faunos apsaugos tarybos (CIC) sistemą. Iš pagrindinių medžiojamųjų žvėrių rejestre daugiasia stirninių (2949) ir tauriųjų elnių ragų (2132), šernų ilčių (2564) ir lapių kaukolių (603).

Briedis

Europinių briedžių ragai. Rejestre 404 briedžių ragai, iš jų net 40 įgyti mūsų medžiotojams medžiojant Rusijoje (27), Baltarusijoje (9), Latvijoje (3) ir Estijoje (1). Lietuvoje briedžiai su „medaliniais“ ragais sumedžioti visų administracinių rajonų, išskyrus Akmenės rajoną, miškuose. Daugiausia briedžių su tokiais ragais sumedžiota Rokiškio (49), Radviliškio (37) ir Anykščių (23) rajonų miškuose. Briedžiams, kaip borealinei gyvūnų rūšiai, ekologinės sąlygos mūsų krašte ne visai palankios, ypač dėl aukštesnės temperatūros vasarą, todėl su labai gerai išsi-

vyčiausiais ragais šių žvėrių populiacijoje Lietuvoje santykinai mažiau kaip šiaurinėje arealo dalyje. Vis tik ir Lietuvoje per praėjusį 50-metį sumedžioti 34 briedžiai, kurių ragai įvertinti aukso medaliu (9,3 proc. nuo visų medaliais įvertintų briedžių ragų). Briedis su galingiausiais Lietuvoje ragais, įvertintais 355,84 CIC balo, sumedžiotas 1968 m. Radviliškio rajone. Geriausi pasaulyje europinio briedžio, sumedžioti 1990 m. Rusijoje, ragai įvertinti 411,95 balo.

Taurių elnių ragai. Rejestre – 2085 Lietuvoje ir 47 svetur (Latvijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Austrijoje ir Naujojoje Zelandijoje) sumedžiotų elnių ragai. Sprendžiant pagal parodose medaliais įvertintų ragų kiekį, šių žvėrių populiacijos būklė Lietuvoje gera. Taurieji elniai su gerai išsivysčiusiais ragais sumedžioti visų rajonų, išskyrus Šalčininkų, miškuose. Daugiausia elnių su „medaliniais“ ragais sumedžiota Šiaulių (253), Joniškio (211), Panevėžio (133), Jurbarko (107) ir Akmenės (103) rajonų miškuose. Su labai gerai išsivysčiusiais aukso medaliu parodose įvertintais ragais sumedžioti 232 žvėrys (11,1 proc. nuo visų medaliais įvertintų taurių elnių ragų). Elniai su galingiausiais ragais (247,50 balo) 2008 m. sumedžiotas Lazdijų ir 1997 m. Plungės rajone (247,46 balo). Rekordiniai pasaulyje tauriojo elnio, sumedžioti 1988 m. Bulgarijoje, ragai įvertinti 273,60 balo.

Europinių stirnų ragai. Gausiausia stirnų medžioklių laimikiuose žvėrių su gerai išsivysčiusiais ragais buvo Rokiškio (217), Vilkaviškio (162), Panevėžio (140), Anykščių (134) ir Kėdainių (131) rajonuose. Šešetą stirnų ragų mūsų medžiotojai įsigijo medžiodami Anglijoje, Italijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Rusijoje ir Švedijoje. Su labai gerai išsivysčiusiais ragais, įvertintais aukso medaliu, Lietuvoje sumedžiota 560 žvėrių (19 proc. visų medaliais įvertintų stirnų ragų). Tai rodo labai gerą stirnų populiacijos būklę Lietuvoje. Stirninas su geriausiais ragais sumedžiotas 2000 m. Vilniaus rajone. Jo ragai įvertinti 214,85 balo ir yra šeštieji tarp stipriausių pasaulyje europinių stirnų ragų. Geriausių pasaulyje stirnų ragų dešimtuką dar papildys 2015 m. Marijampolės rajone prie Kalvarijos sumedžiotas stirnino įspūdingi ragai, kurie preliminarai įvertinti 221,68

balo. Rekordiniai pasaulyje stirnino, sumedžioti 1982 m. Švedijoje, ragai įvertinti 246,90 balo.

Danielių ragai. Rejestre registruoti 29 parodų medaliais įvertinti danielių ragai. Tai 11-oje Lietuvos administracinių rajonų laisvėje ir aptvaruose sumedžiotų žvėrių ragai bei dveji ragai iš Lenkijos ir Vokietijos. Net penketas ragų įvertinti aukso medaliu. Tai rodo, kad šių mūsų krašte aklimatizuojamų žvėrių populiacija formuojasi sėkmingai. Su geriausiais išsivysčiusiais ragais danielius (192,26 balo) sumedžiotas 2009 m. Panevėžio rajone. Geriausi pasaulyje danieliaus, sumedžioti 2002 m. Vengrijoje, ragai įvertinti 237,63 balo.

Dėmėtųjų elnių ragai. Tai Kauno, Jonavos, Kėdainių ir Klaipėdos rajonuose aptvaruose 12 sumedžiotų elnių medaliais įvertinti ragai ir vieni ragai iš Ukrainos. Iš jų vieninteliai 1979 m. Kauno rajone sumedžiotas dėmėtojo elnio ragai įvertinti aukso medaliu (415,70 balo). Galingiausi pasaulyje dėmėtojo elnio, sumedžioti Rusijoje 1983 m., ragai įvertinti 463,30 balo.

Stumbrų ragai. Rejestre – 7 Lietuvoje ir 3 Baltarusijoje žuvusių ir sumedžiotų traumotų ar nusenusių stumbrų ragai, įvertinti parodų medaliais. Galingiausi Lietuvoje stumbro ragai (194,05 balo) iš Panevėžio rajono eksponuojami Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejuje. Geriausi pasaulyje stumbro ragai iš Lenkijos įvertinti 207,05 balo.

Muflonų ragai. Nepavykus muflonų aklimatizavimuisi Lietuvoje, šie žvėrys mūsų šalyje laikomi ir medžijami tik aptvaruose. Rejestre 10 Lietuvoje (Lazdijų, Mažeikių, Anykščių, Alytaus ir Kauno rajonuose), 3 Čekijoje ir vieni Vokietijoje sumedžiotų medaliais įvertintų muflonų ragų. Geriausi Lietuvoje 1988 m. Lazdijų rajone sumedžioti muflono ragai įvertinti 215,70 balo. Rekordiniai pasaulyje muflono, sumedžioti 2006 m. Čekijoje, ragai įvertinti 252,50 balo.

Šernų iltys. Iki šiol parodų medaliais įvertintos 2558 Lietuvoje sumedžiotų šernų iltys. Rejestre registruotos ir 6 šernų, kuriuos mūsų medžiotojai sumedžijo Baltarusijoje, Rusijoje, Latvijoje ir Kanadoje, iltys. Daugiausia šernų su galingomis iltimis sumedžiota praėjusio šimtmečio pabai-

Danielius

goje. Vėliau intensyvėjant šernų medžioklei buvo pažeista šių žvėrių populiacijos amžiaus ir lyčių struktūra, todėl medžioklių laimikiuose sumažėjo senų (brandžių) patinų su galingomis iltimis kiekis. Pavyzdžiui, 1988 m. Pabaltijo medžioklės trofėjų parodoje užregistruota beveik 300 medaliais įvertintų Lietuvoje sumedžiotų šernų iltių, o respublikinėje parodoje, vykusioje 2015 m. Žagarėje, medaliais įvertintos tik 106 iltys. Dėl intensyvios medžioklės ir afrikinio kiaulio maro prastėjant šernų populiacijos būklei Lietuvoje sumedžiotų žvėrių su galingomis iltimis tikriausiai ir toliau mažės. Iki šiol daugiausia šernų su parodų medaliais įvertintomis iltimis sumedžiota Panevėžio (323), Rokiškio (225), Anykščių (145), Šiaulių (133) ir Kėdainių

Taurusis elnias

Stirninis

(127) rajonų miškuose. Lietuvoje šernas su didžiausiomis iltimis (142,80 balo) 1989 m. sumedžiotas Prienų rajone. Šernas su pasaulyje galingiausiomis iltimis (162,85 balo) 2003 m. sumedžiotas Vengrijoje.

Plėšriųjų žvėrių kaukolės. Iki šiol Lietuvoje sumedžioti 387 vilkai, 54 lūšys, 603 lapės, 32 mangutai ir 105 barsukai, kurių kaukolės įvertintos parodų medaliais. 16 vilkų ir 10 lūšių su „medalinėmis“ kaukolėmis mūsų medžiotojai sumedžiojo svetur. Lapių ir barsukų kaukolės kaip medžioklės trofėjai pagal CIC sistemą pradėti vertinti tik nuo 1980 m. (tuometinės Čekoslovakijos medžiotojų iniciatyva). Vėliau Lietuvos medžiotojai inicijavo mangutų kaukolių kaip trofėjų vertinimą. Kaune 1992 m. vykusioje tarptautinėje medžioklės trofėjų parodoje pirmą kartą tokio tipo parodų istorijoje įvertintos 55 mangutų kaukolės iš Lietuvos ir 3 iš Estijos. Parodoje nustatyti trofėjų apdovanojimo medaliais kriterijai išliko nepakeisti iki šiol. Iš viso parodoje medaliais įvertintos tik 6 mangutų kaukolės (1 – aukso, 2 – sidabro, 3 – bronzos).

Vilkų kaukolės. Daugiausia vilkų su „medalinėmis“ kaukolėmis sumedžiota Jurbarko (30), Ignalinos (27), Švenčionių (22) ir Rokiškio (21) rajonų miškuose. Vilkas su didžiausia kaukole (45,34 balo) sumedžiotas 1984 m. Radviliškio rajone. Ši ir dar viena 1987 m. Marijampolės

rajone sumedžioto vilko kaukolė (45,02 balo) yra atitinkamai penktoje ir devintoje pozicijoje geriausių pasaulyje vilkų kaukolių sąrašė. Vilkas su rekordine pasaulyje kaukole (46,80 balo) sumedžiotas 1978 m. Baltarusijoje.

Lūšių kaukolės. Lūšys Lietuvoje buvo medžiojamos iki 1977 m., kasmet sumedžiojant po 7-27 žvėris. Vėliau uždraudus lūšių medžioklę (rūšis įrašyta į Lietuvos raudonąją knygą), medžioklės trofėjų parodoose vertintos tik žuvusių ar sumedžiotų kituose kraštuose lūšių kaukolės. Daugiausia lūšių su „medalinėmis“ kaukolėmis yra iš Anykščių (10), Ignalinos (7), Panevėžio ir Rokiškio (po 5) rajonų. Aukščiausiai įvertinta (28,23 balo) Rokiškio rajone 2007 m. žuvusios lūšies kaukolė. Lūšis su didžiausia pasaulyje kaukole (29,05 balo) sumedžiota Suomijoje 1988 m.

Lapių kaukolės. Medžiotojų domėjimasis šiuo trofėjumi pastebimai auga. Lapės, kurių kaukolės įvertintos parodų medaliais, sumedžiotos 39 rajonuose. Daugiausia tokių trofėjų iš Marijampolės (65), Panevėžio (50), Alytaus (47), Raseinių (40), Jurbarko (37) ir Vilkaviškio (36) rajonų. Net 29 „medalines“ lapių kaukoles parodoms yra pateikęs šių žvėrių medžioklės entuziastas marijampolietis Rytis Sventickas. Didžiausia Lietuvoje sumedžiotos (2009 m.) lapės kaukolė (26,05 balo) iš Vilkaviškio rajono, o pasaulyje – 1990 m. Čekijoje sumedžiotos žvėries (28,03 balo).

Mangutų kaukolės. Lietuvoje ir kituose kraštuose šiuo trofėjumi medžiotojai mažai domisi. Tik iš dešimties Lietuvos rajonų parodoms pateiktos mangutų kaukolės įvertintos medaliais. Daugiausia medaliais įvertintų trofėjų iš Rokiškio (7), Panevėžio (6), Anykščių ir Utenos (po 5) rajonų. Didžiausia Lietuvoje yra 2010

m. sumedžioto Rokiškio rajone manguto kaukolė (21,67 balo). Žvėris su didesnėmis kaukolėmis (22,10; 21,93 balo) yra 2009 m. sumedžioję tik Slovakijos ir 2012 m. (21,69 balo) Estijos medžiotojai.

Barsukų kaukolės. Pastaruoju metu Lietuvoje pastebimai didėja susidomėjimas šiuo trofėjumi ir barsukų medžiokle. Parodų medaliais įvertintos iš 28 rajonų pateiktos barsukų kaukolės. Daugiausia „medalinių“ kaukolių iš Širvintų (18), Alytaus (9), Anykščių ir Raseinių (po 6) rajonų. Rekordinė Lietuvoje barsuko, sumedžioto 2012 m. Rokiškio rajone, kaukolė įvertinta 24,70 balo. Ji trečiojoje pozicijoje tarp geriausiųjų pasaulyje barsukų kaukolių, po trofėjų iš Slovakijos (25,59 balo) ir Čekijos (24,74 balo). Be šio trofėjaus dar trejetas barsukų kaukolių iš Lietuvos „puikuoja“ geriausiųjų kaukolių dešimtuose.

Bebrų kaukolės. Prieš dešimtmetį Estijos ir Skandinavijos šalių medžiotojai inicijavo bebrų kaukolių kaip medžioklės trofėjų vertinimą pagal CIC sistemą. Lietuvos medžiotojų sumedžiotų bebrų kaukolės pirmą kartą vertintos ir eksponuotos 2009 m. Bistrampolio dvare (Panevėžio r.) vykusioje respublikinėje medžioklės trofėjų parodoje. Iki šiol parodų medaliais jau įvertintos 178 mūsų medžiotojų sumedžiotų bebrų kaukolės. Daugiausia medaliais įvertintų trofėjų iš Anykščių ir Širvintų (po 20), Raseinių (14), Alytaus ir Rokiškio (po 13) rajonų. Didžiausia Lietuvoje bebro, sumedžioto 2011 m. Mažeikių rajone, kaukolė įvertinta 27,42 balo. Palyginimui mūsų kaimyninių šalių Estijos ir Latvijos medžiotojų geriausi trofėjai įvertinti atitinkamai 27,73 ir 27,55 balo.

Vilkų ir lūšių kailiai. Jau senokai abejojama dėl šių trofėjų vertinimo tikslingumo, nes kailių matmenys labai priklauso nuo trofėjų paruošimo. Kailis parodoje galėtų būti tik kaip „puošnus“ priedas prie įvertintos žvėries kaukolės (taip eksponuoti šiuos trofėjus jau bandyta šiais metais Slovakijoje veikusioje parodoje).

Rejestre registruoti 115 parodų medaliais įvertinti vilkų kailiai. Daugiausia šių trofėjų iš Ignalinos (15), Švenčionių (11) ir Vilniaus (10) rajonų. Aukščiausiai įvertintas (182,45

Šernas

balo) 1984 m. Radviliškio rajone sumedžioti vilko kailis. Šis trofėjus yra antrojoje pozicijoje geriausių pasaulyje trofėjų dešimtuose po 1985 m. Rumunijoje sumedžioti vilko kailio (186,17 balo).

Trofėjų rejestre 51 lūšies kailis, iš jų 7 įgyti medžiojant svetur (6 Rusijoje ir vienas Latvijoje). Aukščiausiai įvertintas 1976 m. Raseinių rajone sumedžiotos lūšies kailis (178,27 balo). Rekordinis pasaulyje lūšies, sumedžiotos Estijoje 1988 m., kailis įvertintas 214,84 balo.

Egzotiniai trofėjai. Mūsų medžiotojų kituose kraštuose įgyti, eksponuojami ir vertinami parodose medžioklės trofėjai yra svarbūs kaip pasaulio gyvosios gamtos pažinimo priemonė. Rejestre registruoti 396 egzotiniai medžioklės trofėjai iš visų kontinentų.

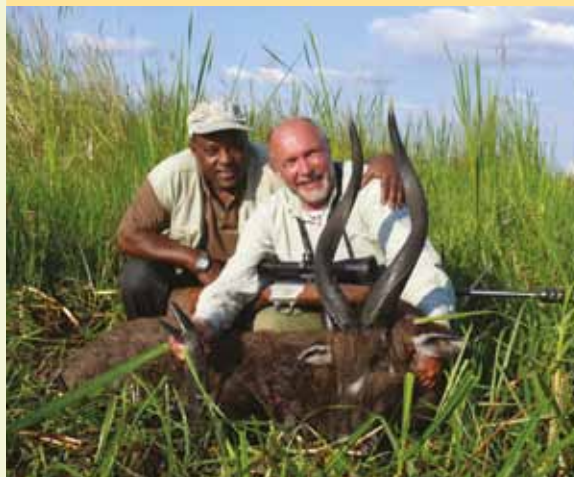
Medžiotojams medžioklės trofėjai tai malonus buvusių medžioklių priminimas ir medžiotojiškos sėkmės ženklas. Žiūrint plačiau, tinkamas trofėjų paruošimas, jų kolekcionavimas ir eksponavimas parodose yra svarbi medžioklės kultūros dalis. Analizuojant medžioklės trofėjų apžiūrų, ekspozicijų ir parodų duomenis galima spręsti apie medžiojamųjų gyvūnų populiacijų ir jų gyvenamosios aplinkos būklę. Tad Lietuvos medžioklės trofėjų rejestre pateikti trofėjų įvertinimo duomenys ir nuorodos apie vykusias parodas turėtų praversti tolimesnei medžioklės raidai mūsų krašte.

Antano Truskausko PĮ

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite:
www.hunting-world.com

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ **IŠKLAUSYSIME**
- ▶ **PAKONSULTUOSIME**
- ▶ **PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ**
- ▶ **OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ**

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klainėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

Pranas Šaltenis

1928 11 13 – 2016 07 15

Per patį vidurvasarį netekome nusipelnusio šalies miškininko, ilgamečio buvusios Miškų ūkio ministerijos darbuotojo Prano Šaltenio, kilusio iš Anykščių rajono Mačionių kaimo valstiečių šeimos.

Pranui nuo jaunų dienų teko pačiam kabintis į gyvenimą. Pokaryje atvyko į Vilnių ieškoti darbo, vakarais mokėsi suaugusiųjų gimnazijoje. Ją 1947 m. baigęs įstojo į Vilniaus universitetą studijuoti miškininkystės.

Būdamas studentu Pranas vedė iš karo audrų sugriauto Vitebsko į Vilnių atblokštą Ema, su kuria susilaukė dukros Violetos ir sūnaus Vytauto, tapusio miškininku. Pasak jo dukros, nors tėvai buvo kilę iš skirtingų kraštų kultūrų, visą amžių gyveno darnoje, ji nėra girdėjusi juos tarpusavyje nė karto barantis. Tad nieko keisto, kad Ema liko gyventi Lietuvoje, išmoko lietuviškai, dirbo buhalterė. Galima sakyti, kad ji nemažai prisidėjo prie sėkmingos vyro profesinės karjeros. Gavusi pokaryje butą Vilniuje, jį išmainė į būstą Kaune, kad Pranas galėtų LŽŪA tęsti studijas, augino dukrą. Jam 1952 m. gavus diplomą ir paskyrimą į Šilutės miškų ūkį dirbti inžinieriumi, juodu vėl mainė būstą ir kėlėsi į tolimą provincijos kraštą. Po to vyko Šaltenių šeimos grįžimas atgal į Vilnių per Panevėžį, kur 1955 m. Praną perkėlė Panevėžio miškų ūkio vyresnioju miškininku, 1958-1968 m. dirbo šio ūkio direktoriumi. Panevėžio miško pramonės ūkis tuo metu ėmė garsėti kaip ministe-

rijos eksperimentinė bazė: čia pradėti vykdyti pirmieji tūrio ugdymo kirtimai, daug dėmesio skirta miškų atkūrimui, miškų ūkio gamybinių objektų, girininkijų sodybų, miškininkų žybinčių butų statybai. 1967 m. Pranui Šalteniui suteiktas Lietuvos nusipelnusio miškininko vardas.

Sumanų šio ūkio vadovą 1969 m. ministras A. Matulionis, kuris dažnai viešėdavo savo jaunystės girininkijoje Raguvėlėje, pakvietė dirbti prie tuometinės Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos įsteigtos Darbo mokslinio organizavimo ir ekonominių tyrimų laboratorijos (vėliau – centro) viršininko pavaduotoju, netrukus paskyrė jos viršininku. 1973 m. Praną Šaltenį paskyrė ministerijos Miško eksploatavimo valdybos viršininku. Šiose pareigose jis dirbo iki pensijos 1988 m.

9 metus buvo šios ministerijos kolegijos, 15 metų – ministerijos techninės tarybos nariu. Kuruodamas reikšmingą žinyboje miško pramoninę veiklą, jis domėjosi naujų technologijų diegimu, racionalesniu medienos perdirbimu miškų ūkiuose įsteigtuose cechuose, apie naujovių diegimą rašė miškininkų spaudoje.

Vargu ar kas buvo girdėjęs Praną kalbant pakeltu tonu darbe, matė paniurusį, suirzusį; veikiau – taktišką, tolerantišką ir geraširdiškai bendraujantį ir su garbiu kolega, ir su ką tik mokslus baigusiu specialistu.

Pranas buvo atsidavęs miškui, darbui, šeimai, kiek namisėda. Labiau domėjosi politika, gyvenimiškais reikalais nei miškininkams įprasta medžiokle, buvo gamtos mylėtojas.

Išėjęs į pensiją jis sodininkavo, kol leido jėgos su anūku rūpinosi privačiu mišku, bendravo su buvusiais kolegomis. Kartu su buvusiu ministro pavaduotoju Vincentu Verbyla rašė prisiminimus apie miškų ūkio veiklą, kurie 2003 m. spausdinti monografijoje „Lietuvos miškų ūkio metraštis. XX amžius“; taip pat parašė prisiminimus apie gimtąjį Mačionių kaimą, kurie 2002 m. publikuoti rinkinyje „Mes iš Leliūnų parapijos: Leliūnai XX amžiuje“.

Atėjus metui išeiti į Amžinybę, Pranas Šaltenis palaidotas Vilnijos žemėje, Karveliškių kapinėse. Velionį pažinojusiųjų miškininkų atmintyje išliks šviesus šio garbaus kolegos ir tolerantiško žmogaus atminimas.

Buvusių bendradarbių, kolegų vardu –

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Birutė Mikšienė

1928 07 06 – 2016 07 26

Liepos 26-ąją netekome ilgametės Rokiškio miškų urėdijos darbuotojos Birutės Sirvydytės – Mikšienės.

Iš Rokiškio rajono Obelių seniūnijos Barkiškių kaimo valstiečių šeimos kilusios šios miškininkės gyvenimo ir profesinis kelias pažymėtas karo išgyvenimais, pokario tremtimi, atkaklumu, veržlumu, geraširdiška tuometinių miškų ūkio vadovų parama.

Pokario metais galbūt daugeliui buvo keistoka, kad baigusi Rokiškio gimnaziją, guvi, nuovoki mergaičiukė pasirinko vyrišką specialybę – 1947 m. išvažiavo į Vilniaus universitetą studijuoti miškininkys-

tės. Birutei baigus 4 kursus jau Kaune, LŽŪA, 1951 m. Sirvydžių šeima buvo „perkelta“ į Sibiro Tomsco sritį. Taip 23 metų LŽŪA auklėtinė tapo Verchne Ketutsko miško pramonės ūkio medienos gamybos brokerei iki grįžimo į Lietuvą 1958-ųjų rugpjūtį.

Tuo metu Rokiškio miškų ūkiui vadovavęs direktorius Mečislovas Mocka buvo drąsus žmogus, ištiesęs pagalbos ranką grįžusiesiems tremtiniais. Buvusią tremtinę Birutę Sirvydytę paskyrė Kamajų girininkijos žvalge, po metų – miško technike. Čia buvo įdarbintas miško techniku ir jos jaunesnis brolis Antanas, vėliau ilgus metus dirbęs medelyno viršininku.

Birutė neakivaizdžiai tęsė studijas LŽŪA, 1961 m. įgijo miškininkės diplomą. Papildomai mokėsi miškų ūkio veiklos planuotojų kvalifikacijos kėlimo kursuose Vilniuje. 1969 m. paskirta Rokiškio miško pramonės ūkio darbo mokslinio organizavimo inžiniere. 1973 m. įsteigus Rokiškio BMŪGS dirbo vyriausiąja ekonomiste, vadovavo susivienijimo Planavimo ir ekonomikos skyriui. 1983 m. išėjo į pensiją.

Darbe pasižymėjo nuoseklumu, gebėjimu išsakyti savo nuomonę ir argumentuotai diskutuoti. Jos charakterio tvirtumą, matyt, lėmė tremties metais išugdytas įprotis dirbti ištvermingai ir kryptingai, nieko neatidėliojant. Neišsenkanti paguodos versmė buvo gilus tikėjimas, kuris lydėjo Birutę nuo vaikystės iki lemtingos valandos.

Dėl šios netekties Rokiškio miškininkų bendruomenė liūdi drauge su velionės dukromis Vaiva ir Jolanta, broliu Antanu.

Rimantas Antanas Kviklys

1932 05 14 – 2016 07 31

*Akimirka. Ir lūkesčiai sustoja,
juos netikėtai paslepia lemtis...
O kas gi lieka? Kas stipriau už mirtį?
Tai atminimas, meilė ir viltis...*

Žemei brandinant vasaros derlių, į Amžinybę išlydėtas žinomas šalies miškininkas, Kretingos rajono Garbės pilietis Rimantas Antanas Kviklys. Kuklų, šviesų, teisingos moralinės laikysenos žmogų pažinojo visi. Jo gyvenimas buvo pavyzdys, kad žmogus gali nuveikti labai daug, o pilietinė pozicija, visuomeninė veikla iškalbin-gesnė už jį patį.

Rimantas gimė Jurbarko, prieškarinio inteligentų šeimoje. Vaikystę ženkli- no daug skaudžių įvykių, kurie grūdino dvasią ir ugdė tvirtą būdą. Šeima buvo ištremta į Sibirą, kur praleido šešetą metų. Grįžęs į Lietuvą, 1951 m. baigė Vilniaus miškų technikumą, 1978 m. – LŽŪA Miškų ūkio fakultetą.

Dar studijuodamas 1949 m. įsidarbino miškų žinyboje. 1951–1956 m. dirbo Švenčionėlių miškų ūkio Purviniškių ir Saldutiškio girininkijose girininko padėjėju, girininku. 1957 m. perkeltas į Kretingos miškų ūkį. Pradžioje dirbo Vėžaičių girininkijoje žvalgu, nuo 1959 m. paskirtas Šventosios girininkijos girininku. Jo rūpesčiu pajūrio girininkijoje pasodinti šimtai hektarų miško želdinių, įrengtos rekreacinės zonos poilsiautojams su dviračių taku pajūrio miške, originalūs pažintiniai

pėsčiųjų takai, žaidimų aikštelės, landšafto terapijos ir rekreacinės vietos neįgaliesiems.

Buvęs girininkas prisimenamas ir kaip veiklus visuomenininkas – buvo LMS prezidiumo, Girininkų bendrijos tarybos, Lietuvos Krantų mokslinių technologijų asociacijos valdybos, Kretingos miškų urėdijos, Kretingos rajono tarybos (2004–2007 m.) nariu. Jo veikla įvertinta garbingais apdovanojimais: Vytauto Didžiojo ordino medalis (2003 m.), „Žaliojo angelo“ laureatas (Žaliųjų judėjimas, 2004 m.), „Kaimo spindulio“ nominantas (2006 m.). Už nuopelnus ekologijai ir kultūrai 2001 m. jam suteiktas Kretingos rajono Garbės piliečio vardas, 2003 m. įteikta Aplinkos ministerijos Viktoro Bergo premija už reikšmingus darbus ir ilgametę rezultatyvią veiklą aplinkos formavimo ir apsaugos srityje.

Girininko sumanumą ir išradingumą lydėjo ir literatūrinė raiška, publikuota rajoninėje spaudoje, miniatiūros, eseistiniai apmąstymai įtraukti į knygą „Kretingos krašto žodžio meistrai“, o gyvenimo kelias įprasmintas knygoje „Rimantas Antanas Kviklys: miškininkas, visuomenės veikėjas, publicistas, literatas“. Visu savo gyvenimu liudijo savo paties žodžiais įžodintą tiesą – savo šaknis pažįstantis, savo praeitį žinantis žmogus visada jaučiasi tvirtai, jį ir pastumdėti nelengva.

R. A. Kviklys rodė ir doros vertybėmis grįstos šeimos modelį – su žmona Jadvyga užaugino miškininkę dukrą Jūratę ir sūnų Kęstutį. Rimantas Antanas buvo tiesos žmogus, kuriam visada labiau rūpėjo visuomenės interesai, nei jo paties asmeninė gerovė. Iki paskutinio atodūso liko ištikimas šiems idealams ir vertybėms.

Jo atminimas pažinojusiųjų atmintyje išliks kaip pilietiškumo, patriotiškumo ir teisingumo kamertonas, kuriuo matuojamas žmogus.

Dėl skaudžios netekties nuoširdžiai užjaučiame velionio šeimą ir artimuosius.

Kretingos miškų urėdijos kolektyvas

Mirus ilgamečiam Kretingos miškų urėdijos Šventosios girininkijos girininkui, LMS Garbės nariui Rimantui Antanui Kvikliui, nuoširdžiai užjaučiame Jo šeimą ir artimuosius.

Lietuvos miškininkų sąjunga

Edvardas Rumšas

1951 11 08 – 2016 05 18

Netikėta nepagydoma liga šių metų pavasarį palaužė plungiškį miškininką Edvardą Rumšą, per 40 metų tvarkiusį šio krašto miškus. Čia 38 metus jis dirbo girininku.

Miškininko profesiją Edvardas pasirinko sekdamas tėčio pėdomis, kuris apie 40 metų dirbo tuometiniame Plungės rajono V. Rekašiaus kolūkyje eiguiliu. Edvardo vaikystė prabėgo miškų apsuptame Užlieknio kaimo vienkiemyje, kur augo su jaunesne seserimi Zita ir broliu Kostu. Edvardas nuo mažumės buvo viskam imlus, nuovokus, darbštus, labai atsakingas. Tad Užlieknio pradinę mokyklą, o vėliau Plungės I-ąją vidurinę mokyklą baigė gerais pažymiais, 1970–1975 m. studijavo miškininkystę LŽŪA Miškų ūkio fakultete.

Ilgijęs 1975 m. miškų ūkio inžinieriaus specialybę, Edvardas grįžo dirbti į gimtinę kukliomis pareigomis – paskirtas tuometinio Plungės miškų ūkio Purvaičių girininkijos miško techniku. Bet darbštus, parei-

gingas jaunas specialistas greitai buvo pastebėtas ir po kelių mėnesių perkeltas į Plungės miškų ūkį miško fondo inžinieriumi. Kolektyvas jam pridėjo dar visuomenines profsąjungos komiteto pirmininko pareigas. Šiose pareigose išbuvo iki 1977 m. vidurio.

Sukūręs 1976 m. šeimą, Edvardas pasiprašė paskiriamas Beržoro girininkijos girininku. Nors ši girininkija buvo nustekenta dažnos girininkų kaitos, jos sodyba stovėjo gražioje vietoje prie Žiedelio ežero – čia girininko šeima galėjo jaukiai įsikurti. Šioje sodyboje su žmona Janina užaugino dukteris Kristiną ir Viktoriją, sūnų Giedrių, visus išleidęs į aukštuosius mokslus. Iš šios vietos Edvardas iškeliavo ir Anapilin...

Eidamas girininkauti į Beržorą, Edvardas vargu ar tikėjosi, kad pateks į dažnų reorganizacijų, pertvarkų verpetą. 1991 m. buvo įkurtas Žemaitijos nacionalinis parkas ir Beržoro girininkija perėjo jo žinion. 2004 m. vėl atvirkštinė reorganizacija – girininkija priskirta Telšių miškų urėdijai. 2008 m. sujungus Platelių, Alsėdžių ir Beržoro girininkijas, E. Rumšas tapo Platelių girininkijos girininku. Sėkmingai per visas reorganizacijas besitvarkiusiam Edvardui Rumšui buvo suteikta I kvalifikacinė girininko klasė. Girininkas amžinam poilsiui atgulė Platelių kapinėse, ant kalvos, nuo kurios atsiveria gražios Platelių apylinkės: ežeras, miškai, kuriuose prabėgo jo gyvenimas. Prie Žiedelio ežero liko išpuoselėta kaimo turizmo sodyba, kurią noriai lanko ir užsienio turistai.

Mūsų atmintyje Edvardas Rumšas išliks darbščiu, pareigingu kolega, geru draugu, nuoširdžiu žmogumi.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną Janiną, dukteris Kristiną ir Viktoriją, sūnų Giedrių, brolių Kostą, seserį Zitą, anūkus, kitus giminaičius.

Telšių miškų urėdijos kolektyvas

Jonas Žiaurys

1937 01 02 – 2016 07 22

Eidamas 80-uosius metus, po sunkios ligos liepos 22 d. mirė buvęs ilgametis Radviliškio miškų urėdijos girininkas Jonas Žiaurys.

Jonas buvo kilęs iš Joniškio rajono Girkančių kaimo, eigulio šeimos. Tad miškas jam buvo pažįstamas nuo vaikystės. Bet kelias

į miškininkystę nebuvo tiesus. Baigusį 1955 m. Gruzdžių vidurinę mokyklą pašaukė į privalomą karinę tarnybą. 1959 m. grįžęs įsidarbino Radviliškio miškų ūkio Pašušvio girininkijoje darbininku, 1961 m. paskirtas meistru. 1962 m. įstojo į tuometinį Vilniaus miškų technikumą, kurį baigė 1965 m. jau Girionyse. Jauną specialistą paskyrė Grinkiškio girininkijos girininku, kur dirbo iki girininkijos panaikinimo 1988 metais. Jį perkėlė Pašušvio girininkijos girininku, tačiau 1991 m. dėl sveikatos turėjo atsisakyti šių pareigų.

Jonas buvo ne tik pareigingas darbuotojas, bet ir aktyvus visuomenininkas, apdovanotas garbės raštais, medaliais, 1981 m. suteiktas I klasės kvalifikacinis girininko vardas. Girininkijos darbuotojai mėgo ir gerbė savo vadovą, daug dėmesio skyrusį Grinkiškio ir Pašušvio apylinkių miškams.

Nuoširdžiausiai užjaučiame velionio sūnų Vidmantą, dukrą Rasą, anūkus ir kitus artimuosius.

Radviliškio miškų urėdijos darbuotojai

Petras Algimantas Lapelis

1939 06 29 – 2016 07 28

Baigiantis liepai staiga mirė buvęs ilgametis Rokiškio miškų urėdijos darbuotojas Petras Algimantas Lapelis, šio krašto miškuose dirbęs kelis dešimtmečius.

Petras buvo rokiškėnas, kilęs iš Mainėvų kaimo. Miškininko karje-

rą pradėjo 1963 m. Plunksnočių (vėliau Rokiškio) girininkijoje eigučiu, vėliau paskirtas šios girininkijos girininko padėjėju, nuo 1977 m. – miško ruošos punkto meistru.

Neakivaizdžiai studijavo A. Kvedaro miškų technikume, jį 1977 m. baigė. Kruopštus, sąžiningas ir patikimas darbuotojas pelnė visų pagarbą. Menam jo vidinę kultūrą, romumą, pakantumą aplinkiniams, net išsišokėliams. Atrodė kupinas neišsenkančio gyvybingumo. Išleido į gyvenimą tris sūnus.

Bet svečioje šalyje sunkiai dirbdamas prarado sveikatą vienas sūnų. Darniai drauge išgyvenus per 50 metų sunkiai susirgo žmona. Kantriai ir nesiskųsdamas ilgus mėnesius ją slaugė. Rodės, iš kur semiasi tikėjimo ir stiprybės šis kuklus žmogus? Bet praėjus vos pusei metų, pats išėjo amžinuoju taku...

Nuoširdi mūsų atjauta velionio sūnums Laimonui, Vaidui, Valdui, kitiems artimiesiems.

Rokiškio miškų urėdijos darbuotojai

2016 m. liepos mėn. kryžiažodžio „Tarp liepos augalų...“ atsakymai

Vertikaliai:

1. Nikandra. 2. Rakys. 3. Agaras 4. Lelija. 5. Bukas. 6. Agurotis. 10. Pocūgė. 13. Pipirmėtė. 14. Šalavijas. 16. Batatas. 17. Stiebas. 22. Šantra. 23. Narcizas. 25. Snaudalė. 28. Žiedas. 29. Kietis. 30. Bulvė. 32. Raugė.

Horizontaliai:

7. Šilauogė. 8. Gervuogė. 9. Šakys. 11. Maurė. 12. Magnolija. 15. Brėžis. 18. Gailis. 19. Margutė. 20. Krapas. 21. Gelsvė. 24. Tabakas. 26. Salota. 27. Ramunė. 31. Čiobrelis. 33. Midus. 34. Mauda. 35. Vaivoras. 36. Šilagėlė.

VASAROS VIDURIO ŽOLYNAI

Kryžiažodyje „Iš kitos operos...“

iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę. Atsakymus iki rugsėjo 15 d. siųskite adresu VŠ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt. Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys; Vardenis, Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, **laukia UAB „MMC Forest“ įsteigtas prizas – grėblys Truper TR 14332**

Už kryžiažodžio „Tarp liepos augalų...“, 2016 m. nr. 7, teisingą atsakymą UAB „MMC Forest“ įsteigtą prizą – termosinį puodelį laimėjo Janina Gegieckienė.

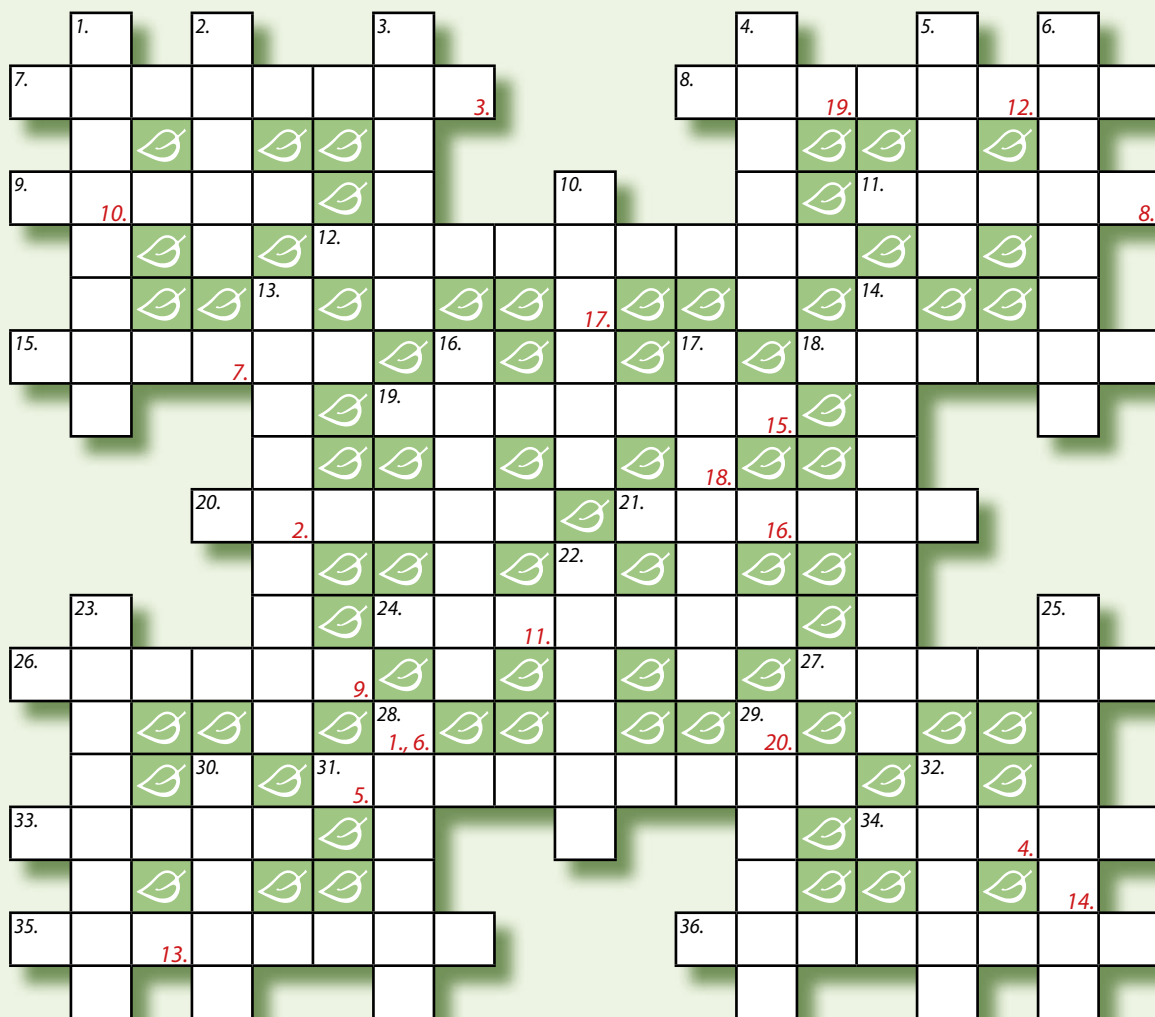
Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616.

miskui.lt

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Iš kitos operos...

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
----	----	----	----	----	----	----	----	----

10.	11.	12.	13.	14.	15.
-----	-----	-----	-----	-----	-----

16.	17.	18.	19.	20.
-----	-----	-----	-----	-----

Vertikaliai:

1. Medinės lentelės grindims ar grindys iš glaudžiai sudėtų lentelių. **2.** Kurio nors reiškinių (vėjo, žemės drebėjimo ir kt.) stiprumo, mokslo ar sporto rodiklio skaitmeninis matas. **3.** Lempos ar žvakės degimą palaikantis degimo juostelė ar siūlas. **4.** Kūno, ypač rankų, judesys jausmams, kalbai paryškinti (ar nebyliams susižinoti), mostas. **5.** Moteriškas vardas ir erikinių šeimos aukščio krūmokšnis, kurio šakos plonos ir trapios. **6.** Greitas medžioklinis šuo. **10.** Apgaulė, pinklės, pikta valia. **13.** Kupranugarių ar kitų nešulinių gyvulių vora, vilkstinė. **14.** Kėliklis, mechanizmo dalis kam nors kelti į nedidelį aukštį. **16.** Piktoji dvasia, nelabasis. **17.** Namelis paukščiukams perėti. **22.** Drugys, kurio vikšrai kapoja drabužius, ėda javus, augalus. **23.** Pavyzdinis, tobulas kūrinys. **25.** Keturios paskutinės savaitės prieš Šv. Kalėdas. **28.** Gražus, puikus arklys. **29.** Kulinarijos dirbinių kamšalas. **30.** Pinigų, laiko, maisto trūkumas, nepriteklis. **32.** Jaujos kartis, ant kurios džianami linai ir javai ar fitocenozės vertikalios sandaros vienetas, vadinami tuo pačiu vardu.

Horizontaliai:

7. Ankštinis krūmas, paplitęs R. Europoje ir Azijoje, auginamas kaip dekoratyvinis augalas ir šlaitams, griovoms sutvirtinti. **8.** Iškalba, kalbėjimo menas ir iškalbos teorija. **9.** Dokumentas, fiksuojantis privačių asmenų ir valstybės sutartis, sandorius. **11.** Matavimo prietaisų lentelė su padalomis ir skaičiais. **12.** Ginkluotas samdiny, lydintis šeiminką ar kitų valios vykdytojas, palydovas. **15.** Vienas iš žmogaus asmenvardžių. **18.** Lauko teniso aikštė. **19.** Prie sienos ar spintoje pritvirtinta lenta ar plokštė kam nors dėti, laikyti. **20.** Avies mėsa. **21.** Raudoklinių šeimos dumblių augantis nedidelis augalas (*Pepelis*). **24.** Sprogstamoji medžiaga šaudmenims. **26.** Netikėtas patikrinimas ar judrių kariuomenės arba partizanų grupių prasiskverbimas į priešo užnugarį. **27.** Poezijos žanras – trumpas eiliuotas lyrinis epinis istorinių ar liaudies. **31.** Natūralių ar dirbtinių lapų ir gėlių pynė. **33.** Tam tikras kiekis, dydis, dalis, norma. **34.** Lietuvos bliuzo karalienė. **35.** Iškilmingi kviestiniai pietūs arba vakarienė kurio nors asmens arba įvykio garbei. **36.** Tamsus, žiaurus žmogus, kultūros naikintojas.

Sunkesnis žodis: šindra.

Su 40-uju gimtadieniu

Rugsėjo 5 d. šią sukaktį pažyminti KMAI kolegijos Miškininkystės profesinio mokymo skyriaus mokytoją INDRŪNĘ JARMUŠKĄ, 7 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Alytaus teritorinio poskyrio vyriausiąjį specialistą ROMUALDĄ TOMAŠEVSKĮ, 18 d. – Telšių miškų urėdijos Plungės girininkijos girininko pavaduotoją MARTYNĄ BURVĮ, Vilniaus miškų urėdijos Mickūnų medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką JEVGENIJ MAKOVSKIJ, 29 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio meistrą MINDAUGĄ LUKOŠEVIČIŲ.

Su 50-uju gimtadieniu

Rugsėjo 6 d. šią sukaktį pažyminti Švenčionių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio gaisrinio automobilio vairuotoją BRONISLAVĄ ŽOLNE-ROVIČIŲ, 8 d. – Rietavo miškų urėdijos vairuotoją VIRGINIJŲ SAUSERĮ, 9 d. – Raseinių miškų urėdijos Šimkaičių girininkijos girininką ROBERTĄ ŠIUGŽDĄ, Varėnos miškų urėdijos Perlojos girininkijos eigulį RIMĄ KRIVĄ, 12 d. – Telšių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją SIGITĄ PETREIKĮ, 14 d. – Druskininkų miškų urėdijos Kabelių girininkijos girininko pavaduotoją ARTŪRĄ MICEVIČIŲ, Jurbarko miškų urėdijos Mantvilių girininkijos eigulį VIOLETĄ IŠGANAITIENĘ, 17 d. – Šakių miškų urėdijos vairuotoją RIMANTĄ SENKĄ, 24 d. – Ukmergės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienos traukimo traktorininką RIMANTĄ PAULIUKONĮ, 28 d. – Trakų miškų urėdijos traktorininką TADEUŠ SOSNOVSKIJ, 29 d. – Valkininkų miškų urėdijos Šalčios girininkijos girininko pavaduotoją ALMĄ GAVRILOVIENĘ.

RUGSĖJ!

Su 60-uju gimtadieniu

Rugsėjo 2 d. šią sukaktį pažyminti Alytaus miškų urėdijos buhalterę ALDONĄ ČEPULIENĘ, 5 d. – LAMMC Miškų instituto Miško genetikos ir selekcijos skyriaus technikę SIGUTĘ VAIČIULIENĘ, Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio dispečerę VIDĄ JASULEVIČIENĘ, 8 d. – Kėdainių miškų urėdijos Ažuoloto girininkijos miško darbininką JUOŽĄ MASONĮ, 9 d. – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Aplinkos ir ekologijos instituto laborantę JANINĄ KIKIENĘ, Kupiškio miškų urėdijos personalo inspektorę JŪRATĘ DUGNAITĘ, Nemenčinės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio ūkinių darbų darbininką STANISLAVĄ VABALĮ, 11 d. – Rietavo miškų urėdijos traktorininką RIMANTĄ JONUŠĄ, 13 d. – Zarasų miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę VASILISĄ NIKITINĄ, Biržų miškų urėdijos Buginių girininkijos girininką ALVYDĄ DAUBARĄ, Mažeikių miškų urėdijos Ruzgų girininkijos girininką KĘSTUTĮ KAIRĮ, 15 d. – Kretingos miškų urėdijos Grūšlaukės girininkijos girininko pavaduotoją ANTANĄ PANIULAITĮ, 16 d. – Šilutės miškų urėdijos sargą VYTAUTĄ POČIŲ, 19 d. – Dubravos EMM urėdijos Pajiesio girininkijos eigulį ALGIMANTĄ GLUOKSNĮ bei šios miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio dailidę VIDMANTĄ JUOŽAITĮ, 20 d. – Šilutės miškų urėdijos miško darbininką RAIMONDĄ KELPŠĄ, 21 d. – Radviliškio miškų urėdijos Pašušvio girininkijos miško darbininką-priešgaisrinį sargą JONĄ KUNICKĮ, 25 d. – Panevėžio miškų urėdijos Paežerio girininkijos miškų ūkio darbininką ALVYDĄ MARKEVIČIŲ, Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio kiemo darbininkę NIDIJĄ

KAMŠTAITIENĘ, 26 d. – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Aplinkos ir ekologijos instituto vyr. laborantę VIOLETĄ KURUTIENĘ, buvusią Ukmergės miškų urėdijos medyno viršininkę REGINĄ ČAIKAUSKIENĘ, 29 d. – Zarasų miškų urėdijos Dusetų girininkijos medelyno meistrę IRENĄ SAKALAUSKIENĘ.

Rugsėjo 9 d. sukanka 65-eri Kėdainių miškų urėdijos urėdijai JUOZUI GIRINUI, 21 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Kauno teritorinio poskyrio vyriausiajam specialistui JUOZUI KASTANTUI KLIMAVIČIUI.

Su 70-uju gimtadieniu

Rugsėjo 15 d. šią sukaktį pažyminti buvusį ilgametį Dubravos EMM urėdijos vairuotoją VYTAUTĄ KAZĮ MIELDAŽĮ.

Rugsėjo 7 d. sukanka 75-eri buvusios Miškų ūkio ministerijos darbuotojai VYTAUTUI VINČIŪNUI, 17 d. – buvusiam ilgamečiam miško patologui dr. RAMŪNUI POVILONIUI, 22 d. – buvusiam LMS prezidentui, ilgamečiam ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miškininkystės katedros vedėjui, profesorius, habil. dr. EDVARDUI RIEPŠUI.

Su 80-uju gimtadieniu

Rugsėjo 7 d. šią sukaktį pažyminti buvusią ilgametę Šilutės miškų urėdijos Pagėgių girininkijos eigulę EDITĄ SVARIENĘ, 9 d. – buvusį ilgametį Anykščių miškų urėdijos Pavarių girininkijos eigulį VILIŲ ŠAPOLĄ, 20 d. – buvusį ilgametį Dubravos EMM urėdijos vairuotoją VYTAUTĄ PETRAITĮ.

Rugsėjo 7 d. sukanka 85-eri ilgamečiam buvusio Vilniaus miško chemijos ūkio direktoriui, nusipelnusiam šalies miškininkui ZENONUI VAŠKEVIČIUI, 27 d. – buvusiam ilgamečiam Anykščių miškų urėdijos Kavarsko girininkijos eiguliui VINCUI GRIMAŠAUSKUI.

NAUJOS PAREIGOS

Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje:

ALBINAS TEBĖRA, dirbęs šios kolegijos direktoriumi, paties prašymu nuo 2016 m. rugpjūčio 31 d. atleistas iš šių pareigų;

VAIDOTAS LYGIS, g. 1974 m., baigęs 1997 m. LŽŪU Miškų fakultete miškotyros bakalauro, 1999 m. – miškotyros magistrantūros studijas, 2005 m. Švedijos agrarinio mokslų universitete Uppsaloje įgijęs miškininkystės mokslų daktaro laipsnį, 2005 m. Lietuvos mokslo taryboje jam suteiktas medicinos mokslų daktaro vardas, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. paskirtas šios kolegijos direktoriumi. Prieš tai dirbo Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto Fitopatogeninių mikroorganizmų laboratorijoje vyriausiuoju mokslo darbuotoju.

Alytaus miškų urėdijoje:

VYTAUTAS ZELENIS, dirbęs miškų urėdu, nuo 2016 m. liepos 7 d. atleistas iš šių pareigų.

Kretingos miškų urėdijoje:

ANTANAS ALGIMANTAS BARANAUSKAS, dirbęs miškų urėdu, šalių susitarimu nuo 2016 m. liepos 31 d. atleistas iš pareigų;

ARŪNAS SAMOŠKA, g. 1980 m., baigęs 2004 m. LŽŪU miškininkystės magistrantūros studijas, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. rugpjūčio 22 d. paskirtas Kretingos miškų urėdijos urėdu. Prieš tai nuo 2010 m. rugpjūčio 17 d. dirbo šioje miškų urėdijoje Šernų girininkijos girininku.

Mažeikių miškų urėdijoje:

ARVYDAS LYMANTAS, g. 1976 m., baigęs 2012 m. Šiaulių universitete miškininkystės bakalauro studijas, nuo 2016 m. birželio 21 d. paskirtas Mažeikių girininkijos girininku. Prieš tai dirbo Ruzgų girininkijoje miško ruošos meistras;

VYTAUTAS MICEVIČIUS, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. birželio 6 d. paskirtas Kapėnų girininkijos eiguliu.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE SCORPION

Gražiausi linkėjimai artėjančios Miškininko dienos proga!

KONEKESKO
oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218
Servisas: tel. 8 700 55100
Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Ginkūnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

www.ponsse.com

GREITIS ↓ ↑ SAUGUMAS

Husqvarna XP® grandininiai pjūklai nuolatos bandomi ypatingai sunkiomis sąlygomis, kurios reikalauja daug galios, tikslumo ir patikimumo. Mūsų inžinieriai tobulindami pjūklus, atrado pusiausvyrą tarp galios ir greičio bei mažo svorio ir tobulos ergonomikos. Dėl to pjūklai tapo neįtikėtinai lengvai valdomi, todėl galite dirbti greitai ir saugiai.

Daugiau informacijos www.husqvarna.lt

HUSQVARNA 560 XP®

Husqvarna 560 XP® skirtas profesionaliems medkirčiams. Išskirtinis dizainas užtikrina lengvą ir patogų valdymą. Pjūklo konstrukcijoje panaudota gausybė veiksmingų ir patogų darbą užtikrinančių pažangių sprendimų. Vienas jų - AutoTune, tai mikroprocesoriumi valdomas karbiuratorius, kurio dėka variklis visada dirba optimaliu režimu.

59.8 cm³, 3.5 kW, 13"-24" juosta, 5.7 kg
RevBoost™ • Low Vib • Air Injection®